

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАЗАХСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬ-ФАРАБІ



**НАУКОВА ІНІЦІАТИВА ІНОЗЕМНИХ
СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ**

**Матеріали
IX Міжнародної науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти та молодих учених**

04 березня 2022 року

Харків 2022

УДК 001.2 (043.2)
Н.34

Н.34

Наукова ініціатива іноземних студентів та аспірантів:
матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених (04 березня 2022 р.). –
Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2022. – 214 с.

ISBN 998-517-8384-74-5.

У збірнику представлені матеріали Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, у яких розглядаються актуальні питання мовної, культурної та соціально-психологічної адаптації іноземних мігрантів у культурно-освітньому середовищі України, характеризуються особливості національних освітніх систем різних країн світу.

У статтях аналізуються певні особливості міжкультурних контактів в умовах поліетнічної аудиторії, висвітлюються окремі аспекти взаємопроникнення різних культур, деякі сучасні проблеми технічних дисциплін, а також економіки, психології та філософії.

Збірник адресовано студентам, викладачам закладів вищої освіти, стажистам і аспірантам.

УДК 001.2 (043.2)

Адреса: Харківський національний автомобільно-дорожній університет,
61002, м. Харків, вул. Ярослава Мудрого, 25.
Телефон: (057) 707-36-81.

Редакційна колегія:

Г.І. Тохтар, к. техн. наук, професор

В.М. Кудрявцев, к. екон. наук, доцент

Н.С. Моргунова, к. психол. наук, доцент

Статті друкуються в авторській редакції. Відповідальність за достовірність викладених фактів, автентичність матеріалів і цитат, стиль і відповідність списку літератури несуть автори матеріалів, представлених у збірнику.

ISBN 998-517-8384-74-5.

© Харківський національний автомобільно-дорожній
університет, 2022

**INTERCULTURAL COMMUNICATION: STUDYING THE UKRAINIAN
LANGUAGE BY FOREIGN STUDENTS, ITS IMPORTANCE FOR
INTERCULTURAL RELATIONS**

Adebisi Victor Adeseye (Nigeria)

Науковий керівник – к.соц.ком. Зайцева С.С.

Сумський державний університет

Україна, Суми

The relevance and aim of this research is to point out the relationship between the Ukrainian Language and education, as well as the importance of learning the Ukrainian language to foreign students.

Language is the way people communicate with one another. Language plays a key role in initiating and keep in existence what we call culture. Language helps us to create and share with others identities, categories, attitudes, values and beliefs. Language can discuss important aspects of socialite and behavior, this includes how people organize activities, socialize new members, build or resist authority, use literacy tools, worship, argue, imagine things and even in the aspect of education [1].

Language and education are very much related because Teachers and students use spoken and written language to communicate with each other, present tasks, engage in learning processes, present academic content, assess learning, display knowledge and skill, and build classroom life. In addition, much of what students learn is language. As people with different cultural backgrounds interact, in Ukraine, one of the most difficult barriers they face is that of language and communication. Learning other languages as foreign students helps in many ways, which we will see in the research [2].

The Ukrainian Language plays a key role in the education of foreign students because it gives an extra edge and set them apart from other graduates with similar backgrounds. That's why it is essential to learn the Ukrainian language if one wants to succeed. If you already speak fair English and want to extend your skills, Europe is considered to be one of the best places to learn other foreign languages because it is multilingual which means that every country has its own language, or two, even three or four. It's about 50 countries and more than so languages [3].

Also, the Ukrainian language enrich one's life by offering you a deeper understanding of the culture, mentality and history of Ukraine. Moreover, global businesses with international operations recruit employees with strong language and communication skills faster rather than those who don't have much language and communication skills

The study of Ukrainian language teaches and encourages foreign students respect for other people: it fosters an understanding of the interrelation of language and human nature. Learning the Ukrainian language expands one's view of the world, liberalize one's experience, and make one more flexible and tolerant.

Studies have shown that learning another language can enhance knowledge of English structure and vocabulary, as well as help students score significantly higher in math and language arts. Language emerges as a strong predictor across subject areas. Learning the Ukrainian language helps foreign students in communicating with others, both at school and outside school, in their day-to-day life situations with others and in the learning of concept in other areas.

References:

1. Jean-Claude Beacco, Daniel Coste, Piet-Hein van de Ven and Helmut Johannes Vollmer // The place of the languages of schooling in the curricula. Language Policy Unit. DGII – Directorate General of Democracy Council of Europe, 2015. – PP. 9-24. URL : https://www.ecml.at/Portals/1/documents/CoE-documents/Place-of-languages-of-schooling-in-curricula_EN.pdf (Last accessed: 17.01.2022).
2. Relationship between education and language. URL: <https://egyankosh.ac.in/bitstream/123456789/7796/1/Unit-1.pdf> (Last accessed: 31.01.2022).
3. The Importance of Foreign Languages. URL : <https://msmstudy.eu/the-importance-of-foreign-languages/> (Last accessed: 25.01.2022).

КРАСНЫЙ ЦВЕТ: ТРИ РАКУРСА ВОСПРИЯТИЯ В МИРОВЫХ КУЛЬТУРАХ

Азизе Бадре-Эддине (Марокко), Доракис Асси Жустин Фериэлл (Кот-д'Ивуар)

Научный руководитель – к. психол. н., доцент Моргунова Н.С.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Украина, Харьков

Цвет служит одним из главных показателей способностей человека ощущать и воспринимать окружающий мир как с точки зрения физиологии, так и с точки зрения психологии. Эти типы восприятия реализуются в виде определённых ассоциаций, символов. Зрительные ассоциативные образы в лингвистической форме презентуются в виде отдельных слов, идиом, фразеологизмов, становятся ориентирами для создания картины мира как индивидуума, так и всего народа. Физическое восприятие света и цвета у всех людей одинаково, однако интерпретация восприятия цветов, их оттенков у представителей разных народов неодинаковы. Каждый из нас соотносит эту информацию со своими представлениями об окружающем мире, с картиной мира, свойственной ему как представителю культуры определенного народа.

Цель нашего исследования заключается в комплексном анализе восприятия красного цвета в арабской, африканской и русской культурах.

Символика цвета в национальной картине мира арабов многообразна. Это объясняется тем, что у арабов отсутствует единое восприятие окружающего мира. Арабы представляют собой многоликое, многовекторное социально-экономическое и культурное сообщество. Исторически красный цвет («ахмар») для арабов – это цвет правителей Мекки во времена Мухаммеда. Красный цвет для мусульман символизировал любовь, считался священным и магическим. Красный цвет воспринимается арабами как цвет любви, плодородия, здоровья. Он защищает от злых духов, болезней. Красный символизирует внешнюю красоту и красоту среды обитания. Все эти ассоциации выражены в словах:

«красота алая», «краснее вечерней зари» – так характеризуют очень яркий красный цвет или очень смущённого человека.

Но одновременно с этим красный цвет является символом напряженного и тяжелого труда, борьбы и войны, гневом и яростью. Его часто ассоциируют с конфликтами. Красный цвет как цвет крови воспринимают очень многие народы. Наверное, поэтому во многих государственных флагах, в том числе и арабских стран, присутствует этот цвет. Ведь борьба за свободу и независимость никогда не проходит мирным путем. Поэтому арабское выражение «красная смерть» означает насильственную смерть.

Красный цвет воспринимается арабами и как символ жары, раскаленной от зноя земли. В такие жаркие дни земля имеет красноватый оттенок, поэтому арабы называют его «полуденной краснотой». Красный цвет для арабов – это также цвет адского пламени.

И все же в большинстве случаев красный цвет у арабов является цветом жизненной энергии, храбрости и страстных чувств. Арабы любят яркие рубины и роскошные розы. Это третий основной цвет (после белого и черного) и один из четырех цветов мусульманской радуги.

В арабских странах существуют выражения, содержащие глагольные формы, в состав которых входит понятие «красный» как компонент цветообозначения. Например, в Сирии говорят: «Покраснеть лучше, чем испытывать печаль», а в Кувейте есть похожее по смыслу выражение: «Лучше один раз покраснеть, чем всё время бледнеть и чахнуть» [2, с. 101]. Обе эти пословицы означают, что лучше сделать один раз что-то смелое и решительное, чем страдать и чахнуть от осознания того, что ничего не предпринял, когда была возможность.

Красный цвет также объединяет в пары различные предметы: «Два красных» – это характеристика либо мяса и хлеба, либо мяса и вина, но также золота и шафрана [1, с.194], так как в арабских странах широко используется золото с высоким содержанием меди, придающей красноватый оттенок металлу, а цвет шафрана колеблется от ярко жёлтого до ярко красного. В

арабской национальной одежде много красного цвета, особенно в алжирских и марокканских женских костюмах.

Количество цветов в цветовой палитре разных языков неодинаково. Так, в русском языке выделяют семь цветов радуги: красный, оранжевый, желтый, зеленый, голубой, синий, фиолетовый. А в языке народов Нигерии – три основных цветообозначения: одно – для зеленого, темно-синего и фиолетового, второе – для голубого и светло-серого и третьи – для коричневого, красного, оранжевого и желтого [3, с. 51]. Несоответствие в количестве выделяемой палитры цветов объясняется различной группировкой оттенков внутри одного цвета.

Красный цвет встречался уже в наскальной живописи африканских народов. Для народа ндембу, например, красный выражает вещи, сделанные из крови или красной глины. Даже имя первого человека, Адам, значит «красная глина». Также у африканских народов существует четкое разделение предметов красного цвета на две категории по таким параметрам, как «добро» и «зло». Красный цвет как символ крови, без которой человек не может жить, наделяет эти предметы «злой» или «доброй» силой. Можно сделать вывод, что сила – самое важное из значений красного для африканских народов.

Важную роль играл красный цвет и в обрядах. В ритуале, посвященном рождению ребенка, новорожденному наносились красные точки на голову и другие части тела для того, чтобы он рос здоровым и сильным. Когда мальчик из африканского племени проходит обряд инициации и становится мужчиной, его тело красят в красный цвет, символизирующий энергию жизни во взрослом состоянии. В Нигерии красный цвет используется также в женских ритуалах, означая превращение девочки в женщину. Красный цвет также выполнял функцию оберега. Например, рисунок красной руки перед входом в жилище служил для отпугивания демонов. Нанесенная краска на лице воина племени, по мнению африканцев, обязательно придаст ему духовную и телесную силу и храбрость, устрасит врагов.

Отметим, что красный цвет имеет в африканской культуре амбивалентную символику. Сочетание белого и красного цветов носит жизнеутверждающий характер, символизирует добрые силы, могущество, власть и богатство. Сочетание черного и красного цветов усиливает «злой» характер красного цвета, является символом злых колдовских сил.

В африканской картине мира красный – еще и символ страсти. Но в культуре Нигерии этот символ нужно использовать осторожно. Например, красные цветы можно дарить тем, кого действительно сильно любишь. Мужчина не должен дарить красные цветы девушке, если она не является его невестой. Красный цвет несет очень сильную, достаточно грубую энергию. С одной стороны способствует активности, повышает жизненную энергию человека, а с другой, может вызвать отрицательные эмоции, гнев, аффективное поведение. Как и у арабских народов, у африканских народов красный цвет на флаге является символом борьбы и революции.

Красный цвет является неотъемлемой частью культуры русского народа, выработавшего особое отношение к этому цвету: именно красный цвет издревле на Руси был символом здоровья, красоты, праздника и всегда сопровождался дополнительным, чаще положительным значением. Красный цвет в русской культуре – символ огня, жизни. Красный цвет в русской культуре тесно связан с огнем, так как древние славяне были огнепоклонниками. Огонь символизирует солнце, и его наделяют теми же свойствами. А так же это прекрасная защита от всего плохого. «Солнышко красное» – дает жизнь; «весна-красна» – дает новую жизнь растениям и животным; «красное лето» – празднование жизни; «красная девица» – красивая девушка, полная сил и здоровья. Красный цвет Ярилы-солнца связан с весной, плодородием, жизнью, возрождающим природу к жизни весенним солнцем. Большая часть славянской вышивки была красного цвета, как символ жизни, любви. Этот цвет оберегает живое. Девушки вплетали красные ленты в волосы, носили красные рябиновые бусы, сапоги и сарафаны.

В русской культуре «красный» – значит «светлый», «яркий», «хороший», «красивый», «богатый», «веселый». «Красная изба» – чистая, «красное житьё» – довольство, избыток. Красный – цвет плодородия, довольства, символ радости, жизни. Русские издавна считали, что этот цвет имеет защитные свойства и использовали его в одежде в качестве оберега. Красную нить часто применяли даже в качестве лечебного средства от боли в суставах, лихорадки, испуга, привязывая на руку или ногу. Считалось, что одежда или предмет красного цвета может защитить его владельца от опасных животных, таких как змея или волк; отогнать злых духов и непогоду. Красный цвет символизирует также изобилие, плодородие.

Но красный – это не только оберег и лекарство, но и цвет потустороннего мира, демонических сил. В русской мифологии глаза у русалок, ведьм красного цвета, как и кожа у чертей, волосы у домового и т.п. «Рыжий да красный – человек опасный», – говорили в народе. Красный цвет у русских, как и в арабской, африканской культуре, может символизировать и борьбу, гнев, тяжелый труд, напряжение сил, концентрацию энергии.

Таким образом, люди с древних времен придавали особое значение красному цвету,. И сегодня в восприятии большинства народов красный цвет остается амбивалентным символом. Он символизирует энергию и силу, праздник и любовь. С другой стороны – опасность, жестокость, агрессию. И в русской, и в африканской, и в арабской культурах красный цвет имеет много общего в символике. Но отметим, что при этом в восприятии африканцев красный цвет в первую очередь ассоциируется с кровью как созидающей или разрушающей силой, то для русской картины мира он больше связан с огнем. Это в большей мере цвет радости и красоты. Для арабских народов красный почти лишен отрицательного значения – это всемогущий цвет жизненной энергии, храбрости и страстных чувств. Все описанные различия отражают национальное культурное своеобразие народов мира.

Список источников:

1. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь: Ок. 42000 слов. М. : Изд. Русский язык, 1976. 944с.

2. Кухарева Е.В. Символика цвета в этнической картине мира арабов // Филологические науки в МГИМО. 2019. 17(1). С. 97-107.
3. Новикова О.В., Нудевица Кем. Символика красного цвета в языковой картине мира африканских и восточнославянских народов // Актуальные вопросы современной филологии и журналистики. 2011. №7. С. 51-57.

ПСИХОЛОГИЯ ЦВЕТА В АСПЕКТЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Амеснау Валид (Марокко)

Научный руководитель – к. пед. н., доцент Приходько С.А.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Украина, Харьков

Цвет – это, в первую очередь, физическое явление. В науке под цветом понимают характеристику электромагнитного излучения особенного оптического диапазона – спектра. Возникает цветовосприятие на основе ощущений зрительного аппарата. То есть, цвет – это зрительное ощущение, которое человек получает, когда в глаз попадают световые лучи разной длины волны. Восприятие цвета является очень субъективной характеристикой. Получается, что каждый человек видит цвета по-своему.

Феномен цветовосприятия и особенности взаимодействия человеческого организма с цветом давно интересовали исследователей. Цвет жизненно важен для людей очень многих профессий, где необходимо учитывать психологическую реакцию человека на цвет. Цвет, воспринимаемый человеком, чисто зрительно влияет и на другие его чувства. Так, например, резкие акустические раздражители могут быть приглушены соответствующими цветовыми раздражителями. Резкие, кричащие шумы будут восприниматься более спокойно в помещении, окрашенном в оливково-зеленый, серо-зеленый, болотно-зеленый или темно-коричневый цвета. Глухие гроыхающие шумы в помещении могут быть выровнены желтоватой его окраской.

Охарактеризуем восприятие человеком основных цветов и их влияние на его деятельность.

Красный цвет олицетворяет могущество, волю к победе, источник энергии. Девиз этого цвета – «пусть выживет сильнейший». В ресторане под воздействием красного цвета посетители торопливо едят и быстро уходят. Красный цвет на короткое время повышает, а затем снижает производительность труда.

Стены оранжевого цвета с коричневым оттенком усыпляют и вызывают депрессию.

Розовый успокаивает, избавляет от навязчивых мыслей, помогает в кризисе. Но ему свойственна чрезмерная чувствительность. Бледно-розовый желательно использовать в спальне, комнате отдыха, под его воздействием легче вставать по утрам. Он вызывает уют и комфорт.

Синий цвет – это постоянство, упорство, настойчивость, преданность, самоотверженность, серьезность, строгость. А также синий цвет – потеря реальности, мечтание, фанатизм. Синий вызывает безмятежный покой. Он предпочтителен для залов заседаний, так как способствует организованности, но негативен для детских комнат, так как вызывает меланхолию. Светло-синий (голубой) – цвет беспечности, беззаботного веселья. Он успокаивает, излучает надежность, но при этом, глядя на него, невозможно сосредоточиться. Он не способствует развитию воображения. Бледно-голубой положителен в ванной комнате, в спальне. Также он помогает сдерживать эмоции

Желтый цвет выражает многогранность, виртуозность, разносторонность, поиски, надежды, пылкость. Он олицетворяет ум, влияние. Он самый гибкий, везде проникает, помогает преодолеть трудности, способствует концентрации внимания (поэтому желательно сдавать экзамены в желтой комнате). Он возбуждает моторику, стимулирует творческое начало, чередуя расслабление и напряжение; стимулирует работу мозга и зрение. Этот цвет предпочтителен в салоне самолета и кухне. Красно-желтый возбуждает аппетит, особенно в сочетании с пастельным зеленым. Препятствует нарастанию раздражения.

Зеленый цвет происходит от слияния синего и желтого, при этом взаимодополняются качества того и другого. Отсюда появляется покой и неподвижность. Абсолютный зеленый – самый спокойный цвет из существующих. Чисто зеленый – абсолютно консервативен. Он выражает саморегуляцию и самооценку. Девиз этого цвета: «Положение обязывает». Зеленый символизирует процветание и новые начинания, он успокаивает, уравнивает. Зеленый нейтрализует действие основных цветов, помогает

рассеивать негативные эмоции, помогает сконцентрироваться и принять решение. Темно-зеленый цвет положителен в нежилых комнатах, в библиотеке, то есть там, где проводят много времени. Сине-зеленый (бирюзовый): самый холодный из всех оттенков. По этой причине его наиболее целесообразно использовать там, где необходимо оптически создать освежающую прохладу. Он желателен в жарких странах, в горячих заводских цехах, в помещениях с удушливым и тяжелым запахом

Фиолетовый цвет образуется красным и синим, которые гасят друг друга. Фиолетовый – самый тяжелый цвет, прочный, массивный, глубокий, отступающий, пассивный, угнетающий. Он омрачает, наводит легкую грусть, лишает воли, делает неуверенным. Его надо разбавлять золотом, иначе он может привести к депрессии. Фиолетовый не рекомендуется в работе с детьми.

Коричневый – это затемненный желто-красный. Коричневый цвет олицетворяет стабильность, преданность, он весь на поверхности. При приеме на работу он оказывает положительное воздействие. Коричневый создает уют, но тянет отдыхать, поэтому его нельзя использовать в библиотеке, но хорошо использовать в суде как цвет незыблемости.

Кремовый оказывает мягкое воздействие, расширяет пространство, облегчает восприятие действительности, дает уверенность, что все будет в порядке.

Белый цвет характеризуется совершенством и завершенностью как конечный пункт яркости, демонстрирует абсолютное и окончательное решение, полную свободу для возможностей и снятие препятствий. Белый цвет гасит раздражение, но утомляет. Он сужает зрачки, обостряет ощущения. Белый цвет воспринимается как цвет абсолютной чистоты и, считаясь символом чего-то духовного и абстрактного, визуально означает «пустоту». Вследствие этого необходимо этот цвет во что бы то ни стало «оживить». Белый цвет может быть применим только тогда, когда он в целях нейтрализации контраста расположен между двумя «агрессивными тонами» или когда при его посредстве оформляется какая-то поверхность, которая специально должна привлекать

внимание. В помещении, особенно с плохим освещением, потолки и стены, окрашенные в белый цвет, кажутся обычно несколько серыми. Эта холодная окраска не создает впечатления светлого помещения. С психологической точки зрения окраска производственного помещения в белый цвет утомляет и на работающих воздействует неблагоприятно.

Серый цвет соединяет в себе противоположные качества черного и белого. Серый – это нейтралитет. Серый цвет всегда стабилизирует процессы вокруг. Этот цвет дает силу тому, кто слаб и уязвим. Одежда дает возможность быть свободным и хорошо успокаивает нервы. Светло-серый выражает готовность к контактам.

Относительно подбора красок для цветового оформления рабочего места желательно помнить следующее. У рабочего вызывает отрицательные эмоции рабочее место, окрашенное в серый мрачный цвет, и наоборот, окрашенное в веселые цвета, повышает его настроение. Сосредоточенность в работе достигается также и тем, что ничто не раздражает и не утомляет глаза работающего. Зеленый станок на фоне светло-зеленой или коричневатой стены заставляет напрягать глаза, увеличивает утомляемость, приводит к снижению производительности труда.

Возбуждающее влияние определенных цветов или сочетания цветов не может быть основанием для рекомендации этих цветов в целях поднятия производительности труда. За первоначальным возбуждением неизменно последует депрессия, и в конечном итоге результат будет отрицательный. При оформлении производственных помещений надо исходить из того, что каждый рабочий процесс требует особого подбора цветов в соответствии со спецификой данного труда. Монотонность рабочего процесса в одном цехе и оживленность в другом можно уравновесить соответствующей окраской. Таким образом, подход к цветовому оформлению учебного класса, административной комнаты, рабочих кабинетов должен быть различен.

Цвет черпает свою значимость из реальной действительности, и его воздействие определяется целой суммой факторов, куда входит и социальный

опыт человека. Красные и желтые цвета оказывают возбуждающее влияние, поэтому их нужно использовать ограниченно, т.е. в помещениях, где учащиеся могут находиться лишь кратковременно, или там, где это возбуждение необходимо, например, в спортивном зале. Однако при окраске помещений и оборудования следует избегать одноцветности, так как однообразие надоедает, вызывая охранительное торможение. Предупреждает развитие утомления рациональное освещение залов и рабочих мест (достаточная освещенность, благоприятный спектр, равномерность), художественное оформление интерьера зала, красивая и удобная форма (если она введена в учебном заведении). Рациональная окраска учебных помещений и оборудования может обеспечить рост производительности труда и эффективность учебной деятельности.

Вестибюли, холлы, залы, кабинеты становятся приветливыми и уютными, когда их оживляют произведения изобразительного искусства. Художественно выполненные и умело подобранные по тематике картины способны поднять настроение, сделать его оптимистичным, снизить внутреннее напряжение, снять утомление и т. д. При подборе картин необходимо проявлять максимум требовательности к их художественному совершенству и тщательно учитывать соответствие их содержания тем или иным условиям. Так, например, удачно подобранные и развешанные в помещении столовой натюрморты могут возбуждать аппетит. Однако если обилием и качеством съестного они будут значительно превышать то, что предлагает меню столовой, то это ведет к снижению аппетита. Такое же отрицательное влияние оказывают помещенные в кабинетах картины, изображающие кровавые битвы, тоскующих узников в темницах, драматические бытовые сцены. Это необходимо иметь в виду, если требуется, чтобы убранство интерьера отвечало своему назначению.

Таким образом, становится понятным, как велико влияние цвета на жизнедеятельность человека, на его физическое и психическое состояние. При правильном использовании цветовых оттенков и сочетаний можно создать более благоприятные условия для работы и повысить производительность труда.

РУССКИЙ ЯЗЫК В ЯПОНИИ: ПЕРВЫЕ СЛОВАРИ И УЧЕБНИКИ

Анри Исии (Япония)

Научный руководитель – старший преподаватель Курманова Т.В.

КазНУ им. аль-Фараби,

Казахстан, Алматы

Краткое изложение

Благодаря русско-японским словарям и учебникам, созданным нашими предшественниками, учить русский язык в Японии легко. Японец Гондзо, приехавший в Россию, издал в России множество русско-японских учебников и словарей. В частности, он составил первый в мире русско-японский словарь – «Новый лексикон славяно-японский» [新スラヴ・日本語辞典]. Баба Саджуро, изучавший русский язык непосредственно у Дайкокуя Кодаю и русских, приплывших в Японию, составил первый русско-японский грамматический справочник «Свод русской грамматики» [魯語文法規範]. Позже в Японии стали популярны европейские исследования, и было издано множество учебников и словарей для изучения русского языка.

1. Предисловие

Сегодня мы, японцы, вполне можем изучать русский язык, находясь в Японии. Это потому, что у нас есть учебники и словари, подготовленные нашими предками. Но кто составил пособия по русскому языку и как они это сделали? Обратимся к японским путешественникам. В Японии было небольшое количество людей, которые попадали в Россию. Около трети этих путешественников, отплывших из разных уголков Японии в Эдо или Осаку, были унесены ветром или штормом, и оставили свои следы в качестве незваных гостей на Курильских островах, полуострове Камчатка и Алеутских островах. Конечно, многие из них умерли от болезней во время плаванья или были убиты. Однако некоторые из них смогли использовать свои лингвистические навыки в России, а другие вернулись живыми в Японию, чтобы рассказать на родине о Российской империи. Вместе с тем, и в России, чтобы подготовить

людей, которые могли бы в будущем играть активную роль в качестве моста между Россией и Японией, пришельцы из Японии получали образование на русском языке, и их привлекали в качестве учителей японского языка в Петербурге и Иркутске. Эти люди и стали мостом между японским и русским языками и очень помогли нам сегодня. Поскольку для обучения языку требовались учебники грамматики и словари, были созданы разнообразные учебные материалы. В этой статье я постараюсь обобщить их.

2.Гондзо

Прежде всего,я хотела бы представить вам Гондзо. Он отплыл из Сацумы в Японии в Осаку в 1728 году. В то время ему было 11 лет. Однако его корабль попал в шторм и был выброшен на берег полуострова Камчатка. Он чудом остался жив, доставлен в Петербург и был принят императрицей Анной Иоанновной. Она была настолько впечатлена его способностью говорить на русском, который он выучил за пять лет после приезда, что назначила его своим учителем японского языка. Он начал составлять словари в 1736 году, и написал и перевел множество книг и словарей до самой своей смерти в 1739 году в возрасте 21 года.

Ниже приведены лишь некоторые из его работ по языку.

- «Вокабулы», [項目別露日単語集] (1736)
- «Введение в японский язык», [日本語会話入門] (1736)
- «Новый лексикон славяно-японский», [新スラヴ・日本語辞典] (1736-38)
- «Краткая грамматика», 『簡略日本文法] (1738)

В частности, «Новый славяно-японский словарь» был первым в мире русско-японским словарем со словарным запасом в 12 000 слов. Однако все его японские переводы были написаны на диалекте сацума, не слишком распространенном в Японии.

3.Баба Саджуро

С 1783 по 1792 год японец по имени Дайкокуя Кодаю был в России. Он провел там около десяти лет и познакомил Японию с русским языком и

культурой. Однако его собственный русский остался на уровне букв и слов. Но был японец, которому он преподавал русский язык. Его звали Баба Саджуро. Тот изучал также и голландский, французский и английский языки. Баба Саджуро преподавал голландскую грамматику в Эдо (ныне Токио), написал много книг, а также занимался переводами, внося большой вклад в историю европейских исследований. Говорят, что русский язык, который он выучил у Кодаю, был не настолько развит, чтобы быть полезным для перевода. Однако под непосредственным руководством русского преподавателя он смог поднять уровень своего языка до уровня грамматики и письменности. Я расскажу вам эту историю. В 1811 году восемь русских, обследовавших южные Курильские острова, были захвачены японцами. Одним из них был Головнин. Баба Саджуро был послан изучать русский язык у этого пленника. В 1813 году с помощью Головнина Баба написал первую русскую грамматику в Японии - шеститомный «Свод русской грамматики» [魯語文法規範]. Это первый учебник русской грамматики в Японии. В нем содержались различные стихи, показывающие модернизацию русского языка, и Баба Саджуро познакомил с ними японцев через свои книги. Благодаря ему изучение русского языка в Японии стало более понятным и эффективным. Грамматическая терминология, которую он разработал в этой книге, была продолжена в последующие годы.

4. Поздние русско-японские словари и учебники русского языка

Период с 1820 года стал поворотным моментом в истории исследований европейской цивилизации в Японии. Эти изыскания стали особо важными для военных целей, а стремление к технологиям приобрело большее значение. Работы Баба Саджуро по европейским исследованиям сделали возможным прямой обмен между Японией и Россией посредством русского языка, а русско-японский словарь, который был инструментом для этой цели, был составлен в западном научном стиле. В этом параграфе я хотела бы представить некоторые типичные японские учебники и словари по русскому языку этого периода.

«Основы русского языка» 『魯學入門・魯語柱礎』

В 1872 году Осима Рёити перевел книгу «Основы русского языка» [魯學入門・魯語柱礎]. Оригинальный текст неизвестен. Это лучшее введение в русский, которое позволяет исследователям ближе познакомиться с тем, что это за язык. Сначала представлен кириллический алфавит с катаканой (это одна из японских слоговых письменностей) и фуриганой (это фонетические символы, который располагаются вокруг буквы, чтобы указать, как ее следует читать). Затем приводится список из примерно 150 слов, включая числа и названия четырех времен года, которые считаются минимально необходимыми для повседневной жизни. Заголовки написаны горизонтально на русском языке и вертикально на японском, что было стандартным форматом того времени. Все части книги помечены рубли (японская слоговая азбука), а содержание приспособлено для удобства пользования.

«Русско-японский словарь иероглифов» 『露和字彙』

В 1887 году Министерство образования поручило русскому отделению Токийской школы иностранных языков отредактировать русско-японский словарь. В январе 1887 года был опубликован «Русско-японский словарь иероглифов» [露和字彙]. Двухтомный труд насчитывает 2749 страниц и содержит более 110 000 слов. Это был первый полноценный словарь в Японии, напечатанный типографским способом. В нем мало примеров предложений, и большое внимание уделяется японской орфографии. Кроме того, в конце книги есть раздел исправлений и опечаток, в котором содержатся исправления ударений и орфографии, а также пересмотр переводов. В словаре показано различие между различными формами глаголов и их вариантами, что крайне важно для русского словаря. В первом издании заголовки были написаны горизонтально, а значения слов - вертикально, но в пересмотренном издании, опубликованном в 1903 году, все было написано горизонтально.

«Русско-японский лексикон» 『露和袖珍字彙』

Если полноценный русско-японский словарь «Русско-японский словарь иероглифов» задумывался как настольное издание, то «Русско-японский

лексикон» [露和袖珍字彙](1896) был удобным и легкодоступным словарем. В нем 525 страниц и около 25 000 слов. Он имеет две колонки, а в словах не ставится ударение. Части речи даются в русской сокращенной форме сразу после заглавных слов. В тексте нет примеров предложений и идиом. К концу периода Мэйдзи (1868-1912) было опубликовано шесть изданий. Этот факт может означать, что люди того времени постепенно начинали открывать свое сознание для России.

5. Заключение

Именно благодаря усилиям этих предшественников в Японии сегодня существуют необходимые учебные материалы и словари для изучения русского языка. Те, кто попал в Россию, должны были бороться за выживание в стране, где совсем не говорили по-японски, а создание русско-японских словарей и учебников требовало огромных усилий. Очень приятно осознавать, что русско-японские словари, разговорники и грамматики, созданные таким образом более 280 лет назад, до сих пор существуют и в России и в Японии. Этот факт показывает, что и Япония, и Россия были очень заинтересованы в понимании друг друга. Однако я думаю, что сегодня многие японцы и россияне не знают этого факта. Поэтому я надеюсь, что и японцы, и русские, - особенно те, кто изучает языки обеих стран, - узнают об этих историях, будут уважать своих предшественников и станут более мотивированными к изучению языка.

Список источников:

1. 山田勇. "日本におけるロシア研究の黎明期—神原文庫にみる明治時代のロシア語辞書—." としょかんだより: 香川大学附属図書館報 33 (2001): 2-8.
2. 岩井憲幸. "日本におけるロシア語学習・研究の最初期について-記述の試み." (1988).
3. 宮永孝. "日本洋学史--日本人とロシア語." 社会志林 49.1 (2002): 150-76.

КОМУНІКАТИВНІ БАР'ЄРИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

Арутюнян Аліна (Туркменістан)

Науковий керівник – ст.викл. Бессонова Наталія Миколаївна

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Україна, Харків

Спілкування — невіддільна частина будь-якої діяльності. Що до професійного (ділового) спілкування, то воно відбувається в умовах конкретної діяльності, виступає засобом даної діяльності. Професійне спілкування зазвичай має індивідуальний характер і виявляється в умінні врегульовувати стосунки, у забезпечуванні належних умов спілкування між представниками різних соціальних груп, у подоланні комунікативних бар'єрів які ускладнюють процес сприймання інформації, та в унеможливленні їх адекватної когнітивної, поведінкової реакції.

Проблема комунікативних бар'єрів у професійному спілкуванні сьогодні дуже поширена й актуальна, В Україні, де проблема взаєморозуміння та неефективного розв'язання професійних завдань виникає через відсутність базових знань у працівників про методи та шляхи подолання комунікативних бар'єрів.

Останнім часом інтерес до проблеми спілкування, зокрема професійного, значно посилюється як в Україні, так і за кордоном, що свідчить про достатньо високий ступінь вивчення даної теми. З аналізу зарубіжної, вітчизняної психологічної літератури зрозуміло, що комунікативні бар'єри розглядалися переважно у міжособистісному спілкуванні. Змістовий об'єкт поняття «комунікативний бар'єр» розкрито у роботах Г. Андреева, Т. Базарова, В. Галигіна, Л. Новикової, З. Ноліу, Л. Шихірева, Є. Цуканової та інших не менш відомих наукових діячів. В свою чергу Г. Гібш, Б. Поршнев, Б. Паригін, М. Форверг мали нагоду охарактеризувати типи психологічних та комунікаційних бар'єрів, а А. Аронсон, Г. Гібш, В. Бенніс, Б. Паригін, К. Роджерс, М. Формверг – чинники їх виникнення.

Метою даної дослідницької роботи є аналіз сутності поняття «комунікаційні бар'єри», їх види та визначення конструктивних шляхів подолання цих бар'єрів у професійному спілкуванні.

Спілкуючись люди не завжди обмінюються інформацією, бо обмін інформацією можливий тільки за умови, коли значення знаків та слів відомі всім залученим у комунікативний процес, тобто коли існує єдина система тлумачення.

Значення простих повсякденних слів може відрізнятися залежно від світогляду співрозмовника, а у таких питаннях як: політика, соціум, вікові особливості, національні меншини та інше – важко прийти до спільного погляду. Тобто мова не завжди дорівнює значенню слів. Окрім ідентичної звукової мови, лексичної та синтаксичної системи у партнерів по спілкуванню повинне бути спільне розуміння ситуації спілкування. Тому за відсутності комунікативного процесу виникають комунікативні бар'єри.

Науковці спираються декілька різних варіантів значення словосполучення «комунікативні бар'єри».

Комунікативні бар'єри (фр. *barriere* – перешкода) – це перешкоди на шляху адекватного передання інформації між партнерами у процесі спілкування. Бар'єр полягає в посиленні негативних переживань і установок – сорому, відчуття провини, страху, тривоги, низької самооцінки тощо.

У психологічному словнику комунікативні бар'єри – це перешкоди на шляху поширення та розуміння інформації, що виникають у спілкуванні через непорозуміння у стосунках між людьми.

Інші джерела наголошують на тому, що бар'єри спілкування – це порушення, що ускладнюють діалог і можуть спровокувати вербальний конфлікт. Причиною його виникнення є: недотримання меж комунікативного простору, розбіжність у цілях і потребах, особиста неприязнь, психологічні й когнітивні перешкоди, різний рівень комунікативної компетентності, невідповідність ситуації спілкування.

Під час узагальнення зібраної інформації стає зрозуміло, що під комунікативними бар'єрами ми розуміємо труднощі, що ускладнюють процес спілкування між комунікантами у процесі обміну думками, почуттями, враженнями, внаслідок низького рівня сформованості комунікативно-мовленнєвої компетентності учасників спілкування, зокрема: невміння використовувати мовні засоби (вербальні, невербальні) у процесі здійснення комунікації, порушення правил літературної мови, невміння вступати в контакт, встановлювати й підтримувати розмову з клієнтом, контролювати його емоційний стан, орієнтуватися в умовах спілкування, уникати стереотипного сприймання партнера, використовувати тактики активного слухання.

З наукової літератури можна чимало дізнатися про класифікацію комунікативних бар'єрів, але ми можемо виділити основні з них.

До чинників, що ускладнюють процес спілкування, науковці відносять: розбіжності в сприйнятті ситуації, нерозуміння один одного, відсутність двостороннього зв'язку, приховування мотивів, поверхове уявлення про партнера по спілкуванню. Комунікативними бар'єрами розуміння змісту висловлювання мовця є: логічний, когнітивний, мовний і комунікативний.

Логічний бар'єр непорозуміння між учасниками комунікативно-мовленнєвого процесу виникає, оскільки один з учасників розмови надто складно будує висловлювання, тобто логіка його думки «або занадто складна для розуміння слухача, або здається йому неправильною чи суперечить властивій йому манері доказів».

Фонетичний бар'єр є наслідком невиразного та швидкого мовлення, а також різноманітних зовнішніх перешкод. Так, надто швидке невиразне мовлення ускладнює процес сприймання та розуміння інформації, водночас занадто повільне, монотонне мовлення може дратувати співрозмовника. Тому важливо, щоб мовлення було чітке, зрозуміле, достатньо голосне, оскільки за інтонацією, навіть без розуміння значення слів, можна зрозуміти ставлення мовця до співрозмовника.

Крім того, у спілкуванні потрібно враховувати вікові та індивідуально-психологічні особливості. Семантичний бар'єр спричинений різницею в системах значень (тезаурусах), що залежить від віку, професії, освітньо-культурного рівня комунікантів, смислового значення слів, коли одні й ті самі слова по-різному розуміються, сприймаються й використовуються в мовленні співрозмовниками, що призводить до спотворення змісту інформації. Сюди належать фахова термінологія, багатозначні слова та слова іншомовного походження, жаргонізми й сленгізми.

Стилістичні бар'єри виникають унаслідок неправильно вибраного стилю передання інформації. Стиль має відповідати комунікативно-мовленнєвій ситуації спілкування. Так, для експресивного стилю характерна наказово-примусова форма звертання (наприклад, ви повинні, вам потрібно, ідіть сюди та ін.); він багатий на емоції, жести, вигуки (швидше, скоріше та ін.). Такий стиль спілкування може спричиняти спротив і протистояння.

Логічний стиль передання інформації передбачає чітку структуру повідомлення. Для цього слід мати чітке уявлення про предмет розмови, добре володіти матеріалом, дотримуватися послідовності викладу. Людина у процесі спілкування з метою уникнення стилістичних бар'єрів має грамотно подавати інформацію, дотримуючись способів її структурування. Задля цього використовують правила рамки й ланцюжка. Суть правила рамки полягає в тому, що для кращого сприймання інформація повинна бути чітко структурована, тобто оформлена в «рамку» з окресленим початком і кінцем розмови, оскільки в процесі викладу ці частини найкраще запам'ятовуються.

Таким чином, у процесі ділової розмови слід визначити тему та мету розмови, вказати завдання і з'ясувати, які результати від проведеної розмови очікуються. Наприкінці розмови відбувається підбиття підсумків щодо досягнення мети та планування подальшої діяльності. Згідно з правилом ланцюжка, інформація повинна мати внутрішню логічну структуру (ланцюжок): від уваги розмовника до інтересу; від інтересу до основних

положень; від основних положень до заперечень і запитань; відповіді, висновки, підбиття підсумків.

Комунікативні бар'єри спілкування – це своєрідні порушення, що ускладнюють взаємодію між партнерами розмови та можуть спричинити непорозуміння та конфліктну ситуацію. Для подолання комунікативних бар'єрів, налагодження міжособистісної взаємодії потрібно звернути увагу на використання в професійному спілкуванні комунікативних прийомів – перепитування, уточнення, пояснення, навідних запитань, переформулювання, що дасть змогу налагодити контакт співрозмовникам та врахувати всі індивідуальні особливості кожного з учасників комунікативного процесу, демонструючи доброзичливість та емпатійність, повагу й розуміння.

Список джерел:

1. Андреева Г. М. Социальная психология. Учебник для высших учебных заведений. - М.: Аспект Пресс, 1998. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dou4sun.ru/files/File/biblioteka_andreeva-soc-psy.pdf. Дата доступу: 10.02.2021
2. Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянська Е.В. Психология управления. - Харьков, 2004. - 470 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5430253/>. Дата доступу: 10.02.2021
3. Жданова І.В. Професійно-психологічна підготовка працівників слідчих підрозділів – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://megalib.com.ua/book/124_Profesiino_psihologichna_pidgotovka_pracivnikov_slidchih_pidrozdiv.html Дата доступу: 10.02.2021
4. Козирев М. П. КОМУНІКАТИВНІ БАР'ЄРИ СПІЛКУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsp/01_2014/14kmpshyip.pdf Дата доступу: 10.02.2021
5. Петровский А.В., Ярошевский М.Г. Психологический словарь - 2-е изд., испр. и доп. - М.: Политиздат, - 1990. - 449 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hum.edu-lib.com/szbrannoe/psihologicheskij-slovar-pod-red-a-v-petrovskogo-onlayn> Дата доступу: 10.02.2021
6. Розов В. І. Бар'єри в професійному спілкуванні – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://textbook.com.ua/menedzhment/1473451639/s-17> Дата доступу: 10.02.2021

СПЕЦИФИКА ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ЖЕНСКИХ ИМЕН В АРАБСКОЙ КУЛЬТУРЕ

Ахмед Магди Мохамед Ахмед (Египет)

Научный руководитель – доцент, к. психол. н. Моргунова Н.С.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Украина, Харьков

В языке заложено представление людей об окружающем мире и о самих себе, отражены неповторимый опыт истории и специфика миропонимания носителей национальной картины мира. Весомый вклад в осмысление культуры народа может внести изучение традиционных личных имён. Понимание истории имени позволяет утверждать, что оно заключает в себе ценную информацию, требующую извлечения и тщательного анализа.

В ходе структурно-семантического анализа женских имён [1] были выделены пять групп: 1) двухкомпонентные имена, 2) суффиксальные имена, 3) отглагольные имена, 4) односоставные имена и 5) имена, заимствованные из арабского языка. Критерием для выделения групп послужили традиционные способы словообразования в персидской грамматике и семантические отношения между структурными элементами имени.

Двухкомпонентные имена образуются при помощи сложения. Например, имя Абураман состоит из двух частей: بـا و – «бровь» и ك نام – «дуга», «лук». Вместе они образуют имя, которое на русский язык можно перевести как «дугобровая». Вторая группа – суффиксальные имена. Наиболее распространённый суффикс – ـة, суффикс принадлежности. Кроме него очень : راو- и ك, شو-, نو ي-, نو گ- как такие, сравнения суффиксы употребительны Лалегун («тюльпаноподобная»), Шидваш («солнцеподобная»), Сусанак («подобная лилии»), Махвар («луноподобная»). Третья группа – имена, образованные от глаголов путём транспозиции (субстантивации) или транспозиции в сочетании со сложением.

Имена, образованные первым способом – это субстантивированные причастия. Например, Сузан – «пылающая», Хандан – «смеющаяся», Шекофте – «расцветшая». Второй способ, субстантивация в сочетании со сложением, предполагает присоединение к причастию существительного. Примером служит имя Махтабан, образованное от существительного ماه (Луна и причастия تابان «табан» (сияющая). Перевод имени – «сияющая, как луна». Заимствования из арабского языка, отнесённые нами к пятой группе, в основном представляют собой арабские прилагательные (Ашраф, Зарифе) и причастия (Наджибе, Махбубе). Происхождение, а также существование в арабском языке категории рода обусловили их (в большинстве случаев) парность, то есть наличие соответствующих мужских имён, зачастую образованных с помощью уже упомянутого суффикса -i : Атеке – Атик; Согра – Асгар; Хамиде – Хамид [2, с. 253].

Наиболее крупной группой имён, выделенной нами в результате семантического анализа, являются имена, связанные с природой. Прежде всего, это имена, в составе которых содержится слово گل – цветок: Азарголь, Гольбахар, Гольпар, Гольтадж [2, с. 253]. Сравнение женщины с цветком указывает на женский идеал в иранской культуре. Цветок красив, нежен, имеет приятные запах и цвет. Он является хрупким и беззащитным явлением природы, поскольку имеет ломкий стебель и тонкие лепестки. Женщина в 77 традиционной иранской культуре посвящает свою жизнь служению супругу и детям. Она – душа семьи и отдых для мужчины, в связи с этим женщина ассоциируется с приятными, приносящими удовольствие и благо вещами: веселье (Шади, Шадан), опьянение (Мастане, Сархош), счастье (Мейманат, Ануше), рай (Бехешт, Мина), музыка (Аханг, Таране), бессмертие (Ануш), победа (Пирузе), мир (Ашти).

Часть имён, связанных с внешностью, переводится как «красивая» и используется в качестве прилагательных в разговорной речи (Хошгель, Зиба). Другие имена говорят о том, что женщина должна быть изящной, милой, хрупкой (Зарифе, Рана, Фари), бледной, как жасмин или лилия (Саман, Сусан),

румяной (Голи, Гольру), пухлощёкой (Кольсум), стройной, как кипарис и сосна (Сеноубар, Сарв).

Внутреннее качество, приносящее благо женщине и окружающим, в именах Батуль, Тайебе, Афифе, Масуме говорят о том, что это – целомудрие. С исконно женской добродетелью связаны стыдливость, робость (Азарм), кротость и ласковость (Халиме, Мехребан).

Заключает образ женщины в иранской картине мира, женщина верная и надёжная (Амене, Садиге), спокойная (Арам, Сакине), умная и воспитанная (Фаразане, Пархихте).

Список источников:

1. Рубинчик Ю.А. Персидско-русский словарь: В 2 т. / Ю. А. Рубинчик. – М.: Русский язык, 1970.
2. Системы личных имён у народов мира / М. В. Крюков (отв. ред.); Институт этнографии имени Н.Н. Миклухо-Маклая АН СССР. – М.: Наука (ГРВЛ), 1986. – 384 с.

КУЛЬТУРА ШРИ-ЛАНКИ: ТРАДИЦИОННЫЕ ТАНЦЫ

Бататхуруге Сасанди (Шри-Ланка)

Научный руководитель – ст. преподаватель Мишонкова Н.А.

Гродненский государственный медицинский университет,

Беларусь, Гродно

Шри-Ланка – красивый остров, расположенный в Индийском океане. Шри-Ланка - страна, богата культурой и традициями, которые являются коренными для нее. Культура Шри-Ланки имеет очень глубокие корни и традиции. На таком небольшом по масштабу острове, соседствуют буддисты, индуисты, христиане и мусульмане. Архитектура и достопримечательности острова пропитаны буддизмом, так как именно в здесь сохранилось самое большое в мире количество изображений Будды. Ритуалами на Шри-Ланке сопровождается почти все: домашние дела, переезд, первый день занятий в школе, закладка нового дома, посев риса, сбор урожая и все прочие события личной и общественной жизни [3].

О культуре этой страны можно рассказать много, но мы расскажем о классическом танце в Шри-Ланке.

Традиционные танцы Шри-Ланки основаны на ее основной религии - буддизме. Игра на барабанах и маски играют также жизненно важную роль в традиционном танце Шри-Ланки. Существует три типа танца, которые отличаются и выполняются в зависимости от района страны. Это «Ударата», «Пахатхарата» и «Сабарагаму».

Танец «Ударата» зародился в центральном регионе страны. Основным музыкальным инструментом является «Гата Берая», который похож на барабан. Этот танцевальный навык основан на Ваннам, их восемнадцать. Каждый из ваннам имеет свою историю, на которой они основаны. Танец «Ударата» имеет различные виды танцев: Вес, Пантеру, Удакки, Талам, Рабан [1. 2].

Танец «Пахатхарата» возник на юге Шри-Ланки. «Як берая» является основным музыкальным инструментом, который используется. В этом также

есть глубокая историческая сторона, на которой она основана. Некоторые из танцевальных навыков, которые были в танце, - это поклонение богам в религии.

Танцевальное мастерство «Сабарагамува» исполняется в юго-западном регионе страны. «Даула» - это основной музыкальный инструмент, который используют здесь. Этот танцевальный навык также имеет «vaппат», которые являются характерным для него, у него также есть религиозная основа [1, 2].

Все танцевальные виды имеют свою собственную красоту и навыки искусства в сочетании с традициями. У них также разные костюмы и платья, которые отличаются друг от друга. Танцы в культуре Шри-Ланки сохраняют восточные танцевальные традиции. А особенностью считается — изощренные акробатические па и большая подвижность. Национальные праздники, религиозные процессии и все ритуальные церемонии, жители страны сопровождают танцевальными номерами. Каждый регион страны имеет свои предпочтения: на юго-западном побережье Шри-Ланки, чаще встречаются грациозные пластичные танцы «рухуну», сюжеты для постановок берутся из жизни. Динамичные танцы выражают преданность и уважение к Богу, они популярны в районе Канди [1, 2, 3].

Все эти танцы исполняются на основных мероприятиях в Шри-Ланке, особенно в «Канди Эсала Перахара», который является основным религиозным событием, проводимым каждый год буддистами для поклонения священной зубной реликвии Господа Будды. Это самые красивые религиозные мероприятия, которые проводят в мире. В настоящее время они широко исполняются и практикуются для молодого поколения, даже исполняются на международном уровне [1, 2, 3].

На самой южной оконечности Шри-Ланки, мысе Дондра, недалеко от города Матара проходит фестиваль, посвящённый богу Вишну. Представления местных танцоров, красочное шествие и ярмарка ремёсел составляют основу этого праздника [1, 3].

Дурутху Поя, день полнолуния по Григорианскому календарю, посвящён самому первому визиту Будды в Шри-Ланку (он был на «благословенном острове» 3 или 4 раза). В Келании, в буддистском храме Раджа Маха Вихара, чуть южнее Коломбо, устраивают перахеру (процессию), чтобы отметить это знаменательное событие. Перахера является, самой впечатляющей стороной фестивалей Шри-Ланки; в ней участвуют множество традиционно одетых танцоров, барабанщиков, погонщиков с бичом, акробатов, и красочно разодетых слонов. Для посетителей это одно из наиболее привлекательных культурных событий в Шри-Ланке [1, 2].

Начиная с дня полнолуния Эсала Поя, проходит семидневный фестиваль Перахера в деревушке Унаватуна, неподалёку от Галле, где тысячи верующих собираются, как в самой деревне, так и на пляже.

Фестиваль традиционного танца и барабанов Шри-Ланки, охватывает историю, религию, мифологию и искусство Шри-Ланки. Лучшим хореографом и исполнителем ударных инструментов является Равиабанду Видияпати (Ravibandu Vidyapathi). Равиабанду Видияпати родился в семье последователей традиционного танца – один из лучших танцоров, хореографов и музыкантов ударных инструментов Шри-Ланки. Равиабанду Видияпати получил мировое признание.

Традиционные танцы бережно хранят и передают из поколения в поколение жители прекрасного острова Шри-Ланка.

Список источников:

1. Культурная дипломатия как орудие «мягкой силы»: интервью с послом Шри-Ланки. 2017-07-06. [Электронный ресурс]. Режим доступа: https://www.acc.go.kr/ru_info/board/board.do?PID=0403&boardID=ACCSTORY&action=Read&idx=389&searchType=all&searchText=&pageIndex=1 - Дата доступа: 02.03.2022
2. Праздничные дни Ш-Л [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.srilanka-express.com/russian/whatson.html>. - Дата доступа: 02.03.2022

ТРАДИЦІЇ І ЗВИЧАЇ ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОГО МОНГОЛЬСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Баяр-Білег Ореодол (Монголія)

Науковий керівник – ст. викладач Кісіль Л.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Україна, Харків

Монголи мають численні звичаї, що характеризують їхні народні традиції, які пов'язані з кочовим способом життя і навколишньою природою, що їх оточувала. Ось деякі з них. Привітання є одним із глибоко національних способів вираження щирості і дружнього ставлення до людини, видом етики. Привітання можуть бути щоденні, сезонні, професійні, церемоніальні, вітання – в короткій і повній формах. Щоденні вітання виражаються такими постійними словосполученнями, як *«Сайн байна уу?»*, що означає: *«Чи добре живете?»*, тобто *«Здрастуйте»*. *«Тавтай сайн уу?»* – *«Спокійно ви живете?»*.

Привітання сезонні виражаються характерними для скотарства життя і побуту сполученнями слів: *«Тарган Сайхан зусаж байна уу?»* – *«Чи добре худоба набрала вагу за літо?»*. У професійні вітання входять такі особливі слова і вислови: для мисливців – *чи багато видобутку*; для чабанів – *чи спокійно пасеться ваша отара овець*. Скотар, який відправляється у далеку путь, обов'язково бере ще одного коня, але в той же час не запасається продуктами харчування, бо у монгольських кочівників є неписаний закон гостинності *«мій дім – ваш дім»*, а монгольське прислів'я говорить: *«Щасливий той, у кого завжди бувають гості, і радісний той господар, біля житла якого завжди стоять прив'язані коні приїжджих»*.

Кожна монгольська сім'я поважає цю багатовікову традицію гостинності: нагодувати і дати подорожуючому відпочинок, спокій і навіть забезпечити його усім необхідним (конем або верблюдом, продуктами харчування) на подальший шлях – це честь для скотаря, що живе в суворих кліматичних умовах монгольської дійсності.

Частування завжди починається з гарного чаю, в який господиня додає молоко і масло, а для аромату і смаку заправляє підсмаженим ячменем або пшоном. За давньою народною символікою білий колір – прояв чистоти намірів, тому чай із молоком свідчить про повагу і дружні, щирі почуття господарів до свого гостя. Зазвичай господарі підносять гостю страву обома руками або правою рукою, але у цьому випадку лікоть цієї руки підтримується лівою.

Коли пригощають молочним вином, його дають у срібній піалі, бо срібло має білий колір. Якщо гість відвідав будинок уперше, то йому підносять піалу з вином на ритуальному шовковому *хадаку* (хустці). При цьому кінець хадака повинен бути завжди звернений до гостя, тому що всі добрі побажання, символи яких виткані на хадаку, спрямовані до нього.

Після частування чаєм на стіл подається м'ясо. Парадною прикрасою столу є масивний баранячий жирний курдюк. Він подається в особливо важливих випадках, і першим розрізає курдюк найбільш старший і шанований з гостей. Той, кому надано почесне право розрізати крижі, надягає на знак поваги до господарів головний убір, бере у праву руку ніж, тричі проводить по курдюку вістрям ножа і після цього з правого боку крижів відрізає довгий і тонкий кусень, який передає іншим гостям, нібито ділячись з ними щастям і успіхом у житті.

Монголію справедливо вважають серцем Центральної Азії. Мистецтво Монголії розвивалося у взаємодії і під впливом мистецтва і культури Індії, Китаю і Тибету, оскільки ця країна знаходилася на перехресті важливих торгівельних шляхів, що пов'язують вищезгадані країни Азії. Національна своєрідність монгольського мистецтва простежується в усіх його основних видах. Йому властиві певна специфіка і оригінальність.

Характерні риси монгольського мистецтва – виразність форми, насиченість орнаментом, підкреслена динаміка візерунків. Багато в чому на формування культури і мистецтва Монголії вплинув кочовий спосіб життя, який, наприклад, сприяв виникненню своєрідної архітектури. Так, на відміну

від монастирських будівель тибетського або китайського стилю, форми монгольської архітектури нагадують звичайну житлову юрту, а прикраса монгольського житла нерідко виявлялася часом настільки цікавою, що проста юрта скотаря перетворювалася на витвір мистецтва [2, с. 126].

Сьогодні на території Монголії всюди можна зустріти пам'ятники культури та історії майже будь-якої епохи. Наразі тут класичні юрти поєднуються з висотними будинками і сучасними автомобілями. Нещодавно встановлено сорокаметровий пам'ятник Чингисхану, що став однією з визначних пам'яток міста.

Основні риси мистецтва монголів, як і інших степових народів, визначалися потребами кочового побуту, який визначав і тип житла, і його оздоблення, і форму одягу, а головне – формував особливі уявлення степовиків про красу, життя та розвивав їхній художній смак. Кращі традиції народної творчості багато в чому визначили характер і шляхи розвитку сучасного мистецтва Монголії. Багатовікові традиції народного мистецтва лягли, наприклад, в основу національного живопису монголів, відомого під назвою *«монгол зураг»*.

Монголи завжди були прихильниками Тибетського буддизму – і зв'язки між Монголією і Тибетом історично дуже тісні і глибокі. Хоча б один раз у житті кожен монгол-буддист прагне відвідати священне місто Лхаса. Тибетці, своєю чергою, спиралися на різні монгольські племена для підтримки своєї влади.

Буддійська культура значно вплинула на культуру як монголів, так і інших народів Азії. У XVI ст. у Монголії значного поширення набула одна з гілок буддійської релігії – *ламаїзм*. Це вплинуло на всі сфери життя монголів, зокрема на монгольську культуру взагалі і мистецтво зокрема. Втім, ламаїзм не в силах був змінити сутність народного мистецтва Монголії. Художники, створюючи ритуальний посуд або інші культові прикраси, змушені були творити у межах ламаїстських канонів. Однак ці предмети релігійного культу

відрізняються тим, що містять національні риси, які є глибоко самотніми і відображають художні смаки і естетичні погляди монгольського народу.

Із народного мистецтва перейшли в сучасне життя національний живопис і колірна символіка. Наприклад, монголи особливо люблять синій колір – символ сталості, неба; зелений колір означає вічне життя, білий колір символізує шляхетність думок і почуттів, чистоту, а червоний – радість, жовтий – любов. Часто колірна символіка диктується і буддистськими канонами.

Постійна взаємодія різних елементів культури відображається у всіх видах мистецтва Монголії. В образотворчому мистецтві, наприклад, найтіснішим чином можуть переплітатися національний орнамент з буддистської символікою. Крім того, архітектура і скульптура Монголії надзвичайно самотні. Живопис, музика і література цієї країни перебувають під сильним впливом Тибетського буддизму і кочового способу життя.

Танці *цам* призначені для вигнання злих духів. Вони беруть початок від кочівництва і шаманізму. Заборонені під час комунізму, вони знову починають відроджуватися. Традиційна музика включає широкий спектр інструментів і співочих стилів. У монгольському співі *хум* спеціально натреновані чоловічі голоси видають гармонійні обертони з глибини горла, відтворюючи кілька звуків одночасно. Народну монгольську музику і танці неможливо уявити без виступів *людини-змії*, що є давньою монгольською традицією.

Оригінальними за стилем є також вироби декоративно-прикладного мистецтва Монголії. З давніх часів майстри Монголії досягли великого мистецтва в інкрустації дорогоцінними каменями по металу, у різьбленні по кістці, філіграні, гравіруванні по металу і карбуванні. Яскраві, надзвичайно інтенсивні за барвистим сполученням орнаменти геометричного характеру покривали одяг монголів. Деякі повстяні юрти і дотепер прикрашаються як яскравими тканинами, так і візерунком з аплікацій і вишивок.

Таким чином, культура монголів надзвичайно різноманітна. Усі види своєрідного національного монгольського мистецтва тісно пов'язані із

стародавніми традиціями і звичаями, впливом кочового способу життя і буддійською культурою. Різні звичаї, культура спілкування, орнаменти і символіка, колірна гамма у різних видах мистецтва роблять монгольську культуру цікавою як для мешканців країни, так і відвідувачів із різних куточків світу.

Список джерел:

1. Бабенко Р.В. Культура вживання традиційних напоїв в монгольському середньовічному суспільстві (за даними писемних джерел). IX Сходознавчі читання А. Кримського : тези доповідей міжнародної наукової конференції (Київ 1–2 червня 2005 р.). Київ, 2005. С. 81–82.
2. Воронов Н.В. Современное монгольское искусство. *Вестник истории мировой культуры*. 1959. №3. С.125 –129.

ТЕРМІНОЛОГІЧНА СИСТЕМА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Бенсбаа Бадр Еддін (Марокко)

Науковий керівник – старший викладач Авдеєнко Ю.І.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Україна, Харків

Сьогодні у цивілізованих іноземних мовах близько 90 відсотків нової лексики становлять терміни в таких галузях науки: комп'ютерна техніка, механіка, біохімія, фізика, кібернетика, мікробіологія, хімія тощо. Поняття, які з'являються в науці вимагають появи нових термінів.

Українська мова запозичувала в різні історичні періоди з інших мов слова-терміни та окремі елементи усним та писемним шляхом.

- грецьке походження мають терміни: психологія, біологія, фонетика, космос, ідея, метод, ксерокс, скелет, бібліотека, бібліографія, аналіз, історія;
- німецьке – штаб, сигнал, офіцер, матриця, шахта, крейда, ландшафт, бутерброд, лейтенант, лозунг, ланцюг, майстер;
- англійське – комбайн, спонсор, аероплан, мітинг, ринг, джин, матч, старт, фініш, теніс, менеджер, трамвай, тролейбус, аут, ленч, лідер, ноу-хау, ескалатор, хокей, футбол, піжама.

Музичні терміни українська мова запозичувала:

- з італійської: акорд, композитор, піаніно, опера, соната, соло, мінор, мандоліна, легато, браво, ліра;
- із французької – назви предметів туалету, страв, побуту: бюро, купе, шасі, лото, блуза, жабо, грим, кокарда, мансарда, манжета, медаль, метрдотель, пансіонат;
- з голландської мови прийшли терміни мореплавства: флот, лоцман, трап, шлюпка, баркас, каюта, матрос, гавань.

Особливо важливі місця в лексиці української мови займають слова латинського та грецького походження, більшість із яких використовуються в

медицині: консилиум, ампула, екстра, розеола, госпіталь, генетика, еритроцит, фурункул, табес, глюкоза, санітар, кардіограма, валідол. Формування цих термінів розпочалося ще з V століття до н.е. Наприклад, до засновників термінів наукової європейської медицини відносять Гіппократа.

В українській мові є тенденція вживати іншомовні терміни і в офіційно-діловому стилі, в публіцистиці і в художній літературі. Але основною сферою застосування термінологічної лексики є науковий стиль української мови. У таких текстах, призначених для фахівців певної галузі, терміни не пояснюються. Саме тому дуже важливим для іноземних студентів є засвоєння терміносистеми фаху вже з першого курсу навчання.

Термінологічна лексика і загальноновживана постійно взаємовпливають одна на одну та мають зв'язок. Є кілька шляхів утворення української науково-технічної термінології. Неефективним виявився дослівний переклад російських термінів, адже в українській мові іноді відсутні повні аналоги таких термінів.

Другий шлях пошуку нових науково-технічних термінів – це запозичення іншомовних термінів. Проте цей шлях також не дав максимального результату, оскільки був обмежений рамками іноземних термінів.

Саме тому науковці почали створювати власні українські терміни, враховуючи попередні надбання. Але науковці почали створювати власні терміни не маючи такого необхідного зв'язку між собою, тому деякі терміни часом не зовсім відповідали суті поняття, і як наслідок – почали з'являтися терміни, однакові за змістом. Згодом ця невідповідність значно ускладнювала роботу зі стандартизації науково-технічної термінології.

Технічна термінологія – це термінолексика, яка пов'язана з окремими галузями техніки, виробництва, промисловості. А термін – це слово або словосполучення, яке позначає спеціальне поняття. Технічні терміни поділяються на декілька типів, залежно від категорії спеціалізації значення:

- Загальнонаукові терміни (сфера вживання - майже всі галузеві термінології, наприклад: напруга, потенціал тощо).

- Міжгалузеві терміни (зустрічаються в споріднених і віддалених галузях, наприклад: leader – напрямна стріла копра (гірнична справа); та ходовий гвинт (слюсарна справа)).
- Вузькогалузеві терміни (вживаються лише в одній галузі науки, наприклад: прикладне програмне забезпечення).

За структурою терміни поділяються на:

- Прості (дуга, запобіжник тощо)
- Складні (мікрохвиля тощо)
- Складені (дросельний вентиль, галогенопохідні вуглеводні тощо)
- Терміни-символи (%)
- Терміни-напівсимволи (α -промені).

Під час аналізу сучасних тенденцій розвитку мови, неможливо не виділити зміни, які відбуваються в її лексичному складі, особливо у стилістиці усного і писемного мовлення. Це так звані «сленги» або «арго». Прийшов термін «сленг» в українську мову з англійської (slang – жаргон) – жаргонні слова або вирази в англійській усній мові, характерні для людей певних професій або соціальних прошарків. Термін «арго» прийшов із французької мови (argot – жаргон) – мова якоїсь вузької соціальної чи професійної групи, не зовсім зрозуміла для сторонніх. Останнім часом термін «сленг» вживають більш активно, ніж терміни «жаргон» і «арго». Це можна пояснити тим, що сьогодні англійська мова домінує серед інших мов і сленг використовують майже всі люди планети.

Серед молоді все частіше використовується комп'ютерний сленг. Наведемо деякі приклади з цього сленгу із коротким тлумаченням:

- Вінт – жорсткий диск.
- Вінда – операційна система Windows.
- Геймер – гравець.
- Глюкати – працювати з помилками.
- Домен – ім'я комп'ютера або мережі в Інтернет.

- Клава – клавіатура.
- Зависнути – припинити відповідати на команди.
- Квакати – грати у комп'ютерну гру.
- Мама – материнська плата.
- Монік – монітор.
- Перекачати, злити – переписати інформацію.
- Постінг – стаття, надіслана в мережу.
- Системник – системний блок.
- Чайник – нічого не розуміє у комп'ютерах.
- Юзер – користувач.

Інформуючи студентів про засади українського термінотворення і на практиці опрацьовуючи термінотворчі засоби, викладачі української мови як іноземної, розвивають у них чуття культури науково-технічного мовлення і вводимо в обшир українських терміносистем, властивих їх фаху, що є надзвичайно важливим на сучасному етапі розвитку української термінології.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МОЄЇ БАТЬКІВЩИНИ КОТ-Д'ІВУАРУ

Буо Куассі (Кот-д'Івуар)

Научный руководитель – доцент, к.филол.н. Божко Н.М.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Украина, Харьков

Я – студент першого курсу дорожньо-будівельного факультету ХНАДУ. Приїхав на навчання в Україну для отримання вищої освіти у європейській країні. Мені дуже подобається ця країна, яка населена дуже доброзичливими і красивими людьми. Я багато чого узнав за час навчання про її культуру, музику, пісні, та кухню.

А сьогодні я би хотів розповісти про свою батьківщину – африканську країну Кот-д'Івуар, яка раніше мала назву Беріг Слонової Кістки та була французькою колонією. Слон і сьогодні залишається своєрідним символом країни та зображений на національному гербі. Зараз тут мешкають біля 24 млн. осіб.

Кот-д'Івуар є багатомовною країною, де населення розмовляє 80 мовами. Офіційною державною мовою є французька. Хоча більшість населення сповідує іслам, на території країни, у столиці держави Ямусукро, розташована Базиліка Пресвятої Діви Марії, яка офіційно визнана найбільшою церквою на планеті.

Як і більшість африканських країн, вона має певні проблеми з ринком навчання та праці. Це почалося ще з кінця 80-х років XX століття, коли в Африку прийшла так звана криза зайнятості. Сьогодні тут мають освіту лише 60% чоловіків і 38% жінок. Хоча, наприклад, у 1987 році цей показник був значно кращим.

Система освіти країни складається з трьох ступенів: початкової (6 років); середньої (7 років), яка надавала можливість отримати сертифікат бакалавра. Університетську освіту можна було отримати лише в Абіджані. У більшості державних шкіл навчання було безкоштовним. Більшість матеріалів також були

безкоштовними, а деякі студенти навіть отримували державні стипендії, які потім треба було відробляти це у державних установах.

Нажаль, політична криза в країні призвела до скорочення кількості студентів з 157 тис. у 2009 році до 57 тис. у 2012 році. Хоча уряд практично постійно збільшував витрати на освіту, в країні з'явилася значна кількість проблем, яка призвела до збільшення кількості студентів, які бажали отримувати вищу освіту за кордоном.

Ще зовсім недавно Кот-д'Івуар називали перлиною Африки, яка була прикладом для значної кількості інших країн. Тут і сьогодні вирощують більш 30% всього світового врожаю какао. Експорт становить приблизно 1 млн.т.

А за обсягом виробництва кави країна займає третє місце у світі.

Країна є членом ЄАЕС – Євразійського Економічного Союзу, який контролює та регулює доступ сільськогосподарської продукції на світовий ринок. Хоча слід відмітити, що більшість продукції вирощується та збирається з допомогою ручної праці, в яку задіяна значна кількість дітей. Відповідно до даних Продекспо, цього року на плантаціях працюють більш ніж 800 тисяч дітей. Займається країна і виробництвом, бавовни, ананасів, бананів, цукрової тростини та тютюну.

Як і у більшості африканських країн, молодь складає значну частину населення Кот-д'Івуару. Саме вона у 2021 році розпочала новий молодіжний рух, який отримав назву «Африканська молодь у влади» (JAR). Це проект щодо просування підприємництва для африканської молоді.

Сьогодні ООН відмічає, що африканська молодь все більше спирається на новітні технології задля сприяння соціальним змінам та власного підвищення кваліфікації. Все більше молодих людей сьогодні перемагають на виборах та у політичних дискусіях. Значно молодшою стає і група керівників підприємств, художників, веброзробників, впливових осіб в усіх сферах життя.

Особливе значення це має для африканських країн, де мешкає наймолодше населення у світі – 345 млн. мешканців у віці від 15 до 25 років.

ООН вважає, що до 2039 року ця цифра збільшиться вдвічі. Але це також впливає і на збільшення рівня безробітних до 6%, коли середній світовий показник складає 5,4%.

JAR ставить перед собою завдання мобілізації та активізації молоді. Це включає громадянську активність та навчання майбутніх менеджерів. Перш за все це включає залучання африканської молоді в рішення проблем, які безпосередньо її стосуються. В першу чергу це працевлаштування та підприємницька діяльність.

Також JAR дуже важливим завданням вважає сприяння розширенню економічних прав та можливостей жінок, підтримку цифровою культури та навичок у сільських регіонах. Важливою є також боротьба з нелегальною міграцією молодих африканців. Взагалі цей рух бачить у молоді майбутню опору розвитку усієї Африки та своєрідну школу майбутніх лідерів.

Саме тому частина молодих людей, серед яких і я, їдуть отримувати вищу освіту в європейські країни, щоб допомогти власним країнам забезпечити розвиток і краще, світле майбутнє.

СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ КОНЦЕПТА «СЕМЬЯ» ВО ФРАЗЕОЛОГИЗМАХ РАЗНЫХ ЯЗЫКОВ

Бурзик Амин (Марокко)

Научный руководитель – к.психол.н., доцент Моргунова Н.С.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Украина, Харьков

Фразеологизмы – это устойчивые выражения, значение которых понимается не дословно, а в переносном смысле. Происхождение этих речевых оборотов сегодня уже трудно восстановить, но они очень часто используются в речи. Система образов, закреплённых во фразеологизмах того или иного языка, неразрывно связана с материальной, социальной и духовной культурой данной языковой общности, а потому может свидетельствовать о её культурнонациональном опыте и традициях.

Объект нашего исследования – русские и арабские фразеологизмы о семье. Нами было исследовано более 86 арабских фразеологизмов. В результате проведенного анализа были получены следующие данные. Все проанализированные фразеологизмы можно отнести к одной из четырех рассмотренных групп межъязыковых соотношений: полные эквиваленты; частичные эквиваленты; аналоги; безэквивалентные единицы.

Полные фразеологические эквиваленты – это фразеологические единицы арабского и русского языков, совпадающие семантически, лексически и стилистически. В качестве примера полных фразеологических эквивалентов арабского и русского языков можно рассмотреть фразеологизмы:

د تر ر نا ولا لك ن، خذ نو ر نا ولا دس ُن – Не та мать, которая родила, а мать, которая вырастила (рус.)

اُ اذ ح لى م ح ِ ف ر ا ه ز ا ل اف ط ل ا – Дети – цветы жизни (рус.)

ع فل الك جر شر نا ح جوس نا – Злая жена – та же змея (рус.).

В них наблюдается полное тождество семантики составляющих их лексических компонентов и стилистической направленности.

К частичным фразеологическим эквивалентам относят обороты арабского и русского языков, точно передающие семантико-стилистическую окраску фразеологизмов, но различающиеся структурно-грамматической организацией и компонентным составом. В качестве примеров рассмотрим следующие обороты:

.(цето как ,тарб йишратС) . ذ ناى ناك رُ ث ك نا خلال. – Старший брат, как второй отец (рус.).

.(инзиж еинешарку отэ - итеД) . ا ذ نا اُ اج ح نا ح رَ ئى ث ناو اال نا. – Дети – цветы жизни (рус.).

.(теадартс ьтам а, тучалп итеД) . ي نأر ذ ول او , ل اف طلا ك ث – Дитя плачет, а у матери сердце болит (рус.)

Фразеологическими аналогами считаются фразеологизмы арабского и русского языков, совпадающие по семантике и стилистической направленности, но различающиеся по образности. Аналоги передают уникальные образы и понятия, которые составляют национальное своеобразие сравниваемых языков. Например, во фразеологических единицах арабского и русского языков «بواال عصارا أخفش» («между ними треснула палка») и «Черная кошка пробежала» (между ними) используется разная образность (треснутая палка и черная кошка).

Если говорить о теме семейного родства, то можно рассмотреть другой пример: «اوخالاً خ عارف الشدايد عُد» («в бедах узнаем братьев») и русский фразеологизм «Друзья познаются в беде». Эти фразеологизмы совпадают по семантике и стилистической направленности.

Фразеологические аналоги представлены следующими примерами:

.(ишуд зеб олет ,как ьнищнеж зеб моД) . حور لا ت ذس ج ناك جاريا لا ت د ت. – Без мужа, что без головы; без жены, что без ума (рус.).

.(икчур зеб кинйач как ,ынеж зеб жуМ) . لا ت مجر . عارر ذو ت ك ر تللك جاريا. – Муж без жены – что гусь без воды (рус.)

.(ьтам яовт ен алидор огороток,тарб теавыБ) . كى ا هذ ذى ن , ك ن خأ بر. – Брат родной, хоть и матери не одной (рус.) .

(Настоящий брат всегда бывает полезен). – Брат брата всегда выручит (рус.).

وَأُطِشَ نَا خَسُّ َلَلَهَا لِيْمَ ذُو ُطَا ح نَا ة ع ُك تَأ ط ح ذ ل ا (отец берет сына на стену, и не говорит потом: «Ах, черт!)). – У семи нянек дитя без глаза (рус.).

Особую трудность при переводе с одного языка на другой представляют безэквивалентные фразеологические единицы, значение которых восходит к какому-то историческому событию, отражает какой-либо обычай русских людей или арабов или используют специфические, имеющие место в одном из языков, слова. Так, анализ значения компонентов русского фразеологизма «И лыком шита, да мать, и шелком, да мачеха», говорит о том, что «лыком шита» – сделана грубо. Лыко – старинный русский материал для скрепления частей в единое целое, делался из мягкой части коры березы. Естественно, такие «нитки» были грубыми, швы – неаккуратными. Другое дело всем известный шелк – нитка мягкая, шов аккуратный. Получаем комбинированный перевод: (букв. «грубо сделанная») грубая, неотесанная, но родная мама, мягкая, шелковая – но чужая мачеха.

Или другой пример: ُلا جَوًّا عَلَي اِرْض وَا لِاخْشَخ اِرْو – Жена которая спит все время, не достойна махр (брачного дара), данного за нее. Речь идет о древней восточной традиции при выборе жены платить за нее махр – деньги или подарки, отдаваемые отцу и матери невесты. Получается несколько грубо с точки зрения русского менталитета: «Ленивая жена недостойна денег, которые за нее заплатили». Но с точки зрения восточных традиций – все вполне логично.

Количественный анализ дал следующие результаты: полные эквиваленты – 5 ФЕ – 5,8 %; частичные эквиваленты – 4 ФЕ – 4,7%; аналоги – 41 ФЕ – 47,7%; безэквивалентные единицы – 36 ФЕ – 41,8%. Таким образом, можно утверждать, что наибольшую часть составляют аналоги (47,7%).

Сопоставление фразеологизмов разноструктурных языков показало, что в них налицо общность иносказательного выраженного смысла при столь же

несомненном большем или меньшем национальном различии самого воплощения мысли через образную и эмоционально-предметную конкретность.

10 Сопоставительное изучение фразеологических единиц разносистемных языков представляется чрезвычайно важным, поскольку именно сопоставление значений фразеологизмов является ценнейшим источником сведений о культуре, стереотипах народного сознания, отражающих представления того или иного народа о морали, фольклорных обычаях и традициях, становясь достоянием языкового сознания.

Список источников:

1. Кухарева Е.В. Арабские пословицы и поговорки: Словарь с лексикографическими комментариями / Е.В. Кухарева. – М.: АСТ, 2008. – 302 с.

ДОЛЯ ЖІНОК ТА ДІТЕЙ У НІМЕЦЬКИХ КОНЦЕНТРАЦІЙНИХ ТАБОРАХ

Гудко Тетяна (Україна)

Науковий керівник – доцент, к. іст. н. Свинаренко Н.О.

Харківський національний економічний університет ім. Семе́на Кузне́ця

Україна, Харків

Мета: На основі історичних фактів та показань очевидців дослідити тему дітей у німецьких концтаборах. Розкрити реальне становище найвразливіших ланок суспільства в найскладніший тогочасний період. Пірнути у глибину страждань та жорстокого ставлення фашистів, та дізнатися, що саме відчували жертви німецького диктаторського режиму.

Друга світова війна, що була протягом такого невеликого проміжку часу, як чотири роки, яка залишила тільки руїни на місці колись великих та прогресуючих міст, але яку досліджують і досі. Всі ми обізнані більш-менш, що саме відбувалося у так званих таборах «смерті» (англ. death camp). І хоча пройшло вже більше сімдесяти років після капітуляції Японії 2 вересня 1945 року та остаточного закінчення війни, коли більшість країн вже оговталися від наслідків війни та відновили свою велич, ми не повинні забувати долі людей, які жили у жорстоких умовах та чекали смерті, щоб нарешті відчувати спокій.

Саме поняття «концтабір» означає спеціальне обладнане місце для утримання злочинців, військовополонених, частіше, саме у часи війни. Але призначення таких таборів назавжди змінилося в очах людства.

Доля маленьких дітей та підлітків була такою ж тяжкою та песимістичною, як і доля будь-яких дорослих. Як і всі вони страждали та помирали від холоду, голоду, роботи, медичних експериментів та епідемій. Як відомо, світогляд людини та її позиція у житті частіше формується саме у дитинстві. І можна лише уявити, як морально страждали та помирали діти, коли бачили усю жорстокість тогочасного світу.

Німецькі солдати тримали тисячі дітей як полонених у своїх таборах. Діти євреїв, діти партизан, діти розстріляних партійних та державних працівників. Більшість з них померли у газовій камері. Протягом всієї історії людства завжди були якісь війни та збройні конфлікти, де страждало та помирало безліч не тільки солдат, а і мирного населення, де люди втрачали своїх батьків, дітей та друзів. Але напевно, саме ця війна була найжорстокішою за всі часи проживання людства на землі, і напевно саме в цій війни так страждали діти [1].

Дитячий труд безсовісно експлуатувався на заводах та воєнних об'єктах. Їх використовували у медичних експериментах з дослідження можливостей людського тіла, бо їм було не шкода. В них не було дитинства, але і будучи дорослими вони не змогли повністю оговтатися від пережитих страху та знущань.

«То до єврейських дітей, то до нас приходили люди у білих халатах. Нас відводили у невелику кімнату в бараці <...>. Було дуже страшно. І на цей диван мене клали: то на спину, то на живіт, то саджали навпочіпки, робили уколи, а потім саджали до стіни та вставляли щось у рот, щоб я не змогла його закрити, та глибоко туди лізли. Для мене це була страшна процедура. Звільнили мене слабку, напівсліпу и покриту кірками, як відпрацьований матеріал доктора Менгеле.», – розказує свою історію 83-літня Олександра Борисівна, що мешкає у Білорусії [2].

Ще одна жертва нацистського режиму. Тоді десятирічна дівчинка, а зараз жінка, яка навчилася жити Марія Нейман: «Ми рано вставали. Натягували на себе все, що могли натягнути, та виходили на роботу. Працювали до пізнього вечора. Чистили вулицю, таскали тяжкості. Нас часто били. До того ж без явної причини» [3].

Дітям заборонялося мати іграшки, вони повинні були тихо сидіти на своєму місці у кутку. Також заборонялося вчити дитину будь-яким наукам. Якщо наглядач бачив, що дитина плаче, він бив її та запирав на декілька годин у темну комору. Якщо при цьому поряд була мати, вона попадала під гарячу руку теж за те, що вона не слідкує за своїм виродком [1].

Становище жінок не багато чим відрізняється від становища дітей, чи чоловіків. Їх доля, перш за все, відрізняється тим, що вони піддавалися не тільки фізичному та духовному насиллю, а й сексуальному.

Невелике селище під назвою Равенсброк було найбільшим осередком жіночого страждання. Будівництво табору почалося ще у 1939 році, і перші 867 жінок були завезені сюди для роботи з розширення табору. Спочатку це були німецькі політв'язні та проститутки, але вже через декілька місяців тут з'явилися і цигани з дітьми, і полячки, і австрійки тощо. Як і в інших таборах, у Равенсброкі проводили медичні експерименти. Лікарі обіцяли Третьому рейху приголомшливі результати в області трансплантації та медичних досліджень можливостей людського тіла. Для чого ці експерименти? Для того, щоб зробити німецьких солдат ще міцнішими, ще сильнішими та ще витривалішими. Багато жінок помирало в процесі, проте тим, яким пощастило вижити, зовсім не пощастило, адже їх розстрілювали, як уже непридатний матеріал.

Лікарі розрізали здорову ногу жінки, пошкоджували кістки и сухожилля, а потім працював та розробляв нові методи їх зрощування. На початку використовували чисті бинти, проте коли операції зачастішали та відбувалися вже постійно ніхто не турбувався про банальну санітарію, на фоні чого у людей розвивалися інфекції. Також гінеколог Карл Клауберг хотів створити швидкий та дешевий спосіб стерилізації, адже представники «нижчих рас» не мали права розмножуватися. Ця людина внутрішньо вводила їдку речовину, що робила жінок безплідними. Таких звірств зазнали щонайменше 160 жінок, і серед них були дівчатка, яким тільки нещодавно виповнилося десять років.

Для чого ж використовували працю жінок? Жінки повинні були шити одяг для всіх в'язнів Третього рейху. Робочий день починався близько чотирьох годин ранку та закінчувався пізно ввечері. Проте, були і виключення серед всіх жінок. Жінок, яких відправляли працювати в борделі. Їм не підрізали волосся, краще годували, мили та одягали, а потім відправляли до публічних будинків на території чоловічих концтаборів з ціллю «підвисити продуктивність праці». За півроку праці у борделі обіцяли свободу, і для багатьох життя було

важливіше ніж моральні принципи. Одна жінка припадала на 300-500 чоловіків. Одна «зустріч» тривала 15 хвилин. Коли жінки вже були непридатні для цього, або заражувалися венеричними хворобами, їх відправляли назад у табір, де вони помирали. Але не зважаючи на це, бути проституткою вважалося престижно. Жінки вагітніли дуже рідко, а якщо це траплялося, то їх відправляли одразу на аборт. Народжувати дозволялося тільки німкам. Через тиждень вони мали повертатися на роботу, а бачити дітей могли тільки на перервах. Місцеві медичні сестри намагалися допомогти новонародженим, але більшість з них помирали [4].

А коли у 1943 році у таборі побудували крематорій і він став справжнім табором смерті. Спочатку жінок вбивали вистрілом в голову, а потім з'явилися газові камери, що вирішували долю людей за декілька хвилин. У кінці 1944 року, коли німецькі війська почали залишати загарбані території, величезні маси в'язнів переганяли на захід. Причому, усі докази та архіви про події у таборах намагалися знищити, щоб ніхто не дізнався. У таких походах багато хто помирав від голоду, холоду або втоми, а ті, хто вижив були вимушені і далі працювати на тоді вже терплячого крах Третього рейху. Відчуття скорого кінця війну не у користь німців робило охоронців концентраційних таборів ще суворішими, напруженішими та лютішими, і як наслідок, кількість безглузвих жертв тільки зростало у геометричній прогресії. В'язні таборів тільки і чекали приходу Червоної армії.

Висновок: Друга світова війна, одна з найвідоміших подій у світовій історії, і наймасштабніша, як по охопленій території, так і по кількості жертв, війна за всі роки існування людства. За роки війни постраждало більше мирного населення, ніж солдат на фронті. Тодішні осередки смерті були концентраційні табори, де зганяли усіх, хто тим чи іншим не подобався німецькому режимові, не виключаючи жінок та дітей. Ця ланка суспільства зазнала жахливих знущань не тільки на фізичному рівні, а й на психічному. Проаналізувавши безліч інтерв'ю з людьми, які вціліли і дожили до наших днів, можна стверджувати, що по відношенню до дітей не було ніякого особливого

ставлення: вони працювали, їли та зазнавали страждань на рівні з дорослими. Жінки у таборах як ніколи піддавалися сексуальному приниженню, а заняття проституцією було престижним. Проте, не можна забувати і про людей, до того ж і наглядачів, які намагалися поліпшити становище в'язнів, що врятували хоч і не тисячі життів, але прагнули цього. На щастя, серед постраждалих у ході війни залишилися ті, що можуть розказати про ті жахливі події. І ми можемо сповна представити собі життя, а ліпше сказати виживання, у німецьких концтаборах.

Список джерел:

1. URL: <https://xreferat.com/35/9981-1-deti-v-konclageryah-i-za-kolyucheiy-provolokoiiy.html>
2. URL: <https://www.dw.com/ru/%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%D0%B1%D1%8B%D0%B2%D1%88%D0%B5%D0%B9-%D1%83%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8B-%D0%BE-%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%85-%D0%BE%D0%BF%D1%8B%D1%82%D0%B0%D1%85-%D0%BD%D0%B0%D0%B4-%D0%B4%D0%B5%D1%82%D1%8C%D0%BC%D0%B8-%D0%B2-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BC%D0%B5/a-52140092>
3. URL: <https://www.bbc.com/russian/features-51256828>
4. URL: <https://mir24.tv/articles/16400683/odna-zhenshchina-na-300-500-muzhchin-istoriya-ob-uzhasah-kotorye-perezhili-zaklyuchennye-v-konclagere-ravensbryuk>

BELIEFS AND SUPERSTITIONS IN ENGLISH AND KAZAKH

Daulet Zhainar (Kazakhstan)

Scientific supervisor – doctor of Philology Sadenova A.E.

Al-Farabi Kazakh National University,

Kazakhstan, Almaty

Superstitions – false belief representing faith or practice based on the perception on forces that are not grounded in religion and not explained by the laws of nature. Superstitions are commonly defined as a widely held but irrational belief in the supernatural and that certain actions or rituals can bring you either good or bad luck. Regardless of how irrational they might be, these superstitions seem to be part of our daily lives while growing up, even if we do not believe in them.

History of superstitions lasts thousands of years and began in the old age of society. The human being failed to logically explain the natural phenomena around the world and trying to find responsible mystics.

The origin of superstitions was usually associated:

With animal activity: As a rule, the animal world reacts more sensitively to the changes taking place in nature: swallows fly low before the rain, the abundance of mosquito's promises fruitful for berries a year and many others. Animal-related signs can be logically interpreted. For example: Swallows fly lower because their prey also flies lower. Insects fly lower, because in the upper layers the humidity of the air rises due to the approaching rain. Many folk superstitions are associated with ancient totemic animals. Murder of such animals can deny protection. With natural phenomena

Ancient people observed the surrounding world, and history is based on natural phenomena. For example: bright-red sunsets predict in the cold in winter, and in summer, a strong heat. As a rule, people's signs associated with natural phenomena, have great accuracy, and many people trust them, and not the weather forecasters. The appearance of the signs that are based on the natural phenomena of nature is

associated with the accumulation of a large experience of observation, but science can often not explain these superstitions, despite their accuracy.

With actions of the people: History of the superstitions associated with the actions of people, a diverse and broad. As a rule, these superstitions include an expensive system of prohibitions. Than it is possible to explain that scattered salt – unfortunately? In ancient times, salt was very expensive, and used instead of money. Spilling the salt, the peoples were losing money. And it was equal with “misfortune”. The emergence of superstitions, associated with human actions is most often associated with psychological causes.

We came to the conclusion that folk wisdom constantly teaches us, gives advice, and warns about the danger. Many English superstitions are based on folklore. The age of some superstitions of customs and traditions is more than 2000 years. For example: ancient rituals meant to increase wealth and protect from evil forces are present in the lives of modern British, but with some changes. Some superstitions are associated even with the stories of King Arthur and the Knights of the Round Table.

Many of the English superstitions are related to public holidays: Christmas, Easter, Halloween and Thanksgiving Day. Part of the superstitions passed from the Celts, Scandinavians, Vikings and even barbarians.

Many superstitions, which the British believed for many centuries, began to gradually disappear over the last decade, as result of the massive of people inside and outside the country, as well as the social upheavals experienced during the two world wars.

Superstitions of British and Kazakhs. And now about British superstition:

There are many superstitious people among the British, who believe in objects and try to adjust their lives for them.

Let`s talking about good luck:

- To be successful the whole month, people need to start his first day with the words “rabbit”. It must be repeated three times.

- Good luck brings the British and a black cat. The British believe that if black cat crosses the road, it is to luck. And in our country it is conversely. In England fluffy are respected.
 - The symbol of luck in the United Kingdom of Great Britain is the four leafed clover. Clover plant it's positive. His petals correspond to Faith, Hope, Love and Fortune.
 - There British believe that if you want to be rich, you need to catch falling leaves in autumn.
 - It is also common in England to knock on a tree against the evil eye.
- And now about bad luck, is not luck waiting for those, who:

- Break the mirror.

In Britain there is a belief then on the other side of the mirror lives our twin, who is watching us. Breaking a mirror, you expose it to suffering and, therefore, yourself at the same time.

- Put new shoes on the table.
- If you see two or three crows at a time.

It can bring death to the house.

Crows are dear birds in England. The legend says that when all crows leave, in the United Kingdom of Great Britain, the end will come.

- See the bat.

These animals in Britain are not in their esteem. They are considered to be companions of witches. The scream of a bat is also a bad sign.

- Open the umbrella indoors.

Such an action will bring misfortune to the person and the place where it happened. The opening of the umbrella in a good weather can be caused by rains.

- The British are afraid on the 13th. On the 13th of each month, residents of Britain are afraid, they are trying not to plan important things for this day and stay at home. If the day falls on Friday, then fear increases.

Superstitions of Kazakhs:

- ❖ Can't cut nails in the evening.

It was believed that evil spirits collect the nails of a person and add to his food, thereby causing illness.

In fact, everything is not so scary. The prohibition appeared even in those times when not exist normal lights in yurts. It is clear that the nails, sheared at twilight are difficult to collect. And crawling children could find and swallow them the next day.

❖ Can't look at night in a mirror

Kazakhs have a superstition that you can't look in the mirror at night, you can go crazy.

In fact, the ban has such an explanation: looking in the mirror you can be afraid reflection.

❖ Can't go out at night with your head uncovered.

It was believed that Satan is hiding in hair. In general, he likes female hair.

And the night is the most Satan time. So the girls were not only allowed to spread their hair, well, even it was supposed to hide collected hair in a scarf. This is explained by the safety of women themselves. Weak and defenseless, which is easy to attack? Especially, in those distant times, when enemies attacked and mostly at night.

❖ Don't serve food in cracked dishes.

The Kazakhs are the most hospitable people, who live by the principle of "all the best to the guests". It was assumed that from the same crack drinking and eating Satan is also a kind of guest. And if more specifically, such dishes can cut.

❖ One can't give an animal with a singularity.

The best gift of nomadic people has always been cattle; they measured the wealth of man tradition also paid livestock. And if the animal had some kind of deviation, for example: one horn it was not accepted to give it. And it was believed that with him from the house will leave happiness.

In fact, for lack of guarantee and quality, the Kazakh simply could not afford to give such an animal.

❖ Food is eaten only with right hand.

The Kazakhs believed that food taken from the right hand brings health to a person and is good for him. And from the left leads to illnesses and misfortunes. With left hand people had to flaunt and wash themselves.

There is one explanation for this. Since everything is done with the left hand, it is not absolutely hygienic; it should not get into food.

- ❖ Don't point finger at a person.

It is forbidden for Kazakhs to point a finger at a person. This meant the foreknowledge of someone's death. Usually a finger was pointed to cattle or slaves.

- ❖ Soot on forehead protects from the evil eye.

Some scientists believe that the evil eye exists. More precisely, there is a negative energy that can penetrate the protective boiled of a person. And so that energy does not reach the person, the look can distract the soot on the forehead.

Working on this job, we learned: what is a superstition, its history of origin and their classified, and we learned about the superstitions of the British and Kazakh.

There is a difference between the superstitions of the two countries. Superstitions of our people prohibit much, thereby, teach us and protect us from bad. The British superstitions are diverse.

The similarity of the superstitions of the two countries: directly connected with the nation's consciousness. In this work we wanted to say – how important are superstitions in a person's life.

ТАЄМНИЦЯ МОНГОЛЬСЬКОГО ІМЕНІ

Дашизевег Баярчімег (Монголія)

Науковий керівник – к. пед. наук, доцент Семененко І.Є.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Україна, Харків

Таємниця імені здавна хвилювала психологів і вчених. Вони намагалися дізнатися, чи правда воно впливає на характер і долю людини, а також виносили припущення з приводу значень. Монголія – це країна з самими загадковими і гарними іменами. Вони незвичайні, екзотичні і звучні. Серед них часто зустрічаються імена знаменитих полководців і завойовників, а це, безсумнівно, може сильно вплинути на темперамент носія. Взагалі, в Монголії дуже серйозно підходять до процесу придумування дитині імені. Напевно це обумовлено національним характером, адже, як відомо, монголи – це дуже відповідальна і вкрай патріотична нація. Причому вони більше цінують рідний край, ніж країну в цілому. Також ці люди вважають, що та людина, у якої багато знайомих і друзів, «широка, немов степ». Це означає, що батьки прагнуть назвати свого малюка якомога красивіше, щоб до нього тягнулися люди.

Монгольські імена, як і будь-які інші, беруть свій початок з історії, з давніх часів. А так як монголи дуже поважають предків, називати своїх дітей в їх честь для них одне задоволення. Однак в іменах відбилися не тільки традиції, звичаї та культура країни, а й такі фактори, як релігія і світогляд народу.

Зазвичай виділяють поділ імен за походженням, за складом, за соціальним статусом і функцією. Ці групи офіційні і вказуються в багатьох джерелах. До першої категорії належать монгольські, тибетські, комбіновані переклади з тибетської і індійські. Здебільшого монгольські імена представлені саме за цим розділом.

Наступний поділ з'явився за часів Середньовіччя, коли увійшли в моду імена, складені з двох самостійних, наприклад, Дорж (перекладається як

ваджра) і Цагаан (білий), в результаті виходить Цагаандорж. Можна зустріти також трискладові або чотиriskладові.

За допомогою імен у монголів може бути показаний соціальний статус. Деякі імена пов'язані з дикими тваринами, отже, його носій або мисливець, або оленевод. А підгрупа імен китайських і монгольських ханів приваблює тих, в чийй сім'ї особливо цінується історія. Релігійні сім'ї називають своїх дітей як учнів Будди, вчителів і божеств. Зрідка дітей називають так само, як героїв Писання.

Монголи також вірять, що кожне ім'я має виконувати якусь функцію. Є імена-обереги, вони діють, як захист від злих духів і даються в тому випадку, якщо діти в родині часто хворіли. Серед таких Тербіш (не той), Нохой (собака) і Енебіш (не та).

Є інша класифікація, до якої належать монгольські чоловічі і жіночі імена, що позначають день тижня, коли народилася дитина. Нямц перекладається як «Неділя», а Бямба – «субота».

Дівчаток прийнято називати іменами, що мають значення коштовностей або квітів. Ержена - «перлина», Сарана - «лілія», Хоргонзул - «квітка», Цагаанцецег - «біла квітка», Алтан - «рожева зоря» або «золото».

Як видно, називають дівчаток в Монголії дуже красиво, немов повторюючи вигини пелюсток і блиск коштовностей. Якщо ви незвично хочете назвати свою дівчинку, варто звернути увагу на монгольські імена. Жіночі можуть означати риси характеру людини: Аліма - «досвідчена», «розумна», Арюна - «чиста», Герел - «яка висвітлює всі навколо», Сайн - «хороша», Тунгалаг - «ясна, чиста і світла», Унура - «плідна».

Деякі чоловічі монгольські імена популярні і в нашій країні, серед них Борис. Від грецького політичного діяча, який жив в 271 році до н.е., Бату – «Батий», в іншому значенні перекладається як «міцний»; Борис – «борець». Напевно мало хто міг здогадатися, що останнє пішло від монгольського.

Серед істинно монгольських знаходяться такі імена, як Алтай («золото», «місячне золото»), Амгалан («спокійний»), Байгал («природа»), Батий

(«сильний»), Далай («океан»), Мінгіян («командир тисячі солдатів»), Октай («розуміє»).

Усі батьки хочуть дати своїй дитині найкрасивіше ім'я, але в Монголії до нього ставляться дуже серйозно. Хлопчиків найчастіше називають так: Барлас («безстрашний», «сміливий»), Наран («сонце»), Тархан («умілець», «на всі руки майстер»), Шона («вовк»), Чингісхан (від «Чингіз» - «сильний»).

Бачимо, що чоловічі імена переводяться в основному як «сміливий» або «сильний», такі якості для монголів-чоловіків найбільш важливі. Новонародженим хлопчикам часто дають імена, які символізують фізичну силу і внутрішній стрижень.

Монгольські імена для дівчаток же, навпаки, більше спрямовані не на якості людини, а на її зовнішню привабливість. Найбільш красивими вважаються Алімцецег («яблуневий цвіт»), Делбее («пелюстка»), Жаргал («щастя»), Ердене («коштовність»), Церен («довгоживуча» - ім'я-оберіг).

Найчастіше дівчаткам дають імена, що позначають красу, лагідність, чистоту і витонченість, більшість з них мають саме таку семантику. Батьки дівчаток вірять, що чада залишаться такими ж ніжними, як і в дитинстві, якщо вони назвуть їх саме ніжно.

За підсумками 2017 року найпопулярнішими іменами в Монголії виявилися Бат-Ердене та Хулан.

Найчастіше ми не замислюємося про те, наскільки велика цінність імені. Адже воно є своєрідним ідентифікатором людини, засобом персоналізації та індивідуалізації. До того ж вважається, що ім'я накладає відбиток на долю та характер, а також впливає на здоров'я. Тому вибирати ім'я для дитини варто дуже ретельно. І тут потрібно уважно вчитуватися у найпопулярніші імена та їхнє значення.

Нижче наведені найпоширеніші монгольські імена та кількість їх володарів у сучасній Монголії:

«Бат-Ердене» - 15174 особи, ім'я означає «Міцна коштовність».

«Хулан» - 12292 особи, дикий осел або Хулан (лат. Equus hemionus) - вид сімейства кінських. Зовні дуже нагадує віслюка, але має чимало загальних ознак з конем.

«Темуулен» - 11852 особи. Це ім'я походить від дієслова «темуулах2 – «кинутися вперед».

Ім'я «Отгонбаяр» носять 11553 монголи. Воно означає «Молодше свято» і, традиційно, його отримує той, хто народився в сім'ї найостаннішим і є молодшою дитиною.

З ім'ям «Номін-Ердене» в Монголії 11500 чоловік, воно означає «Блакитна коштовність».

«Білгуун» носять 11399 осіб, перекладається як «мудра людина» або «людина з високо розвиненим інтелектом».

Якщо порівнювати монгольські імена і прізвища, то потрібно сказати, що особисте ім'я для монгола має більше значення, ніж прізвище і навіть по батькові. Для них воно, як символ людини, як певний оберіг на все його життя.

Монгольські імена використовуються не тільки в місцях проживання цієї нації, адже оригінально назвати дитину хочуть завжди і скрізь, тому вони досить популярні і в Китаї, і навіть у США, взагалі там, де монголи залишили будь-який слід.

До речі, деякі прізвища по всьому світу мають монгольське походження, вони були утворені від слів або імен.

На думку вчених-філологів, особливу роль в дослідженні мови народів Сходу грають саме монгольські імена. Список, що містить іменування, які зберегли в собі деякі вже давно забуті мовні явища, дійсно великий.

Список джерел:

1. <https://www.MongoliaOnline.mn>
2. <https://www.mongol.net>
3. <https://www.mol.mn>
4. <https://www.loc.gov/rr/international/asian/mongolia/mongolia.html>
5. https://www.kiku.com/electric_samurai/virtual_mongol

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ІМІДЖУ ВИКЛАДАЧА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ, ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР УСПІШНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Джабоні Маруа (Мароко)

Науковий керівник – к.пед.наук, доцент Уварова Т.Ю.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Україна, Харків

Педагогічне спілкування – це специфічна міжособистісна взаємодія викладача та студента, що забезпечує засвоєння знань та розвиток особистості у навчально-виховному процесі. Важливою складовою успішності цього процесу є імідж викладача.

Імідж – (від англійського image – образ, образ, зображення) – це образ, система зовнішніх характеристик людини, що створює чи підкреслює неповторну своєрідність особистості і завжди відображає індивідуальність, будучи її зовнішньою стороною, зверненою до інших людей. Від іміджу людини значною мірою залежить те, як вона буде сприйнята іншими.

Тема іміджу викладача вже неодноразово порушувалася у науковій літературі. Вчені сходяться на думці, що позитивно сформований імідж викладача є одним із основних факторів успішної педагогічної діяльності. Водночас про проблему іміджу викладача російської як іноземної говорять досить рідко.

Варто відзначити, що на відміну від педагогів, які викладають основні дисципліни у віші, викладач української як іноземної не тільки навчає іноземного студента мові, але і відкриває для нього новий світ, допомагає вирішувати його проблеми, допомагає вирішувати його проблеми. У результаті цього викладач УЯІ часто стає для іноземного студента другом, радником та наставником. Однак, цей процес стає можливим лише у тому випадку, коли викладач зможе привернути увагу студентів до себе, встановити з ними довірчі відносини, що, нажаль, вдається не завжди.

Успішність цього процесу великою мірою залежить від першого враження, зробленого викладачем на своїх іноземних студентів. Тому перше, про що повинен пам'ятати викладач УЯІ, – це зовнішній вигляд: він має відрізнятися елегантністю, акуратністю, чистотою та охайністю, вселяти повагу та викликати довіру. В одязі краще вибрати класичний стиль - діловий костюм (піджак зі спідницею або брюками та блузка), або сукня неяскравого кольору. Крім того, не варто забувати, що зовнішніми складовими іміджу є міміка, жести, сила голосу, манери, постава, хода.

Викладач УЯІ також повинен враховувати багато культурних особливостей іноземних студентів, що перебувають у навчальній аудиторії, і мати уявлення про загальні тенденції у зовнішньому вигляді педагога їхньої країни. Наприклад, на заняття до групи, де є студенти-мусульмани, викладачеві слід одягнути більш закритий одяг, уникати міні-спідниць, а також одягу з глибоким декольте і навіть з коротким рукавом.

Складовими іміджу викладача є також поведінковий компонент (поведінка людини у різних ситуаціях: лідерська поведінка, дії викладача у складних педагогічних ситуаціях, ставлення до країни, суспільства та ін.) та професійний компонент (професійні знання, вміння, навички та компетентність, пізнавальний потенціал, індивідуальний стиль професійної діяльності).

Самі студенти вважають, що імідж викладача повинен включати такі якості, як: професійна компетентність, володіння методами викладання, вміння дохідливо і цікаво викладати матеріал, товариськість, активність, толерантність, консерватизм, освіченість, високий рівень інтелекту та культури, тактовність, повага до студентам, уміння згуртувати колектив, почуття гумору, чуйність.

Значення іміджу викладача РКІ важко переоцінити, оскільки його можна віднести до одного із важливих факторів, що забезпечують не лише успішне оволодіння студентами російською мовою, а й профільними дисциплінами. Таким чином, імідж викладача – це динамічна характеристика, яка постійно

взаємодіє з соціумом та культурою та потребує корекції та вдосконалення, адже працюючи над власним іміджем, викладач підвищує імідж і свого вишу, і країни загалом.

РОМАН М.АУЭЗОВА «ПУТЬ АБАЯ» – ЭНЦИКЛОПЕДИЯ ЖИЗНИ КАЗАХСКОГО НАРОДА

Дилиэр Дилинар (КНР)

Научный руководитель – доцент, к. филол. н. Игнатова Е.Р.

Казахский национальный университет имени аль-Фараби

Казахстан, Алматы

В истории казахской литературы роман-эпопея «Путь Абая» занимает особое место. Известный казахский писатель Мухтар Омарханович Ауэзов написал этот роман о жизни и творчестве великого казахского поэта Абая Кунанбаева.

Абай Кунанбаев родился в 1845 году в Семипалатинском уезде, а умер в 1904 году. Его жизнь – это период в пятьдесят лет второй половины девятнадцатого века. Абай был поэтом, просветителем, основоположником казахского письменного языка и казахской литературы. Абай хорошо знал произведения А.С.Пушкина, М.Ю.Лермонтова, Л.Н.Толстого и других русских писателей и поэтов. Он переводил их на казахский язык.

Мухтар Ауэзов не случайно выбрал описание жизни великого Абая как тему своего романа. Абай оказал большое влияние на формирование нового мышления у казахского народа, способствовал улучшению образования и культуры в Казахстане.

Мухтар Омарханович Ауэзов – великий казахский писатель, поэт, драматург, учёный. Личность Абая интересовала его уже с детства. Он родился в 1897 году недалеко от Семипалатинска в урочище Шынгыстау. Отец Мухтара Ауэзова Омархан и Абай были соседями. Дед Мухтара Ауэз был дядей Абая Кунанбаева по материнской линии. Мухтар сам хотел стать писателем, поэтому, конечно, он очень интересовался творчеством Абая.

Мухтар Ауэзов рано остался без родителей (его отец умер в 1900 году, а мать в 1912 году). Мухтар жил у дяди. Он окончил медресе, а потом русское

городское училище. Он общался с родственниками Абая, расспрашивал их о его жизни, изучал его поэзию.

Когда Мухтар Ауэзов написал первую пьесу «Енлик-Кебек», её показали в юрте, на свадьбе внучки Абая. Театром для пьесы стала юрта младшей жены Абая Айгерим. Артистами в этом домашнем театре были внуки Абая.

Мухтар Ауэзов сам вырос в среде, которую описал в своём романе «Путь Абая».

Успеху написания этого романа способствовал не только талант Мухтара Ауэзова, но и его прекрасное образование. Он окончил филологический факультет Ленинградского университета, а потом аспирантуру.

Мухтар Ауэзов наблюдал, как менялась жизнь казахского народа. Он написал много пьес, рассказов. Самой большой его работой была работа над романом «Путь Абая». Мухтар Ауэзов хотел не только рассказать в своём романе о жизни казахского поэта Абая Кунанбаева, но и описать жизнь своей родины, уклад жизни казахского народа, все детали быта, культурные традиции, обычаи. И это ему удалось сделать.

В 1945 году в Москве вышла первая книга «Абай», в 1948 году вторая книга. Эти книги были переведены на русский язык талантливым писателем-переводчиком Леонидом Соболевым. Книги имели большой успех у читателей. В 1948 году Мухтар Ауэзов получил Сталинскую премию за эти книги.

В 1954 году Мухтар Ауэзов окончил свою тетралогия (4 книги) «Путь Абая». В 1959 году он получил за этот труд Ленинскую премию.

Роман «Путь Абая» был первым историческим романом в казахской литературе, в котором описывалась жизнь казахов-кочевников в девятнадцатом веке. Мухтар Ауэзов показал становление личности Абая, его стремление к преобразованию жизни к лучшему, его неприятие жизненных устоев семьи его отца – богатого бая Кунанбая. Именно образование, изучение русского языка, стремление к развитию сформировали Абая как личность и как поэта. Он видел несправедливость жизни, угнетение бедных людей. Абай всегда стремился помочь бедным людям, ссорился из-за этого с отцом. Он много читал. Чтение

открыло для него большой мир. Он переводил стихи Пушкина, Лермонтова. Он хотел изменить жизнь своего народа к лучшему. В романе можно прочитать о жизни казахских женщин в девятнадцатом веке. В то время мужчина мог иметь четырёх жён. У Абая было 4 жены. Конечно, при многоженстве в семье были трудные взаимоотношения. Абай очень любил и уважал свою бабушку Зере и свою мать Улжан. Они старались привить Абаю доброту, честность, любовь к поэзии. Ауэзов показал роль женщины в обществе того времени.

Очень интересно Мухтар Ауэзов описывает в своём романе национальные казахские традиции и обычаи.

В своём романе Мухтар Ауэзов показал красивую природу Казахстана, её степей, жизнь кочевников, которые часто переезжали на разные пастбища. Всё эти описания помогают понять и почувствовать самобытность казахского народа, его стремление к свободе. В истории казахского народа Абай является не только великим поэтом, но и философом, борцом за справедливость.

Роман Мухтара Ауэзова переведён на многие языки мира. Талант Мухтара Ауэзова, его любовь к родной земле помогли ему создать роман-эпопею, который получил мировую известность и славу.

Список источников:

1. Уразаева К. "Путь Абая" актуально об актуальном// журнал «Простор», 2017. № 12 –С.166-180
2. Фазилова К.Б. Истории эпопеи "Путь Абая"// журнал «Молодой учёный», май 2014. № 7.– С.643-645
3. https://ru.wikipedia.org/wiki/Ауэзов,_Мухтар_Омарханович

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ГРОШОВОЇ ОДИНИЦІ

Жидик-Будько Роман (Україна)

Науковий керівник – доцент, к. іст. н. Свинаренко Н. О.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Україна, Харків

Мета: Дослідження української грошової одиниці та її розвитку з моменту створення до теперішнього часу.

Кожна держава в світі має свої грошові знаки. Кожен з них має свою унікальну історію виникнення. У моєму дослідженні йтиметься саме про українську грошову одиницю.

Гривня — офіційна валюта України. Історія виникнення гривні як грошової одиниці бере свій початок з часів існування Київської Русі. Слово «гривня» походить від назви стародавньої прикраси з золота або срібла у вигляді обруча, який носили на шиї, або, як казали в той час, на «загривку». Прикраса мала вигляд закругленого обруча, з головами левів, оздоблених кольоровою емаллю, на кінцях.

З початку XI століття на території Київської Русі в обігу були «київські» гривни, які мали вигляд шестикутної форми і важили 150 грамів срібла. Існування цих грошей припинилося після татаро-монгольського набігу. Окрім «київської» гривні, існувала й «новгородська гривня». Вона мала вигляд довгої срібної палички і мала вагу 240 грамів.

Після хрещення Київської Русі князем Володимиром, свій початок взяло монетне карбування. Володимир Великий започаткував виготовлення «златників» та «срібляників» — золотих і срібних монет, на аверсі яких зображений портрет князя, а на реверсі — княжий герб — тризуб.

У XIII столітті під час монголо-татарської навали срібну гривню почали ділити, рубаючи її на чотири частини. Це спричинило появу нової грошової одиниці — рублів, від слова рубати. У XV столітті срібні злитки виходять з

обігу, а рубль стає грошово-лічильною одиницею. Рубль став символом російської і згодом радянської грошової системи.

З 19 грудня 1917 року на території Української Народної Республіки стала діяти інша грошова одиниця – карбованець, але вона мало чим відрізнялась від рубля. Художник Георгій Нарбут став автором дизайну валюти УНР. Георгій став зображувати Тризуб на банкнотах. Історики вважають, що саме Нарбут зумів відновити пам'ять нашому давньому символу Тризубові, який князь Володимир використовував як символ роду Рюриковичів, і який став Державним Гербом України. Але вже 1 березня 1918 року замість карбованців знову була введена гривня. Нові грошові одиниці УНР друкували в Берліні. Гривня мала цінність половини карбованця і ділилася на 100 шагів. Тоді в обігу перебували знаки вартістю 10, 25, 50, 100, 250, 1000 карбованців, а також 2, 5, 100, 500, 1000 і 2000 гривень.

За часів гетьманату Павла Скоропадського розмінні монети — шаги, випускались у вигляді поштових марок, номінальною вартістю 10, 20, 30, 40 та 50 шагів. У квітні 1918 року Скоропадський знову ввів в обіг карбованці.

З грудня 1918 року, після зміни влади в країні з Гетьманату на Директорію під керівництвом Володимира Винниченка та Симона Петлюри, гривня знову стає основною грошовою одиницею УНР.

Під час Другої світової війни у окупованому місті Рівне діяв німецький банк, який мав назву „Україна”. Тоді використовувалися карбованці Рейхскомісаріату, які перебували в обігу лише на окупованій території України паралельно з рейхс- та окупаційними марками.

Після розпаду СРСР Україна залишилася з радянською валютою – рублями – грошима вже неіснуючої держави. Молода незалежна держава постала перед питанням відсутності власної валюти. З січня 1992 року паралельно з рублем в обіг було випущено тимчасову грошову одиницю – купоно-карбованець, який використовувався українцями до вересня 1996 року. Вже у квітні 1997 року гривня заповнила весь готівковий оборот, витіснивши рубль.

Згідно з Указом Президента України "Про грошову реформу", з 2 по 16 вересня 1996 року були проведені зміни наслідком яких стало впровадження в обіг гривні, яка мала співвідношення 1 гривня за 100 000 купоно-карбованців.

Перші зразки гривні були виготовлені в Канаді компанією Canadian Bank Note Company та британською компанією De La Rue plc у 1992 році за ескізами Василя Лопати та за участі Бориса Максимова, з використанням комбінованої техніки - гравюри на сталі і літографії.

Українська банкнотна фабрика була відкрита у 1994 році у місті Києві. У тому ж році у дію введено першу лінію по виготовленню банкнот, яка випускає грошову одиницю до сьогодні. Український монетний двір заснували у 1998 році. Саме тоді Національний банк України отримав власну виробничу базу, на якій виготовляються монети масового обігу, пам'ятні і ювілейні монети та нагородна продукція.

Висновки: Гривня є невід'ємною частиною життя кожного громадянина України, тому ми маємо досліджувати її походження з стародавніх часів, знати справжню історію створення української грошової одиниці та спостерігати за розвитком національної валюти.

Список джерел:

1. <https://www.treasury.gov.ua/ua/news/istoriya-ukrainskikh-groshey>
2. https://uk.wikipedia.org/wiki/Історія_української_гривні
3. <https://www.treasury.gov.ua/ua/news/istoriya-grivni>
4. <http://koam.com.ua/z-istoriyi-ukrayinskoyi-gryvni/>
5. <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v22-1/15.pdf>

DISTANCE LEARNING AND FOREIGN LANGUAGE TEACHING: THE NEW POSSIBILITIES AND DISADVANTAGES

Kaminskaya Alissa (Kazakhstan)

Research advisor – senior lecturer Kurmanova T.V.

Zhejiang University,

China, Hangzhou

The current epidemiological situation in the world in the 2019-2020 academic year has affected all spheres of life of modern society. In particular, since the beginning of spring 2020, schools, secondary and higher educational institutions, institutions of additional education have been forced to switch to a remote mode of operation in order to prevent the spread of a new coronavirus infection. The relevance of the research is determined by the need to ensure a high level of training of university students as future specialists who speak a foreign language. Unfortunately, at the moment, teachers are faced with the problem of losing students' interest in learning a foreign language, and, as a result, with a decrease in motivation for the learning process in general. The goals and objectives of this article are to assess the characteristics of distance learning, as well as to identify the positive and negative aspects of distance education, and the problems faced by a university teacher when teaching students a foreign language in the absence of personal contact with students. The unexpected transition from the traditional form of education to a distance learning format turned out to be stressful both for teachers who were not prepared for it, and for students who are used to receiving knowledge from a teacher in person, and not sitting in front of a computer screen.

Since the beginning of the period of remote education, the use of Internet resources in the education system has become more widespread, since the teacher needs to maintain the constant interest of students in learning a foreign language, and it becomes more difficult to do this while being at a distance, especially for those teachers who are not used to using the Internet when teaching. Thus, difficulties with the use of technical and information tools in the learning process create certain

problems during the forced transition from the traditional education system to distance education.

To date, in the education system, the topic of distance learning is widely discussed and arouses increased interest among foreign language teachers. The topic of online learning began to be considered since the end of the XX century. In addition, interest in distance education is fueled by information about the steady growth of this study abroad.

Distance learning is the process of acquiring knowledge, in which the teacher and the student are not physically in the same place. That is, training is carried out remotely via the Internet via video calls, online courses or mobile applications.[1, c. 535]

The international e-learning market is growing at a tremendous pace: it is expected to reach \$325 billion by 2025. This is understandable, since online learning is cost-effective, convenient and useful for the general population. One of its main advantages is that it is available to everyone, the price of training solutions tends to fall.

Remote study is an ideal solution not only for students, but also for employees who want to improve their skills, as well as for those who, for various reasons, cannot travel to university or school. The opportunity to gain knowledge without leaving home makes the learning process comfortable, flexible and less tedious, for example, because you do not need to waste time on going to an educational institution or overcoming traffic jams.

Thus, distance learning is, to a greater extent, partially independent learning using technical, informational, multimedia means, as well as Internet means, including communication with the teacher at the right time by means of information transmission at a distance.

Despite the special form of distance learning, it should still be based on didactic principles: objectivity, scientific nature; connection of theory with practice; consistency, systematicity; accessibility with the necessary degree of difficulty;

clarity and diversity of methods; consciousness and activity of trainees; strength of assimilation of knowledge, skills and abilities.[2, c. 885]

The main disadvantages of teaching a foreign language can be called:

1. Social interaction. Distance learning in English does not give students a permanent opportunity for social interaction. Although such interaction is very useful for the practice of speaking;
2. Technical problems. Distance learning in English is directly dependent on the speed of the Internet. Due to various technical problems, it is not always possible to complete homework on time or there is simply no way to contact the teacher to hand over the completed task;
3. Motivation. In cozy home conditions, it is quite difficult to organize yourself and start classes on your own.

In general, increasing students' motivation is always one of the main tasks of a teacher. Motivation is the processes that determine the movement towards a goal; these are factors that affect the activity or passivity of behavior. The main link of motivation is motivation - a behavioral manifestation of satisfying one's needs. It is motivation that causes purposeful activity, determines the choice of means and techniques, their ordering to achieve the goal. When students start studying a foreign language, they are highly motivated, but later the interest weakens significantly. The reason is seen in the following: teaching is knowledge, it is impossible to oblige a student to know anything, he can be interested. Therefore, the problem of motivation is the main one at all stages of learning foreign languages. The teacher should imagine the whole range of motivational tools and techniques to achieve the main goal of teaching a foreign language. [3, c. 160]

Also, the transition from traditional classroom classes to an online format makes the learning process completely different. If passive listening and taking notes are expected from students in a regular classroom, then virtual discussions, working with a personal account and materials in various multimedia formats require actions. It can be difficult for students with a "traditional" mindset to adapt to such changes.

Recommendations for teachers:

1. Inform students in advance what to expect from the online format, explain how much material they have to master, what is the approach to learning and how long one lesson will take on average;
2. Post links to resources where students can find support and relieve emotional stress, for example, such as a psychological help hotline, sites with various meditation and breathing practices. Encourage students to share tips and strategies with each other that will help them adapt to distance learning.
3. Recommendations for students:
4. Focus on the advantages of e-learning: you do not need to spend time and money on transport to get to the place of study; there is an opportunity to choose the time for classes yourself; the home environment is less stressful; distance learning makes it possible to master new skills.

The lack of computer literacy is a serious problem in the modern world, which has affected both students and teachers. Many still do not know how to work with a personal computer (PC) and standard office applications such as MS Word and PowerPoint. Even among experienced teachers and students, there may be a misunderstanding of distance learning tools, such as online educational platforms, video conferencing systems, various applications related to communication and viewing educational materials. Nevertheless, technological skills are mandatory for successful completion of distance learning.

The positive aspects of distance learning:

Accumulation, storage and editing of information. Internet resources allow you to post a large amount of information, and if necessary, the teacher has the opportunity to change or supplement it, while printed publications cannot be adjusted during the educational process. In addition, students have the opportunity to access the necessary information at the moment when it becomes necessary;

Continuous communication between the teacher and the student, students among themselves, as well as with like-minded people from other countries. The possibility of audio and video calls allows the teacher to create a real communicative situation in which students can apply all their knowledge in practice;

The ability of the student to choose the pace and time of training. In today's world, time is the most valuable resource; it often happens that a student is forced to combine the educational process and work.

The world is changing a lot, and unfortunately, distance learning is very different from traditional, which creates certain problems. But they are surmountable, it is only necessary to identify all the pros and cons of such training in a timely manner and eliminate all the shortcomings, starting with the most important shortcomings. Also, it is necessary to change the attitude to the distance learning format in general. After all, it is obvious that e-learning opens the door to favorable opportunities: to learn how to use gadgets not only for entertainment, to become flexible, to take responsibility for your knowledge into your own hands, to master new standards – the most important of them.

Teaching foreign languages in a distance format has a number of disadvantages that will negatively affect the learning process; however, if you skillfully overcome them through recommendations, you can create an interesting and exciting activity.

Список источников:

1. Боброва, Инна Дистанционное образование: моногр. / Инна Боброва. - М.: LAP LambertAcademicPublishing, 2013. - 535 с.
2. Курсы дистанционного образования. Выпуск 01/2011. Безопасность информационных ресурсов / Коллектив авторов. - Москва: Огни, 2011. - 885 с.
3. Быкасова Л.,Самойлов А. Культура дистанционного образования / Лариса Быкасова, Алексей Самойлов. - М.: PalmariumAcademicPublishing, 2012.– 160 с.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА МАРОККО

Кассіф Аюб (Марокко)

Науковий керівник – доцент, к. пед. н. Долгопол О. О.

Харківський національний університет

міського господарства імені О. М. Бекетова

Україна, Харків

Історії України та Марокко щодо мовної політики дуже схожі та водночас мають відмінності. Марокко здобула незалежність від Французького протекторату в 1956 р., у процесі під назвою “арабізація”, що розпочався після здобуття незалежності, важливе місце відводилося мовній політиці, а саме поверненню арабській мові статусу державної. Україна вийшла зі складу країн СНД 30 років тому. Процес українізації суспільства відбувався на тлі гострих дискусій, зокрема, і в мовному питанні, але закріплене статтею 10 Конституції України беззаперечне “функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України” [4] поклало край суперечкам.

Арабізація суспільно-політичного життя Марокко так само зазнавала утисків. Лише через 17 років після отримання незалежності (у 1973 році) мароканський народ зміг довести, що арабська мова багата на мовні засоби і здатна повноцінно забезпечити функціонування всіх сфер життя країни. У 2000 році Хартія освітньої реформи визнала необхідність функціонування паралельно кількох мов задля задоволення мовних потреб усіх верств населення країни [5]. Так на сьогодні рівноправно існують французька та арабська мови, але нема заборони на спілкування іншими мовами та діалектами. Наразі можна стверджувати, що близько 75% населення Марокко білінгвісти, тобто вільно володіють і швидко переходять за необхідності з однієї мови на іншу.

Арабська мова більше тисячоліття є престижною в Марокко. Існують її різновиди: 1) сучасна стандартна арабська, письмова форма, яку вивчають у школах; 2) діалектна арабська, нестандартизована розмовна форма. Між цими

різновидами є різниця в граматиці, фонології та навіть лексиці. Марокканці підсвідомо відчують, який із різновидів треба використати в певній мовній ситуації. Таке явище називається диглосія, що є формою білінгвізму [1].

В Україні мовна політика зараз перебуває в центрі уваги, адже сприяє єдності українського народу, стабільності у державі, солідарності населення та міжкультурній комунікації [2]. Другий рік перебуваючи в країні, можу відмітити струмке патріотичне піднесення, одним із виразників якого є українська мова. Зараз у Харкові вона звучить в усіх громадських місцях: в транспорті, торговельних центрах та супермаркетах, на рекламних бігбордах, на вулицях, в кіно та театрах тощо.

На нашу думку, шляхи, який пройшли арабська мова в Марокко та українська в Україні, дуже схожі. Обидві мови наразі набули державного значення і безперешкодно функціонують в усіх сферах життя країн.

Список джерел:

1. Диглосія. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B8%D0%B3%D0%BB%D0%BE%D1%81%D1%96%D1%8F>
2. Дикан О. В. Мовна політика як важливий фактор мовного розвитку // *Advanced Technologies of Science and Education*: матеріали XIV Міжнародної наукової інтернет-конференції. Режим доступу: <http://intkonf.org/dikan-ov-movna-politika-yak-vazhliivy-faktor-movnogo-rozvitku/>
3. Канавець М.В. Зарубіжний досвід формування та реалізації державної мовної політики / М.В. Канавець // *Державне управління*. 2017. №2 (58), С. 54-58. Режим доступу: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2017/12.pdf
4. Конституція України. Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
5. Марокко#Мови. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%BA%D0%BE#%D0%9C%D0%BE%D0%B2%D0%B8>

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ОРГАНІЗАЦІЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ВИВЧЕННІ ТЕКСТІВ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Лайсан Уи Уссама (Марокко)

Науковий керівник – к. філол. наук, доцент Рязанцева Д. В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Україна, Харків

Самостійна робота студентів є однією з найважливіших складових частин учбової роботи у вищому навчальному закладі. Її метою є формування творчої особистості, яка здатна на саморозвиток, самоосвіту, інноваційну діяльність не лише під час навчання в університеті, а й протягом усього життя: сучасна людина повинна навчатися сприймати та аналізувати великий об'єм нової інформації, критично ставитися до її оцінки, вміти аналізувати. На сьогодні активізація самостійної роботи студентів є однією з основних напрямів перебудови системи вищої освіти в Україні, її державної стратегії з модернізації освіти і підвищення якості професійної підготовки фахівців. Серед основних цілей навчання російській мові як іноземній у ВНЗ України є процес формування творчої особистості фахівця, здатного до самовдосконалення і самоосвіти.

Питання організації самостійної навчальної діяльності студентів в умовах кредитно-модульної та рейтингової систем були об'єктом дослідження як вітчизняних (А. Алексюк, О. Біда, Н. Бойко, В. Буряк, С. Вітвицька, Л. Волошко, В. Козаков, В. Король, О. Кучерявий, І. Левіна, П. Лузан, О. Савченко, М. Степко, В. Тюнін, М. Фібула, Я. Януш та ін.), так і зарубіжних учених (В. Андреев, В. Беловолов, І. Зимная, Б. Есипов, А. Козакова, Н. Коряковцева, Л. Кузнєцова, П. Лепін, І. Лернер, М. Махмутов, П. Підкасистий, Л. Холіна, Hill, T., Westbrook R., Weilrich H. та ін.).

Як свідчить аналіз науково-педагогічної літератури, серед методистів, викладачів ВНЗ та науковців відсутній єдиний погляд на те, що розуміється під

самостійною роботою, немає єдиного визначення цьому поняттю, не окреслено функції і види самостійної роботи, шляхи підвищення ефективності самостійної роботи, а особливо – шляхи підвищення ефективності самостійної роботи іноземних студентів. Разом з тим, у сучасній педагогічній літературі відсутні методичні розробки та матеріали для самостійної роботи іноземних студентів, які навчаються у технічних ВНЗ на основному та завершальному етапі навчання, які б відповідали їхнім потребам та забезпечували реалізацію мовленнєвої діяльності на професійному рівні. Отже, питання організації самостійної роботи при вивченні текстів за професійним спрямуванням розглядалося фрагментарно й досі залишається дискусійним.

З огляду на вищезазначене сформульована мета статті, яка полягає в теоретичному обґрунтуванні прийомів проведення самостійної роботи у немовному ВНЗ та описі систем вправ для формування й розвитку дискурсивного мовлення іноземних студентів при вивченні текстів за професійним спрямуванням.

Одним з найважливіших напрямків розвитку здатності студента самостійно здійснювати свою навчальну діяльність з оволодіння іноземною мовою є формування у нього оптимальних особистісних стратегій вивчення мови. Вони відображають культуру учіння, особливо культуру роботи над мовою. Н. В. Болубаш, І. С. Латунов визначають стратегії вивчення мови як предметні та розумові дії, які суб'єкт навчання застосовує з метою розширити свою іншомовну компетенцію, й розрізняють три групи стратегій навчання: 1) метакогнітивні стратегії, за допомогою яких суб'єкт навчання планує, готує й контролює свою навчальну діяльність, аналізує власні успіхи; 2) когнітивні стратегії, наприклад, здогадка щодо значень слів із контексту, повторення задля кращого запам'ятовування, наведення прикладів, створення аналогій до вже знайомого знання, заучування напам'ять термінів, ключових понять; 3) соціально-афективні стратегії, за допомогою яких студенти взаємодіють під час обміну інформацією, реагуванні на проблему або при проханні щодо пояснень [1, с. 81]. З огляду на те, що в сучасному суспільстві інформаційний

простір зазнає дуже швидких змін, система освіти повинна готувати фахівців, здатних динамічно як обробляти, так і «виробляти» нові за змістом знання. Тому сучасний контекст навчання з фаху поряд з розвитком фахових та професійних компетенцій включає також й розвиток компетенцій комунікативних, методичних та соціальних. Ключовими елементами вищезазначених компетенцій є стратегії учіння, найважливішою з яких є самостійне читання іноземними студентами текстів за професійним спрямуванням. Значуща роль у самостійному вивченні текстів за професійним спрямуванням відводиться наступним елементам: використання інтернаціоналізмів, власних назв, числівників, символів, виділень іншим шрифтом та ілюстрацій як «ключів» до розуміння; опора на фахові знання, на структуру тексту; складання нотаток при читанні; розпізнавання стилів читання; розподіл тексту на сенсоутворюючі частини, відокремлення в них головної та другорядної інформації; звернення до словника лише у випадках, коли контекст не дозволяє здогадатися значення слова.

З огляду на вищезазначене, відмітимо, що метою самостійної роботи іноземних студентів у вивченні текстів за професійним спрямуванням є «розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності, формування потреби безперервного поповнення знань, здобуття глибоких і міцних знань» [5, с. 191]. Більшість дослідників (В. Козаков, Л. Кузнєцова, П. Лепін, В. Олексенко, П. Підкасистий) погоджуються у думці, що для самостійної роботи іноземних студентів авторам підручників слід пропонувати будь-яку закінчену в смисловому відношенні частину навчального посібника або текст із спеціальною розробкою до них. Розробку повинен забезпечувати методичний апарат, що містить постановку задач і орієнтовну основу; завдання для перевірки вивченого матеріалу; матеріал для контролю. Навчаючи студентів роботі з текстом, важливо використовувати наступні засоби для самостійної роботи: пам'ятки, рекомендації, інструкції, моделі, схеми. Ці засоби самостійної роботи позначають мету і умови роботи, пропонують оптимальну послідовність дій з осмислення прочитаного. Зміст цих завдань залежить від

характеру текстового матеріалу, а також від рівня підготовленості студента до самостійної роботи з тим або тим текстом за професійним спрямуванням.

Система вправ до наукових текстів має бути побудована за принципом «від простого до складного» і складатися із завдань, що включають:

- 1) завдання на пошук одиниць смислової інформації тексту;
- 2) завдання на скорочення тексту;
- 3) завдання на інтерпретацію прочитаного.

Л. Субота наводить наступні приклади завдань для самостійної роботи з текстом за фахом іноземних студентів I-го курсу: «1) виділення в тексті суттєвої інформації і скорочення деталей, які не несуть вагомого інформаційного навантаження; 2) розділення тексту на смислові частини, запис основної інформації смислових частин у формі (простого, складного, тезисного) плану; 3) зіставлення складеного плану з виділеними смисловими частинами; 4) визначення ключових понять, спираючись на інформацію тексту; 5) складання схеми, на основі прочитаного тексту; 6) підготовка повідомлення за складеною схемою, планом тексту; 7) виконання тестових завдань з читання за чітко визначеними часовими обмеженнями; 8) виконання завдань у тестовій формі для поточного, модульного, підсумкового контролів з читання за фахом [5, с. 190].

Викладачам, що працюють з іноземними студентами слід пам'ятати, що більшість іноземних студентів не вміють самостійно працювати з науковими текстами, довідковою літературою, не вміють контролювати і оцінювати результати своєї діяльності, нерационально розподіляють і неекономно використовують час, відведений на самопідготовку.

Дослідники виділяють дві групи причин, що заважають результативності самостійної роботи. Одна з причин залежить від самого студента: недостатня готовність до праці, працьовитість, воля, активність, загальна підготовленість; інша – від викладача, організатора навчального процесу: перевантаженість студента аудиторними заняттями, відсутність контролю самостійної роботи, незабезпеченість навчальними посібниками і необхідною літературою.

Навички і вміння самостійної роботи в студентів формуються в результаті спеціально організованих завдань, що органічно включаються у навчальний процес. Велике значення має висока майстерність викладача, його керівництво пізнавальною діяльністю студента. Самостійна робота з боку студентів полягає в продуктивних відносинах з навчальним процесом за допомогою власної діяльності.

Самостійна робота, на думку В. Козакова, дає знання, переконання і забезпечує найбільш високий рівень засвоєння, саме тому ця форма роботи є, поза сумнівом, ефективною, практичною та продуктивною формою навчання у формуванні особистості студента [2, с. 112]. Самоосвіта є невід'ємною частиною систематичного навчання у ВНЗ, сприяє поглибленню, розширенню й міцному засвоєнню знань.

Таким чином, самостійну роботу можна розглядати як обов'язковий вид навчальної діяльності студента і як ефективний спосіб навчання, незважаючи на складність і неопрацьованість багатьох її аспектів. Слід зазначити, що у підготовці іноземних студентів з навчання професійно-орієнтованого читання, важлива роль відводиться засобам контролю і самоконтролю. Поза сумнівом, активізація самостійної роботи сприятиме посиленню активності іноземних студентів у вивченні учбового матеріалу, підвищенню ефективності його засвоєння, формуванню вміння самостійно, систематично і методично правильно розширювати отримані знання, формуванню потреби в читанні літератури за фахом.

Репрезентоване дослідження не вичерпує всього кола питань, пов'язаних із самостійною роботою іноземних студентів, що викликає необхідність подальших досліджень виокремленої проблеми та розробку методичних рекомендацій щодо поліпшення організації самостійної роботи студентів, комплексів навчально-методичного забезпечення самостійної роботи студентів.

Список джерел:

1. Болюбаш Н. В., Латунов І. С. Самостійна робота студентів при навчанні їх іноземної мови професійного спрямування: навчальні стратегії / Н. В. Болюбаш, І. С. Латунов // Актуальні питання викладання іноземних мов у ВНЗ та самостійна робота студентів в умовах кредитно-

- модульної системи навчання: матер. міжнар. наук.- практ. конф. (16-17 квітня 2009 р.). Харків : Вид-во НФаУ, 2009. 100 с. (серія «Наука»). С. 81–84.
2. Козаков В. А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение : [учеб. пособ.] / В. А. Козаков К. : Вища школа, 1990. 246 с.
3. Олексенко В. М. Реалізація інноваційних педагогічних технологій у підготовці фахівців у вищих технічних навчальних закладах: теорія і практика : [моногр.] / В.М. Олексенко. Харків: КП Друкарня № 13, 2007. 280 с.
4. Пидкасистый П. И. Самостоятельная познавательная деятельность школьников в обучении/ П. И. Пидкасистый. М. : Педагогика, 1980. 326 с.
5. Субота Л. А. Самостійна навчальна діяльність іноземних студентів у вивченні текстів/ Л. А. Субота // Вісник Запорізького національного університету : [збірн. наук. ст]. Серія: Педагогічні науки / [голов. ред. Л. І. Міщик]. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2012. № 1(17). С. 188–191.

ЗВ'ЯЗОК КОМУНІКАТИВНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ З ЦІННІСНИМИ ОРІЄНТАЦІЯМИ ОСОБИСТОСТІ

Ламдаіні Абделлатіф (Марокко)

Науковий керівник – ст. викладач Кісіль Л.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Україна, Харків

Толерантність у сучасній науковій літературі розглядається у декількох аспектах: передусім, як терпимість до людей, що відрізняються від нас, а також як відмова від права на абсолютну істину, на право бути суддею, відмова від насильства як засобу нав'язування своєї точки зору. Дещо більш складним для проникнення у масову свідомість є морально-філософський аспект толерантності – відмова від права на виключно вірне рішення, лінію поведінки, знання. Толерантність реалізує право кожного на вільне виявлення власних поглядів і реальну рівноправність людей у практичному житті. Це право виявляється у тому, що людина, не відмовляючись від власних переконань, водночас ставиться доброзичливо до почуттів, висловлювань, переконань інших людей.

Поняття «толерантна людина» має складну структуру насамперед тому, що толерантність виступає як психічна й духовно-моральна риса особистості і має специфіку стосовно дій людини у різних сферах суспільного та особистого життя. Безмежність відтінків толерантності не дає можливості їх перерахувати й описати, але дозволяє виділити групи толерантних рис.

До групи психічних толерантних рис відносяться такі риси, як відсутність байдужості й ворожості до інших, позитивно-емоційне ставлення до інших. До групи духовно-моральних толерантних рис відносяться: відкритість до інших, миролюбство, намагання йти на компроміси, відсутність суддівської позиції у ставленні до інших, визнання різноманітності інтересів, ідей, цінностей, світоглядних позицій, бажання перетворити «*інших чужих*» в «*інших своїх*»,

відсутність догматизму у світосприйнятті, здатність до вибачення і взаєморозуміння, визнання права інших на вільний вибір [3, с. 82].

Важливими супутниками поняття толерантності є компроміс, ненасильство, повага, нейтралітет. До проблемного поля толерантності входять і більш широкі, загальнолюдські цінності, такі як мир і любов.

Загальний зміст поняття толерантності не виключає того, що в різних мовах в залежності від історичного досвіду народів, це визначення має різні смислові відтінки. В латинському перекладі поняття «толерантність» розкриває три значення: витривалість, терпимість, допуск. В англійській мові толерантність – *«готовність і здатність без протесту сприймати особистість або річ»*, у французькій – *«повага свободи іншого, його думок, поведінки, політичних і релігійних поглядів»*. У китайській мові бути толерантним означає *«дозволяти, допускати, проявляти великодушність у ставленні до інших»*. В арабській мові толерантність – *«пробачення, співчуття, терпіння, м'якість, поблажливість, прихильність»*, у персидській – *«терпіння, терпимість, витривалість, готовність до примирення»* [3, с. 91]. В українській мові існують два слова зі схожим значенням – толерантність і терпимість.

Термін «толерантність» зазвичай використовують у медицині і в гуманітарних науках, означає *«відсутність або послаблення реагування на якийсь несприятливий фактор у результаті зниження чуттєвості на його вплив»*. Слово «терпимість», більш знайоме й звичне, вживається майже щодня, означає *«здатність, уміння терпіти, погодитися з чужою думкою, бути поблажливим до вчинків інших людей»*. Слово «терпимість» часто асоціюється з пасивним прийняттям оточуючої реальності, непротивленням, здатністю *«підставити другу щоку»*. Толерантні установки, навпаки, проявляють себе активною життєвою позицією, що передбачає захист прав будь-якої людини і ставлення до проявів нетерпимості як до неприпустимих речей.

Формування менталітету толерантності – глобальне стратегічне завдання освіти у ХХІ столітті. У Декларації принципів толерантності, що прийнята ЮНЕСКО 1995 року, проголошені принципи єднання в сучасному й

майбутньому світі, вказані можливі шляхи їхньої реалізації. Толерантність, – читаємо в Декларації, – означає повагу, прийняття і правильне розуміння усього різноманіття культур світу, форм самовиявлення і способів прояву людської індивідуальності [1].

Наскільки толерантною буде картина світу молодой людини, багато в чому залежить від характеру цінностей реального соціокультурного середовища, до якого вона потрапляє. Надзвичайно важливо, щоб потрапивши до закладу вищої освіти, студенти були відкриті до сприйняття інших культур, поважали самобутність культури і цінності людей, що відрізняються від них зовнішнім виглядом, мовою, поведінкою, національністю, віросповіданням, знали, у чому полягають їхні права і свободи, намагалися до покращення взаєморозуміння, усвідомлювали себе громадянами не лише своєї країни, але і всього світу, єдиної полікультурної спільноти планети Земля.

Сьогодні проблема створення полікультурного середовища в контексті всесвітньої глобалізації набуває особливої ваги, що зумовлено інтенсивним розвитком міжнародних та міжособистісних зв'язків із різними країнами світу. Складність навчання іноземних студентів в Україні зумовлена такими факторами, як різність етносів, релігійних поглядів, звичаїв, традицій, способів викладання різних дисциплін та ін. Крім того, студент-іноземець повинен відчувати потребу у вивченні культурних особливостей народу тієї країни, в якій навчається, тому створення полікультурного середовища є необхідною умовою для формування професійно-педагогічної культури іноземних студентів.

У процесі визначення рівня полікультурного виховання іноземних студентів в Україні варто врахувати протиріччя між їхнім почуттям гордості за свою культуру і необхідністю визнання гідності чи навіть переваги іншої етнічної культури, розбіжність між загальнолюдською культурою та культурою міжнаціонального спілкування. Адже полікультурне виховання іноземців в Україні передбачає повагу й толерантне ставлення до іншої культури, культурно-історичних традицій, ментальності, їхнього усвідомлення й

зіставлення з культурними надбаннями свого етносу.

На нашу думку, набуті знання у створеному полікультурному середовищі сприятимуть доброзичливому спілкуванню, нададуть змогу студентам толерантно ставитися до культури іншого народу, а також, якщо студенти обізнані в релігійних, національних та культурних відмінностях інших етносів, то це допоможе уникати незручностей, а іноді й агресії під час побудови діалогу культур.

Студенти, які приїжджають до України на навчання, потрапляють у нові соціокультурні умови, тому вони мають до них не лише пристосовуватися, а й уміти в цих умовах співіснувати. У свою чергу, викладачі, які працюють з іноземцями, мають будувати з ними свої стосунки на засадах рівноправності, терпимості, поваги. Виховання і розвиток особистості в контексті міжнаціонального спілкування спрямовані на розширення світогляду й кругозору у представників різних національних, релігійних та етнічних груп. Повага, розуміння інших народів, культур, цивілізацій, життєвих цінностей, сприйняття звичаїв і традицій різних народів, здатність до міжкультурної толерантної взаємодії, готовність брати участь у вирішенні проблем іншого співтовариства або етносу – характерні риси полікультурної парадигми [2, с.184]. Полікультурна освіта передбачає міжнаціональну і міжетнічну взаємодію, виховання почуттів солідарності, взаєморозуміння, нестерпності до дискримінації, націоналізму, расизму.

Іноземним студентам нелегко пристосуватися до умов навчання у закладах вищої освіти інших країн, тому значну роль у їхній адаптації відіграє створення полікультурного середовища, спрямованого на оволодіння системою національних і загальнолюдських культурних цінностей, формування комунікативних умінь, що дозволяють студентам здійснювати інтенсивну міжкультурну взаємодію, розуміти інші культури, толерантно ставитися до їх носіїв. Саме дотримання умови залучення іноземних студентів до створення полікультурного середовища сприятиме формуванню їхньої професійно-педагогічної культури.

Культуру міжнаціонального спілкування можна визначити як певні взаємозв'язки і взаємостосунки, у процесі яких люди, що належать до різних національних спільнот і дотримуються різних релігійних обрядів, обмінюються досвідом, духовними цінностями, думками, почуттями. Культура такого спілкування залежить від загального рівня розвитку людей, від їхнього вміння сприймати й дотримуватися загальнолюдських норм та моралі. Знання про різні етноси є основою діалогу культур, правильність його ведення формує морально-етичні якості особистості. Набуття знань щодо етнічних особливостей, навички міжкультурного спілкування, сформованість високих морально-етичних якостей – все це значно впливає на толерантне ставлення до іншої культури, що є показниками особистісної та поведінкової складових професійно-педагогічної культури іноземних студентів.

Таким чином, необхідно створити науково обґрунтовані соціально-педагогічні програми з виховання толерантності, оскільки виховання особистості, спрямованої на толерантний тип взаємодії, є однією з умов виживання суспільства у сучасних умовах. Розуміючи освіту як процес, що направлений на розширення можливостей компетентного вибору особистістю життєвого і професійного шляху й на її саморозвиток, набуття нею культури міжнаціонального спілкування, ми виділяємо як головний напрямок у процесі адаптації студентів вищої школи – орієнтацію на загальнолюдські цінності у процесі формування толерантної особистості.

Список джерел:

1. Декларація принципів толерантності ЮНЕСКО; Декларація, Міжнародний документ від 16.11.1995.
2. Пономарев Я.А. Психология творчества и педагогика. Москва: Педагогика, 1976. 280 с.
3. Садохин А.П. Толерантное сознание: сущность и особенности. *Толерантное сознание и формирование толерантных отношений*. Москва: Изд-во Московского психолого-социального института, 2003. 367 с.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФРАНЦУЗЬКИХ ТЕРМІНІВ-НЕОЛОГІЗМІВ АВТОМОБІЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Меруахі Алаа (Марокко)

Науковий керівник – ст. викладач Кісіль Л.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Україна, Харків

Французька неологічна термінологія з автомобільної галузі значно збагатилася на межі XX–XXI століть мовними інноваціями. Процес утворення нових слів віддзеркалює загальні тенденції розвитку мови, які зумовлені взаємодією внутрішніх і зовнішніх чинників. Серед останніх – потреби суспільства у вираженні нових понять, які є своєрідним продуктом науково-технічного прогресу, розвитку культури, засобів масової комунікації, результатом змін соціальних відносин та загального прискорення темпу життя суспільства. За часів науково-технічної революції змінилися умови функціонування мови. У зв'язку з тим, що розвивається спеціальна термінологія, виникла необхідність у створенні вузькоспеціалізованих словників у відповідних галузях знань.

Терміни у галузі сучасного автомобілебудування не були предметом спеціального вивчення, незважаючи на те, що ця галузь знаменується стрімким розвитком і новими винаходами й проєктами у всьому світі, а відтак зростає потреба у міжнародному обміні науково-технічною інформацією. Важливо розглянути зовнішні фактори, що сприяють значному збагаченню сучасної французької автомобільної термінології, та встановити деякі лексичні закономірності перекладацької діяльності в автомобільній сфері.

Аналіз лексичних особливостей перекладу проводиться саме на матеріалі сучасної термінологічної франкомовної бази термінів та наявності матеріалів, які відбивають інновації в автомобільній галузі. Найбільш загальні спостереження за матеріалом дослідження дозволяють нам виділити серед зовнішніх чинників термінотворення у сучасній автомобільній галузі такі, як

науково-технічний прогрес, урбанізація, підвищення екологічних стандартів в аспекті сталого розвитку європейських країн і суспільні феномени. Зосередимося більш детально на кожному з вищенаведених чинників.

Науково-технічний прогрес виявляється у розробці й появі нових деталей, нових або альтернативних видів палива, винайденні спеціальних гаджетів, що використовуються як для покращення технічних характеристик, так і комфорту й безпеки водія та пасажирів на борту автомобіля. Наведемо лише кілька прикладів таких термінів-неологізмів: *bouton SOS, m* – кнопка вигуку технічної підтримки Peugeot Assistance в нових моделях машин Peugeot. Така служба підтримки працює цілодобово та доступна у 10 країнах Європи: Франції, Німеччині, Італії, Іспанії, Португалії, Бельгії, Люксембурзі, Нідерландах, Швеції, Австрії, а з 2011 року також обслуговує Великобританію, Польщу та Данію; *appel d'urgence automatique, m* – автоматичний вигук технічної підтримки; *systeme de navigation (le GPS), m* – супутникова система навігації, GPS; *aide au freinage d'urgence (AFU), f* – електронна система безпеки гальмування, сконструйована для керування напругою в гідравлічній системі гальм. У випадку екстреного гальмування та недостатньої сили, прикладеної на педаль гальм, вона самостійно підвищує напругу гальмівної магістралі, роблячи це швидше, ніж на те здатна людина; *systeme ESP, m* – система електронного контролю стійкості, один з прикладів, що яскраво демонструє метафоричну модель «автомобіль – комп'ютер», зафіксовану у роботі Ю.А. Зацного [1, с. 47]. Така система дозволяє за допомогою комп'ютера керувати моментом сили колеса, одночасно одного або декількох; *telématique, m* – система різноформатного (стільникового, Інтернет) зв'язку, яким обладнаний автомобіль.

Постійно конструюються нові класи і моделі автомобілів. Так, у серійне виробництво запущено автомобіль, що поєднує в собі кращі риси автомашин різного класу, зокрема місткість, економічність і «спортивність», тобто естетичність і швидкість, і в той же час за ціною набагато дешевший за елітні автомобілі. Він позначається словом *crossover, m* – кросовер (від англ. cross-

over vehicle) або 4x4, що відтворюється у сленговій українській мові метонімією *джип*, у підмові ж галузі вдаються до описового перекладу: автомобіль із кузовом типу «універсал» та системою повного приводу.

Урбанізація, що характеризується, зокрема, нововведеннями у правилах дорожнього руху та втілює алгоритм «інновація – реакція, дії пристосування суспільства», процес чого повністю відображається у підмові автомобільної галузі: *autocariste, m* – підприємець, що займається міжміськими автобусними перевезеннями; *alarme, f anti-intrusion* – система охоронної сигналізації; *éthylotest électronique, m* – електронний алкотестер; *siège, menfan* – дитяче автомобільне крісло.

Підвищення екологічних стандартів в аспекті сталого розвитку європейських країн виявляється у появі номінацій на позначення біоавтомобілей та біопалива. У деяких «альтернативних автомобілях» замість звичайного дизельного пального вже використовується *biocarburants, m* – біопаливо з його різновидом *biodiesel, m* – біодизельне пальне тощо. Серед «альтернативних автомобілів» відзначаємо *voiture, f hybride, voiture, f «flex fuel»*. Це гібридні автомобілі, обладнані як двигуном внутрішнього згоряння, так і електромотором, або здатні працювати на двох видах палива: бензині та етанолі. Зафіксовано термін, що використовують екологи на позначення палива, яке шкодить оточуючому середовищу: *nécrocarburant* – неекологічне паливо. Існує вже й *véhicule, m 100% électrique* – електромобіль, з новими характеристиками та обладнанням для заправки: *une capacité de chargement* – можливість підзарядки автомобіля.

Серед зовнішніх чинників термінотворення у сучасній автомобільній галузі також слід виділити суспільні феномени. Економічна криза 2009 року ще більше загострила ситуацію із викраденням автомобілів, що сприяло появі цілої низки термінів на позначення цієї ситуації: *piraterieroutière, f* – крадіжки на дорогах, викрадення автомобілів; її учасників: *piratedelaroute, m* – злодій, що викрадає автомобілі.

З'являється «технічна» відповідь на цей соціальний феномен: *télésécurité*, *f* – інтегрована система електро- та телебезпеки; *système d'appel d'urgence*, *m* – аварійна служба; *dispositif antidémarrage*, *m* – іммобілайзер (засіб проти викрадення автомобіля). З'являються й нові «економні» та «екологічні» форми використання автомобіля: *covoiturage*, *m*, яке відтворюється в українському перекладі описово – спільне використання автомобіля.

Цінність людського життя впливає на зміни правил дорожнього руху, посилення контролю за ними та технічні інновації: *pré-tendeur*, *m* – прилад, що натягує ремінь безпеки під час аварії; *installation de surveillance d'allure*, *f* – автоматична система керування швидкістю. Із збільшенням нічних перевезень та взагалі поїздок на автомобілі вночі через більшу розвантаженість доріг з'являється *affichage nocturne de confort*, *f* – нічна панель. Багато нових реалій пов'язані з логістикою взагалі та з логістикою автомобілів зокрема. Наприклад, евакуатор називають *dépanneuse*, *f*; *navette*, *f* – комунальний транспортний засіб-експрес, що здійснює обмежену кількість зупинок або не здійснює зупинок взагалі між двома пунктами.

Аналіз термінів-неологізмів автомобільної галузі дозволив нам констатувати інтенсивне використання французькою мовою даної підгалузі внутрішньомовних ресурсів – афіксальної деривації, словоскладання, конверсії, переосмислення – ресурсів семантичної та формальної неології, а також запозичення іншомовних термінів, завдяки чому утворився вагомий термінологічний шар автомобільної лексики (близько 200 одиниць). Розглянемо тут основні з них. Досліджені неологізми автомобільної сфери найчастіше виражені іменниками (*caravane*, *f*; *métis*, *m*; *dérapeur*, *m*; *citadine*, *f*), їхніми сполученнями (*taux*, *m*; *dereconduction*; *pirate*, *m*; *delaroute*), прикметниками (*multimarque*), сполученнями іменника з прикметником (N+Adjectif) (*piraterie*, *f*; *frontière*; *rideau*, *m*; *gonflable*; *éclairage*), дієсловами (*remoder*).

Найпродуктивнішим префіксом новоутворень у досліджуваній галузі є префікс *auto-*: *autocaravane*, *f*; *autoallumage*, *m*. Із розвитком телекомунікацій та виготовленням спеціальних «девайсів» для машин поширюються і

префікси *télé-*, *géo-*, *électro-*, *radio-*: *géonavigateur*, *m*; *télépéage*, *m*; *télésécurité*, *f*; *électro-stabilisateur*, *m*; *radiodiffusion*, *f* тощо. Зв'язок «автомобільних» неологізмів з екологічними проблемами пояснює продуктивність префікса *bio*: *biocarburant*, *m*. Як зазначалося, важливою ланкою в розробці сучасних авто є превентивні засоби, тому префікси *anti-* та *pré-* використовуються у словах на позначення таких номінацій: *antidémarrage*, *m*; *antiblocage*, *m*; *prétendeur*, *m*. Актуальні й префікси грецького походження на позначення кількості: *multimarque*, *monospace*.

Продуктивними для термінотворення у даній галузі є такі суфікси: *-ique*, *-(is)ation*, *-ite*, *-on*, *-eur*, *-age*: *hivernisation*, *f*; *hybridation*, *f*; *motorisation*, *f*; *ferroutage*, *m*; *inheritage*, *m*; *baraquage*, *m*; *roulage*, *m*.

Досить часто слова утворюються за допомогою обох механізмів афіксації: *retrogradage*, *m*; *covoiturage*, *m*; *turborécupérateur*, *m*; *autocaravanier*, *m*; *dérapeur*, *m*; *remodelage*, *m*; *recouvrement*, *m*.

Словоскладання посідає чинне місце серед способів творення неологізмів автомобільної галузі. З'єднуватися можуть не лише основи, а й цілі слова. Щодо складних слів, це переважно поєднання двох іменників: *éthylotest*, *m* (*éthyl* + *o* + *test*); *éthylomètre*, *m* (*éthyl* + *o* + *mètre*); *boîte-tampon*, *m* (*boîte* + *-* + *tampon*).

Запозичення, зафіксовані в даній сфері, надходять у французьку мову переважно з англійської мови: *crossover*, *m*; *air-bag*, *m*; *GPS*, *m* та ін. Щодо перекладацьких особливостей досліджуваних одиниць, використовуються такі засоби перекладу, як: використання прямого еквіваленту; транскрибування (особливо запозичень з англійської мови); калькування; експлікація та ін.

Власні назви технічних систем, що фігурують на українських сайтах відомих французьких автомобільних компаній Peugeot, Renault, Citroën, можуть взагалі не перекладатися, наприклад: *Parktronik* – *система Parktronik*; *système de gestion de la motricité Selec-Terrain™* – *система постійного повного приводу Selec-Trac™*.

Таким чином, тема функціонування французьких термінів-неологізмів автомобільної галузі є актуальною, надзвичайно цікавою й невичерпною. Пов'язані з цією темою проблеми не можна розкрити в межах короткої розвідки. Зокрема актуальним залишається питання порівняльної неології французької та української мов.

Список джерел:

1. Зацний Ю.А., Янков А.В. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття: англо-український словник. Вінниця : Нова книга, 2008. 360 с.
2. Чередниченко О.І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. 248 с.
3. France Terme. Base de termes recommandés au Journal officiel de la République française : веб-сайт. URL: <http://www.culture.fr/franceterme> (дата звернення 17.02.2022).

ФРАНЦУЗСКИЙ ЯЗЫК И ЕГО РЕГИСТРЫ

Мистранжело Шарлин (Франция)

Научный руководитель – преподаватель Косило А.Ф.

Гродненский государственный медицинский университет

Беларусь, Гродно

Французский – это индоевропейский язык романской семьи. Сегодня на французском языке говорят на всех континентах около 300 миллионов человек: 235 миллионов человек используют его ежедневно, и 90 миллионов являются носителями этого языка. По данным Международной организации франкоязычных стран (МОФС), на Земле может быть 700 миллионов франкоязычных. Французский язык занимает шестое место в мире после китайского, английского, хинди, испанского и арабского. Это также второй наиболее изученный язык в мире, третий язык бизнеса и торговли, четвертый язык, используемый в Интернете.

В 29 странах мира официальным языком является французский. Это один из шести официальных языков и один из двух рабочих языков Организации Объединенных Наций. Французский язык является официальным или рабочим языком многих международных правительственных организаций, включая Всемирный почтовый союз или три глобальных органа, регулирующих метрическую систему. Он также является официальным или рабочим языком многих региональных правительственных организаций, таких как Африканский союз или Европейский союз, а также официальным или рабочим языком многих международных неправительственных организаций.

1. Различные регистры языка:

Французский язык имеет несколько языковых регистров, включая популярный регистр, знакомый регистр, текущий регистр и поддерживаемый регистр.

Регистр языка (также известный как уровень языка или стиль) - это способ выражения, адаптированный к конкретной ситуации произношения,

который определяет некоторые лексические и синтаксические варианты, а также определенный тон. Популярный регистр обычно используется устно. В большинстве случаев она соответствует основным правилам грамматики, но допускает отклонения, которые упрощают способ самовыражения. Несмотря на это, она остается приемлемой при определенных условиях. Она соответствует общему языку, который мы используем каждый день.

Знакомый регистр не является полностью правильным, но остается приемлемым при определенных условиях. Это соответствует общему языку, но с большим количеством свобод. Как следует из его названия, этот регистр используется главным образом между родственниками, между лицами, принадлежащими к одной и той же социальной общине, в которой может быть смягчен любой формализм. В принципе она основана на отсутствии каких-либо жестких иерархических отношений между собеседниками (членами семьи, друзьями, одноклассниками, коллегами, ...).

В этом регистре используются короткие предложения, иногда неполные, или наоборот, бесконечные. Многие аббревиатуры, которые ещё не лексифицированы, являются формой прямого вопроса (через интонативные изменения, без инверсии или вопросительного слова) и знакомым словарным запасом, иногда наполненным различными эмоциональными или социальными нюансами. Это также более быстрое произношение, отмеченное избранием многих выключенных согласных, которые затем упрощаются и модифицируются или ассимилируются, упрощение, которое также распространяется на другие группы согласных, особенно в конце слов.

Текущий регистр соответствует правильному языку, как с лексической, так и с синтаксической точки зрения. Предложения иногда сложны, и основные правила синтаксиса соблюдаются с некоторыми допусками (некоторые эллипсы и некоторые лексикализованные сокращения). Именно такой стиль должен использоваться в профессиональных или официальных обменах, когда общение носит безличный характер и предполагает дистанцию между собеседниками.

Это язык учителя для своих учеников, политика, который выступает с речью, телеведущего, журналиста, который публикует доклад.

Нынешний регистр также используется в ходе собеседований или устных контактов с коммерческими или административными органами. Формы и словарь устного регистра, как правило, принимаются в письменном виде.

Поддерживаемый (или аккуратный) регистр корректен и выгоден. Поддерживаемый или литературный язык является уточнением стандартного языка. Это признается в использовании более богатого словарного запаса, более сложной структуры предложений, более сложных стиливых фигур, а также в использовании режимов и времени глаголов, которые обычно используются редко. Устный язык используется мало, но активно используется в романах. Также используются предложения, которые могут быть длинными (так называемые периоды), с часто сложным синтаксисом. Использование редкого и устойчивого словаря.

Существует более высокий уровень на устойчивом уровне, главным образом используется в поэзии и трагедии и использование конкретного лексикона, архаичных или сложных конструкций и т.д. Это возвышенный регистр (или даже литературный, благородный или воспитанный).

В некоторых случаях может показаться, что выбор поддерживаемого регистра является неуместным. В этом случае она будет восприниматься как непоследовательная, оскорбительная, ценная, воспитанная или комическая.

Список источников:

1. Французский язык [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://ru.frwiki.wiki/wiki/Registres_de_langue_en_français. – Дата доступа: 27.02.2022.

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Нго Чі Дат (В'єтнам)

Науковий керівник – к. пед. наук, доцент Семененко І.Є.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Україна, Харків

На сучасному етапі розвитку суспільства процес міжкультурної комунікації набуває нових форм. У процесі взаємодії учасників міжкультурної комунікації широко використовуються різноманітні електронні засоби комунікації: електронна пошта, скайп, голосовий та відеозв'язок, соціальні сервіси Фейсбук, Твіттер, а також платформи для створення блогів тощо. Мовна освіта в епоху глобалізації має свої особливості і проблеми. І такими проблемами є вибір змісту навчання та методики навчання. Традиційна освіта трансформується і набуває нових форм. Отже, основні труднощі сучасної мовної освіти полягають у змісті навчання, методах і засобах навчання. Категорії методики навчання іноземним мовам в інноваційному процесі суспільного життя також трансформуються, як і вся система освіти. Формування іншомовної комунікативної компетенції та її складових (мовної, мовленнєвої, соціокультурної, компенсаторної, навчально-пізнавальної) – головна мета навчання іноземної мови. Для досягнення цієї мети слід створити інформаційно-освітнє середовище, сприятливе для оволодіння одиницями мови, основними видами мовленнєвої діяльності (говорінням, аудіюванням, читанням і письмом), країнознавчими та загальнокультурними знаннями, загальнонавчальними та спеціальними вміннями. Інтенсифікація та модернізація освіти вимагає впровадження таких інноваційних технологій, які мають за мету виховання творчої, інтелектуальної, професійної особистості. До таких інноваційних технологій належать: розвивальне навчання, проєктування, проблемне навчання, диференційне навчання, тестова система, ігрове навчання, занурення в іншомовну культуру, навчання у співпраці, самовиховання і

автономія, інтеграція, а також – здоров'язберігаючі, дослідні, інформаційно - комунікативні та особистісно - орієнтовані технології. Одним із ефективних способів активізації студентів у процесі мовної підготовки виявляється проектування (метод проєктів), коли студент самостійно планує, створює, захищає свій проєкт, тобто інтегрується в процес комунікативної діяльності.

Мета статті: розглянути роль методу проєктів у процесі формування іншомовної комунікативної компетенції іноземних студентів базових факультетів.

Підготовка до реального міжкультурного спілкування визначає головну мету навчання іноземній мові. Досягти цієї мети можливо завдяки створенню освітнього середовища, яке безпосередньо пов'язане з інноваційними процесами, що відбуваються в світі, в суспільстві. Основне призначення сучасних комунікативних технологій – оптимізувати взаємодію та взаєморозуміння в людському суспільстві [1]. Звісно, сучасна освітня система дає можливість педагогу використовувати в своїй діяльності принципу варіативності.

За Палагутіною М.О., навчальний проєкт – це комплекс пошукових, дослідницьких, розрахункових, графічних та інших видів роботи, які виконуються студентами самостійно з метою практичного або теоретичного рішення значущої проблеми. Можемо виділити основні цілі проєктної методики: самовираження і самовдосконалення особистості, підвищення мотивації навчання, формування пізнавального інтересу; реалізація на практиці набутих умінь і навичок, розвиток мовлення, вміння грамотно і аргументовано презентувати досліджуваний матеріал, вести дискусійну полеміку; продемонструвати рівень культури, освіченості, соціальної зрілості.

Можна виокремити такі види проєктів: рольові ігри, драматизації, інсценування; дослідні (країнознавство, узагальнення наукових знань, історичні, екологічні тощо); творчі; мультимедійні презентації [3]. Проектний метод допомагає розвивати мовні та інтелектуальні здібності, стійкий інтерес до вивчення мови, потребу в самоосвіті. В результаті передбачається

досягнення комунікативної компетенції, тобто певного рівня мовних, країнознавчих, соціокультурних знань, комунікативних умінь і мовних навичок, що дозволяють здійснювати іншомовне спілкування. Реалізація методу проєктів на практиці веде до зміни позиції викладача. З носія готових знань він перетворюється на організатора пізнавальної діяльності. У сучасному розумінні навчальний проєкт – це інтегрований дидактичний засіб розвитку, навчання і виховання, який дозволяє виробляти і розвивати такі специфічні вміння і навички, як проблематизація; планування; самоаналіз і рефлексія; презентація; дослідницька робота [3]. Використання проєктної методики виявляється складовою гуманізації освітнього процесу, тому що студенти з різним рівнем мовної підготовки можуть приймати участь у роботі відповідно до своїх можливостей. За допомогою проєктної методики у студентів розширюється кругозір, вони закріплюють лексико-граматичний матеріал, а викладач формує методичні файли з різних тем з презентаціями та відеопроєктом. Таким чином, метод проєктів дозволяє реалізувати не тільки освітні завдання, а й соціокультурні, виховні, завдання гуманізації та гуманітаризації освітнього процесу. Отже, інформаційно-комунікаційні технології можна визначити, як потужний засіб навчання, контролю та управління за навчальним процесом, найважливішою потребою сучасної освітньої системи.

Метод проєктів дозволяє інтегрувати знання студентів з різних областей, дає можливість застосовувати їх на практиці у ході вирішення поставленої проблеми, допомагає оптимізувати процес навчання. Проєкти можна класифікувати: за типом діяльності (дослідницькі, творчі, рольові-ігрові, інформаційні, практико-орієнтовні);

за предметно-змістовним характером (монопроєкти, міжпредметні проєкти);

за характером координації (проєкт з відкритою, явною координацією; проєкти з прихованою координацією);

за характером контактів (внутрішні, регіональні, міжнародні);

за кількістю учасників (особистісні, парні, групові), а також за тривалістю проведення (короткострокові, середньої тривалості, довгострокові) [3]. Виходячи з вищезазначеного, розуміємо, що сутність методу проєктів полягає в його інтерактивному характері, оскільки він сприяє не тільки взаємодії викладача і студентів, а й співробітництву та співтворчості самих студентів.

Слід зазначити, що зараз проєктна методика широко застосовується в системі вищої освіти. У процесі мовної підготовки іноземних студентів вона відкриває широкі можливості для формування як іншомовної комунікативної компетенції, так і ряду компонентів загальних компетенцій, таких як: здатність працювати самостійно, вміння знаходити і аналізувати інформацію, здатність виокремлювати проблеми в ході навчальної діяльності та вирішувати їх, впевненість у собі і здатність брати на себе відповідальність, здатність застосовувати знання на практиці, володіння інформаційними технологіями, здатність до самоосвіти. Проєктна методика реалізується в різних формах, деякі з яких використовувалися традиційно. Це підготовка доповідей, організація вечорів та виставок на іноземній мові. Розглядаючи діапазон використання проєктів у процесі мовної підготовки іноземних студентів у вищій технічній школі, слід зазначити, що метод проєктів широко представлений в якості вбудованого компонента в різні модулі.

Один із найважливіших компонентів мовної підготовки – методична система. Особистісно-орієнтована методична система створює умови, необхідні для реалізації іноземними студентами своїх цілей, потреб, здібностей і можливостей через мовну підготовку. Вона відкриває широкі можливості використання проєктної методики не тільки в формі традиційних навчальних проєктів, але і в її інноваційних формах. Поява інноваційних форм і видів навчальної проєктної діяльності пов'язана з впровадженням інформаційних технологій в освітній процес. Використання різних видів комп'ютерної діяльності та їхнє включення в проєктну діяльність значно змінило останню,

наповнило її новим змістом, розширило її освітню, виховну і розвиваючу складові.

Висновки. Реалізувати метод проєктів у процесі формування іншомовної комунікативної компетенції іноземних студентів базових факультетів слід з урахуванням індивідуально-особистісного підходу, культурно-національних особливостей і рівня мовної підготовки іноземних студентів. Використання різноманітних методів, форм і засобів навчання, що спрямовані, перш за все, на розвиток мотивації, активності, самостійності, творчості студентів, дозволяють сформувати уміння та якості іноземних студентів, необхідні для професійної діяльності: самостійність, опанування мовою спеціальності; знання структури і змісту предметної галузі знань; володіння лінгвістичним апаратом для засвоєння професійно-значущої інформації, володіння навичками самостійної навчальної діяльності; високу міру самоорганізації; емоційно-вольову саморегуляцію.

Список джерел:

1. Проблемы обучения иностранным языкам в эпоху глобализации / Л.П. Владимирова Вестник ПНИПУ. Проблемы языкознания и педагогики № 3 2016 Bulletin of PNRPU. Issues in Linguistics and Pedagogics No. 3 2016 107 УДК 372.881.1 DOI: 10.15593/2224-9389/2016.3.11.
2. Кобелева Е.С., Гафнер В.В., Норина О.В. Инновации в сфере преподавания иностранных языков. Молодежный научный форум : Гуманитарные науки: электр. сб. ст. по мат. XXVIII междунар. студ. науч.-практ. конф. № 9 (27). URL: [https://nauchforum.ru/archive/MNF_humanities/9\(27\).pdf](https://nauchforum.ru/archive/MNF_humanities/9(27).pdf) (дата обращения: 04.01.2019)
3. Палагутина М. А., Серповская И. С. Инновационные технологии обучения иностранным языкам. Проблемы и перспективы развития образования: материалы Междунар. науч. конф. (г. Пермь, апрель 2011 г.).Т. I. Пермь: Меркурий, 2011. С. 156-159. URL <https://moluch.ru/conf/ped/archive/17/578/> (дата обращения: 04.01.2019).

ОСОБЕННОСТИ ПСЕВДОНИМОВ СОВРЕМЕННЫХ ПИСАТЕЛЕЙ: ЦЕЛИ И ПРИЧИНЫ ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ

Райымбекова Сабина (Казахстан)

Өмирзак Алина (Казахстан)

Научный руководитель – м.п.н. Джубанова Г.Д.

Алматы Менеджмент Университет

Казахстан, Алматы

В современной лингвистике активно развивается такая научная дисциплина, как ономастика. Ономастика охватывает широкий круг изучаемых явлений в языке, связанных в первую очередь с наименованиями лиц, предметов, объектов и т.д. (имена – антропонимы, географические объекты – топонимы и др). Одним из аспектов изучения в ономастике является исследование псевдонимов. Псевдоним – вымышленное имя, используемое человеком в публичной деятельности вместо настоящего (данного при рождении, зафиксированного в официальных документах). Псевдоним является разновидностью антропонима и изучается с точки зрения его типов, функций, целей использования и т.д.

Изучением псевдонимов занимались многие зарубежные и отечественные учёные. К. С Мочалкина в своей диссертации характеризует псевдоним как результат «исключительно искусственного, целенаправленного самонаречения» [Мочалкина 2004].

В нашем исследовании мы обратимся к изучению псевдонимов современных писателей. Стратегии выбора псевдонима могут быть весьма разнообразны и обусловлены самыми различными обстоятельствами личного, собственно литературного или общекультурного порядка. Псевдоним может восходить к семейной истории и генеалогии автора, основываться на его мироощущении, социальном положении, на фактах его биографии, на его персональной или общественной ценностной иерархии; нередко при выборе псевдонима обыгрываются настоящие имя и фамилия [Демидова 2017].

Среди наиболее частых причин создания псевдонимов можно выделить следующие:

1. Начинающие писатели часто берут себе псевдонимы, так как не уверены в своих творческих силах, тем самым они заранее защищают себя от критики в адрес автонима (реального имени).

2. Некоторые писатели специально скрывали свои имена, так как они были «под цензурой». Это значит, что многие из авторов в разное время вели какую-либо деятельность, неприемлемую с точки зрения идеологических воззрений государства. Цензура на их настоящие имена была своего рода борьбой с инакомыслием.

3. Страх, что близкие, друзья и просто знакомые люди не поймут выбор человека стать писателем.

4. Наличие известных однофамильцев.

5. Обыденность имени и фамилии; псевдоним более выразителен в сравнении с настоящим именем.

6. В некоторых случаях псевдоним выбирается по совету других людей.

7. В целях создания комического эффекта.

8. Автор создаёт сатирическую работу по отношению к каким-либо реалиям. Такое произведение не проходит цензуру.

9. Автор пробует себя в новом, нехарактерном для своего метода жанре и стремится сохранить уже существующую репутацию.

Существуют и другие причины использования литературных псевдонимов. В нашей работе мы попробуем охарактеризовать причины, которые влияют на выбор псевдонимов современных писателей.

Всем известная английская писательница Джоанна Роулинг является автором серии книг о Гарри Поттере. Книги обладают огромной популярностью, что делает писательницу одним из самых высокооплачиваемых авторов в мире. Однако мало кто знает, что Роулинг написала и другие крупные произведения. Для этих книг она взяла себе псевдоним – Роберт Гэлбрейт. Под этим именем писательница опубликовала взрослый криминальный детектив

«Зов кукушки» и его продолжение «Шелкопряд», а также ещё несколько книг, совсем не похожих на историю о волшебниках. Причина выбора такого псевдонима обусловлена желанием Роулинг показать, что её писательский талант не заканчивается сагой о Поттере и что другие её произведения также могут быть интересными, независимо от того, какие ещё произведения опубликовал автор, указанный на обложке этих книг.

Известный американский автор Стивен Кинг несколько своих произведений опубликовал под именем Ричард Бахман. Причин этому несколько. Первая аналогична той, что была у Джоанны Роулинг. Вторая причина обусловлена тем, что стандарты издания того времени разрешали лишь одну книгу в год. Отметим, что фамилию для своего псевдонима Кинг взял не случайно: он является поклонником музыкальной группы «Bachman-Turner Overdrive».

Сын Стивена Кинга, Джозеф Хиллстром Кинг, не желая использовать репутацию отца для собственной писательской карьеры, взял себе псевдоним Джо Хилл. Выбор такого имени зависел от нескольких факторов: 1) это сокращение от его настоящего имени Джозеф и второго имени Хиллстром; 2) намёк на человека, в честь которого он получил имя Джозеф Хиллстром – известного американского активиста рабочего движения начала XX века и сочинителя песен Джо Хилла.

Интересным примером псевдонима является Макс Фрай – автор нескольких литературных проектов. Под этим псевдонимом скрывается коллектив авторов, состоящий из двух человек – Светланы Мартынчик и Игоря Стёпина. Выбор псевдонима писатели объяснили желанием, чтобы имя автора и имя персонажа, от которого ведётся рассказ, совпадали. В сочетании Макс Фрай также можно увидеть своеобразную языковую игру: *max frei* (нем.) – «максимально свободно».

Настоящее имя известной русской писательницы детективов Дарьи Донцовой на самом деле – Агриппина. Сама писательница объяснила свой

выбор тем, что настоящее имя ей никогда не нравилось, а имя Дарья, наоборот, сразу пришлось по вкусу.

Другой русский писатель, Борис Акунин, на самом деле Григорий Шалвович Чхартишвили. Акунин в переводе с японского означает «злодей». Сам автор говорит, что именно злодеи в собственных произведениях вызывают у него куда больший интерес, чем положительные герои. Кроме Акунина, писатель использует псевдонимы Анатолий Брусникин, Анна Борисова. Отметим, что псевдонимы в данном случае читаются, произносятся и запоминаются намного легче, чем настоящая фамилия автора.

Современный писатель Захар Прилепин на самом деле является Евгением Прилепиным. Имя Захар с детства нравилось писателю, оно казалось ему более мелодичным и красивым по сравнению с именем Евгений. Во время службы Евгений выбрал себе позывной – Захар. С тех пор и закрепилось – Захар Прилепин.

Таким образом, можно выделить следующие критерии выбора псевдонимов у современных писателей:

1. Использование псевдонима обусловлено желанием писателя устранить у читателей нового произведения ассоциации с ранее написанными книгами того же автора.
2. Использование псевдонима связано с современными стандартами издательств: у одного автора выпускать в год можно определённое количество книг.
3. Псевдоним используется в целях устранения влияния репутации семьи на собственную писательскую карьеру.
4. Псевдоним используется для обозначения коллектива авторов.
5. Псевдоним более благозвучен по сравнению с настоящим именем или фамилией.
6. Псевдоним ассоциируется с творчеством писателя (героями произведений, проблематикой и т.д.).

Таким образом, причин для выбора того или иного псевдонима достаточно много. В данной работе проанализирована лишь небольшая часть тех псевдонимов, которые существуют в наше время. Материал исследования может быть использован в дальнейшем изучении целей и причин использования псевдонимов, а также может быть использован при изучении биографий современных писателей.

Список источников:

1. Демидова О. Р. Литературный псевдоним как феномен культуры. Парадигма: философско-культурологический альманах, 2017. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/literaturnyy-psevdonim-kak-fenomen-kultury> (дата обращения: 08.02.2022).
2. Мочалкина А.С. Псевдонимы в системе современной русской антропонимии. автореферат диссертации на соискание учёной степени кандидата филологических наук / А. С. Мочалкина. Волгоград, 2004. URL: <https://www.dissercat.com/content/psevdonimy-v-sisteme-sovremennoi-russkoi-antropniii> (дата обращения: 10.02.2022).

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ЖІНОЧОГО ІМЕНІ В АРАБСЬКОМУ СВІТІ

Саммар Маджд (Палестина)

Науковий керівник – ст. викладач Бурнос Є.Ю.

Сумський державний університет

Україна, Суми

Ім'я людини знаходиться на грані двох реальностей – мовної та культурної. З одного боку, ім'я – це слово, граматично оформлене по законам певної мови. З іншого боку, воно містить у собі певну соціальну інформацію, як то відомості про стать, національність, віросповідання, походження людини її приналежність до певної соціальної групи.

На відміну від сталих українських імен, ім'я у арабів є відображенням історичного життя країни, якостей характеру, що цінилися у чоловіків та жінок, ставлення до природи.

Новонародженим дітям в арабських сім'ях часто дають імена старших членів родини. Інколи, якщо ім'я є застарілим, вибирають близьке за значенням чи за звучанням. Ім'я дитині часто дається ще до народження, якщо мати бачила віщій сон, де їй сповіщається, що в неї народиться син чи дочка і називається його чи її ім'я. В останні роки збільшилась кількість подвійних імен, тому що арабським родинам притаманна велика кількість дітей, але зараз відбувається перехід до сім'ї європейського типу з невеликою кількістю дітей. Це компенсується тим, що дітям дають подвійні імена. Від цього є і користь, бо дитина, коли виросте, може вибрати одне з двох своїх імен. Часто одне ім'я використовується близькими людьми, а друге називають знайомим та колегам. Традиція давати подвійні імена існувала ще здавна. Вважалося, що одне з імен відлякує злих духів.

Розглядаючи красиві імена потрібно відзначити кілька закономірностей того чи іншого вибору, визначити критерії, якими керуються батьки. По перше, ім'я дівчини має бути ніжним, приємним на слух, щоб майбутній чоловік хотів

називати лише його. Також ім'я вибирають з певною історичною цінністю, так це ім'я носила бабуса, мама, близька або шанована людина.

У до ісламський період народження дочки не сприймалося як радісна подія. З літописів відомо, що непоодинокими були випадки вбивства новонароджених дівчаток. А якщо їх і залишали в живих, то називали абсолютно неблагозвучно. Але й зараз збереглися такі імена, як Санія – друга (в низці дітей) і Рабіа – четверта. Але могли називати дівчинку і Багідой (Ненависна), Джусамой (Нічний кошмар). Це арабські слова, що передають все презирство давніх кочівників до жіночої статі. Така ось жахлива була традиція. З прийняттям ісламу звичаї у кочівників стали більш цивілізованими. Іслам об'єднав багато народів Близького Сходу та Середньої Азії. Разом з взаємопроникненням різних культур і запозиченням імен, стала намічатися певна тенденція називати дівчаток мелодійно і милозвучно. При виборі імені для хлопчика велике значення надавалося етимології. А дівчинка нарікалася красиво, щоб її майбутній чоловік міг насолоджуватися не тільки її спогляданням.

Є батьки, які бажають наректи дочку якимось оригінально. Може, вони звучать дещо архаїчно, зате красиво і благородно. Чого варте тільки ім'я Хума. Так звуть міфічну птицю, що мешкає в тихому місці. Кожен раз, навідуючись до людей, вона дарує їм радість. Це так само, якщо б хтось із слов'ян назвав дочку Жар-птицею. Ляйсан означає «перший весняний дощик». Дуже оригінальне ім'я Надія. Українською це слово означає «надію», а арабською – «подібна ранковій росі».

Кожне ім'я у арабів має глибокий сенс, наповнене похвалами і радісними порівняннями. У перекладі воно часто порівнюється з сонечком, річкою, птицею, квіткою. Імена дочок порівнюють їх з коштовностями, красивими вчинками або силами природи.

Для всього арабського світу ім'я має дуже важливе значення. Воно є найважливішою частиною особистості людини, багато в чому визначає його долю. Жодне ім'я не дається просто так. Того, що воно просто красиво звучить,

недостатньо. В іменах прихований глибокий символізм. Більшість з них – старовинні і походять від різних мов – перської і арабської, іранської і тюркської: Аміра – принцеса, Зафіра – переможниця, Юмн – успіх і удача.

У арабських сім'ях прийнято довго міркувати над тим, як зватимуть дочку, замислюються над значенням імені, враховуючи традиції та звичаї свого роду, його соціальний статус. Ім'я повинно стати гордістю і для самої дівчини, і для її сім'ї: Адаб – ввічлива, чемна; Амаль – надія; Алія – піднесена; Анбар – пахуча; Амані – бажана.

Жіночі арабські імена – образні та дуже яскраві. Найчастіше імена відображають прекрасні риси характеру своїх власниць, оспівують їхню привабливу зовнішність, порівнюючи жінку з усіма благами світу, наприклад, з чудовою квіткою або з романтичним місяцем: Басма – усміхнена, Гайда – витончена, Галія – дорога, Джаміля – вродлива, Каміля – досконала, Інтасар – перемога, Каріма – щедра, Ляміс – м'яка, Маляки – ангел, Нада – роса, Нур – світло, Нузар – золото, Сана – блиск, Сурайя – зірка.

Імена, що починаються з літери «Р» – ознака твердого характеру: Раїда – лідер, Рима – біла антилопа.

Дуже часто красиві імена і їх значення пов'язані з красою і характером їх власниць. Ім'я повинно пестити слух, його проголошення задовольняє того, хто його слухає. Дівчина, чиє ім'я викликає прихильність до себе, та ще й має чудове, благородне значення, отримує більше шансів у житті на удачу й успіх, в тому числі і в заміжжі. Жінка повинна бути символом ніжності і м'якості. Мелодійне звучання імені – дуже важливий фактор життя жінки.

Деякими іменами називають дівчаток нечасто: Сафія – спокійна, чиста; Гайда – Юна і ніжна; Джумана – срібна перлина; Фаріда – унікальна; Сальма – тиха, мирна; Басіма – усміхнена; Каміля – досконала; Мушір – світла; Хала – саяво; Шаад – співоча; Яф'ях – висока. Найкрасивішими жіночими іменами визначені: Азіза – сильна; Сурія – найяскравіша зірка; Адяля – справедлива; Шамс – подібна сонцю; Даміра – має сильний характер; Равіль – ранкове сонце.

Широке поширення отримала чудова традиція називати дівчаток назвами квітів: Айгуль – місячна квітка; Варда – троянда; Гульнара – квітка граната; Рейхана – базилік; Ляля – тюльпан; Савсан – лілія.

Найважливіше жіноче ім'я – це ім'я матері Ісуса. Арабською воно звучить як Маріям (Марія). Дослівний переклад цього імені – «побожна», «служить Богу». В різних джерелах можна зустріти різні варіанти написання цього імені: Марьям, Міріам, Маріам, Марйам, Меерім.

Дослідження особливостей називання людей в арабському світі є цікавим та інформативним екскурсом у традиційну арабську культуру. Ім'я живе та розвивається за мовними законами, хоча причини, що стимулюють розвиток імен, є соціальними.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НАРОДНИХ ВІРУВАНЬ І ПРИКМЕТ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА МАРОКАНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

Сахілі Закарія (Мароко)

Науковий керівник – к.пед.наук, доцент Уварова Т.Ю.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Україна, Харків

У культурі кожного народу існує низка певних традиційних вірувань та прикмет, якими наповнене життя більшості людей. Цей факт є доказом існування душі народної, вдячності своїм предкам, глибинної пам'яті та усвідомлення зв'язку поколінь.

Так, для більшості українців присутність у їхньому повсякденному житті достатньої кількості забобонів є усталеною нормою. У повір'ях та прикметах відобразилося стародавнє бачення українцями світобудови, а також розуміння окремих явищ природи.

Повір'я-заборони, прикмети-заборони – це залишки язичницьких вірувань, пов'язані з господарськими потребами. Вони стосуються землі, космічних світил, вогню, блискавки, предметів домашнього побуту тощо. Центральним персонажем усіх українських повір'їв і прикмет є людина, чи тварина:

- *Якщо зустрінеш у дорозі жінку із повними відрами – буде вдача, з порожніми – не пощастить.*
- *Якщо дівчину вкусить собака, то вона скоро вийде заміж.*
- *Якщо дятел довбе стіну хати, то в цьому домі скоро хтось помре.*
- *Скільки разів прокує зозуля, стільки років тобі лишилось прожити.*
- *Якщо навесні, вперше почувши зозулю, маєш при собі гроші – будеш із грошми увесь рік.*
- *Гнізда ластівок, або лелеки на даху віщують щастя та достаток у домі.*
- *Коли їж хліб, не залишай недоїдків, бо так губиш свою силу.*

- *Не можна витертись з кимось одночасно одним рушником – це призведе до сварки.*

- *Якщо нап'єшся води після кішки – почнеться нежить.*

Згідно з опитуваннями, близько третини населення України вірять у прикмети. Так, кожен третій українець упевнений, що через поріг не можна ні вітатись за руку, ні передавати будь-які речі. Вважається, що разом із речами через поріг людина віддає своє здоров'я та щастя. Одягнену навиворіт сорочку чи сукню вважають передвісником того, що вас поб'ють. Багато українців дуже бояться розсипати сіль, бо вважають, що це обіцяє сварку.

Кожен п'ятий українець нізащо не повернеться додому, якщо щось забув, бо побоюється, що весь день через це піде навперейми. А якщо повернутися все ж таки довелося, то обов'язково треба подивитися у дзеркало. Бажаєте, щоб у новому будинку був достаток – запустіть туди першою кішку. Ну, а якщо ваша мета – самотність, то сідайте на кут столу, і тоді, за українськими прикметами, шлюб вам не світить.

Велика кількість повір'їв і прикмет є і в житті жителів Марокко. Багато з таких забобонів ідентичні, або близькі за тлумаченням українців. Наприклад, зустріти чорну кішку, вийшовши з дому, або по дорозі кудись, віщує невдачу у справах, або відлякує удачу на цілий день.

У марокканців існує така прикмета: якщо замести віником, або мітлою підлогу, а потім вдарити цим віником незаміжню дівчину, вона ніколи не вийде заміж (те саме про неодружених чоловіків). Подібні забобони є і в українському побуті: не можна обмітати віником підлогу навколо незаміжніх, або неодружених, інакше залишаться самотніми.

У свою чергу, існує чимало прикмет, в які вірять марокканці, але невідомі жителям України:

- *Якщо свербить брова – значить, про тебе хтось говорить.*

- *Якщо сверблять губи – отже, треба чекати на гостя.*

- *Якщо свербить під носом – зустрінеш того, кого давно вже не бачив.*

- *Не можна, щоб хтось бачив, як рахуєш гроші – залишишся з порожньою кишенею.*

- *Не можна вночі у темряві дивитись у дзеркало – це може принести нещастя.*

- *Не можна різати ножицями повітря – у будинку будуть проблеми.*

З подивом жителі України почують прикмету про те, що в Марокко суворо заборонено виливати гарячу воду, або окріп у туалет. Справа в тому, що за повір'ям там живуть привиди, а гарячою водою можна їм нашкодити, ошпарити. До того, хто так зробить, тієї ж ночі з'явиться привид, щоб налякати, або зробити щось погане.

Коли знімають взуття, марокканці уважно стежать за тим, щоб жоден черевичок не перекинувся. Вважається поганою прикметою, якщо взуття лежить «догори ногами» – це обіцяє його господареві проблеми.

Також місцеві жителі знають спосіб відвадити від будинку небажаних гостей. Для цього треба стати поруч із небажаним гостем і непомітно кинути камінчик у бік свого будинку.

Марокканці так само, як і українці, вірять у те, що відкрита в будинку парасолька принесе його господареві неприємності, а розбите дзеркало – на нещастя.

Схожим для двох народів є тлумачення ще однієї прикмети: марокканці вірять, що коли свербить праве око - щось погане трапиться, а якщо засвербіло ліве око - потрібно чекати хороших, радісних подій. Їм вторять і українці: праве око засвербіло – до сліз, ліве – до сміху.

У той же час у Марокко впевнені, що якщо свербить ліва рука, то віддаватимеш гроші, а якщо свербить права рука - то отримувати. І чим сильніший свербіж, тим більше грошей отримаєш, або віддаси. Українці ж вважають, що якщо свербить ліва рука – це до грошей, а якщо права – будеш з кимось вітатись.

З приводу посуду, що розбився в будинку, марокканці солідарні з українцями: це на щастя! Розколоті келихи і чашки в даному випадку ніби беруть на себе нещасливу долю тієї людини, яка ненароком зламала їх.

Однак по-різному ставляться в Україні та Марокко до подарованих квітів, точніше, до їх кількості: марокканці спокійно дарують букети, в яких може бути як непарна, як і парна кількість бутонів, у той час як для українців букет з парною кількістю квітів віщує швидку смерть, також такі букети прийнято приносити лише на похорон.

З особливою обережністю та упередженням, як українці, так і марокканці ставляться до пристріту. Для захисту від заздрощів і поганого ока поганої людини у кожній культурі використовуються свої обереги та амулети. Як захист від пристріту українці найчастіше використовують булавку, заколоту на внутрішній стороні одягу (щоб ніхто не бачив). Також значна частина населення вірить у те, що від пристріту їх захистять одягнені на тіло хрестики та іконки. Зрідка захисниками стають певні прикраси та аксесуари.

Серед талісманів Марокко особливе місце займає брелок у вигляді долоні, що називається йад ал Фатіма (рука Фатіми). Зображення долоні, виготовлене з тонкого срібного дроту, можна побачити на дзеркальці автомобіля, його носять на грудях дівчини. У деяких країнах на стіну кімнати, де сплять діти, вішають мідну долоню, в центрі якої на шарнірі укріплена інша долоня, розміром меншим, щоб оберігати дитину під час сну.

CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF DISTANCE LEARNING

Olga Solovyova (Ukraine)

PhD, assistant professor

Zaporizhzhia state medical university

Ukraine, Zaporizhzhia

For the past two decades, there has been a transition from traditional to online learning. This became possible mostly with the development of the Internet, which made it possible to send the required number of information from one end of the world to another, freely discuss with other users online and post information on Internet sites, making it available to anyone.

Modern information technologies make it possible to increase and improve the efficiency of the educational process. During the reform of education in higher education institutions, the concept of distance education is progressively developed, which provides for the development of various technologies, including blended learning technologies.

According to the concept of distance education development in Ukraine, distance education is a form of learning equivalent to full-time, part-time and external studies, which is implemented mainly by distance learning technologies.

In recent decades, the scientific and methodological foundations of distance learning are developing rapidly. The works of many foreign scientists are devoted to the problems of distance education. But despite the large number of scientific studies, modern distance education in Ukraine resembles traditional forms of distance learning, without using all the possibilities of fundamentally new forms and methods of teaching.

There is no exact decision among scientists how to define the concept of «distance learning». Such definition as «distance education» can also be found. Also, some foreign scholars assign a special role to telecommunications in the organization of distance learning and define it as «telelearning».

Distance learning is a technology based on the principles of open learning, widely uses computer training programs for various purposes and creates with the help of modern telecommunications information educational environment for the supply of educational material and communication.

Distance learning has a number of advantages over other forms of learning. It is to maintain regular contact with the teacher through telecommunications technology, including video, and receive structured learning material in electronic form, virtually without leaving home. A small part of the educational process in terms of time and volume can be carried out in full-time form (exams, practical, laboratory work, etc.).

High professionalism, desire for cooperation, self-affirmation and a high level of communication with colleagues - these are the main features of distance learning.

Distance learning technologies consist of pedagogical and information technologies. Characteristic features of distance learning are flexibility (students study at a convenient time and place), modularity (from a set of independent courses-modules you can create a curriculum that meets individual or group needs), large audience (simultaneous access to many sources of educational information large number of students through telecommunication of students with each other and with teachers), efficiency (effective use of educational space and technical means), manufacturability (use of new advances in information technology), internationality (opportunity to study in foreign educational institutions without leaving their country and provide educational services to foreign citizens living abroad), quality (the quality of distance education is not inferior to the quality of full-time education, because in preparation of teaching materials is involved the best teaching staff and the most modern educational and methodical materials are used).

Distance learning provides higher education students with access to non-traditional sources of information, increases the efficiency of independent work, provides completely new opportunities for creative self-expression, finding and consolidating various professional skills, and teachers are allowed to implement

completely new forms and methods of conceptual and mathematical learning. modeling of phenomena and processes.

The development of distance learning will continue and improve with the development of Internet technologies and the improvement of distance learning methods.

ОСОБЕННОСТИ ВОСПРИЯТИЯ ВРЕМЕНИ В АРАБСКОЙ И СЛАВЯНСКОЙ КУЛЬТУРЕ

Суссан Мустафа (Марокко)

Научный руководитель – доцент, к. психол. н. Моргунова Н.С.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Украина, Харьков

Все явления окружающего нас мира представляют собой процессы, закономерно развивающиеся и изменяющиеся во времени. Восприятие временных отношений объективных явлений состоит в отражении их последовательности и длительности. Время и отношение ко времени – важнейшие параметры любой культуры. Восприятие времени, пунктуальность и точность, стремление делать все дела последовательно или постоянно переключаться с одного на другое, ценность времени – эти и многие другие аспекты, связанные со временем, различаются во многих культурах. Разное отношение ко времени создает серьезные проблемы между народами, в ходе межкультурной коммуникации, особенно в бизнесе. Чем сильнее различие между культурами, тем труднее выстраивать отношения. Поэтому очень важно понимать, как ваш партнер относится ко времени, чтобы избежать неприятных ситуаций, правильно организовать планирование и добиться эффективного сотрудничества.

В зависимости от характера использования пространства и времени Э. Холл разграничил все культуры на монокронные (Германия, США, страны Северной Европы) и полихронные (Латинская Америка, Ближний Восток и государства Средиземноморья, а также Россия и Украина). Время в восточных культурах «течет» медленнее, чем в западных. Культурные традиции определенным образом отражаются на нашем восприятии времени. Базовая же концепция времени в рамках арабской культуры предполагает вечно длящееся настоящее и прошлое, которое всегда находится позади нас.

Эта концепция относится не только к арабам, но и ко всем народам тропических, жарких стран. В культурах, где господствует такая линия времени, события, происходят чаще всего в настоящем. Явление разворачивается именно сейчас. Представители этих культуры не любят расписаний и инструкций, отличаются нерациональным распределением времени. Таким образом, вы можете провести ту или иную встречу в любой момент, так как время никуда не уходит. Оно неизменно пребывает здесь и сейчас. Такие народы выглядят «живущими в текущем мгновении».

Такие представления о времени оказывают влияние на многие миллионы людей, воздействуют на них на глубочайшем культурном уровне и проявляются во всех сферах их жизни. Если время существует только сейчас, то либо у нас вовсе нет концепции будущего, либо она очень отличается от привычной. Именно эти соображения могут объяснять то, что кажется 67 европейцу фатализмом, отсутствием мыслей о будущем – всем, что присуще представителям «арабского» восприятия времени.

Время – такой ресурс, который вы не можете увеличить. «Время – деньги» – сказал когда-то Бенджамин Франклин. Это словосочетание часто повторяется не только профессионалами, но также и обычными людьми. Так, например, для западного менталитета время имеет высочайшую ценность. На переговорах и в бизнесе можно и нужно сразу же «брать за рога». «Давайте сразу перейдем к делу», – говорят представители западных стран, стремясь сэкономить время, которое на Востоке традиционно отводится на выстраивание отношений (разговоры о погоде, путешествии, состоянии бизнеса, общих знакомых, хобби и т.п.). Для них более важны люди и взаимоотношения, чем календарь и часы. Ваш партнер может заставить вас ждать, опоздать, выдвинув в качестве оправдания множество неотложных причин. Когда начинаются переговоры, вы заметите, что они часто прерываются телефонными звонками, секретарём, который приносит бумаги на подпись, незапланированными визитами старых друзей и родственников.

На Востоке время перестают сравнивать с деньгами. Отношение ко времени в арабских культурах выражено в их известной пословице, которая гласит: «Когда Бог создал время, Он создал его достаточно». И раз времени достаточно, нет необходимости спешить. Здесь переговоры занимают намного больше времени, поскольку значительная их часть связана не с обсуждением конкретных целей и задач, а с выстраиванием дружественных и доверительных отношений, с изучением общего контекста событий.

Концепт «время» является одним из главных предметных основ метафоры в арабской культуре. Он находит свое отражение во многих метафорических предложениях, пословицах, поговорках.

«Арабское время» циклично, а образ человека, который живет как бы «внутри времени», статичен, поэтому для арабов на первом плане находится жизнь в настоящем – здесь и сейчас. Европейцы воспринимают время как последовательность событий, помещая на линию времени все, что делается в 68 течение дня, и ориентируясь на будущее. В культурах, живущих по «арабскому времени», непунктуальность считается нормой, поскольку идея настоящего охватывает целый день.

В арабском языке есть такое выражение *تقول امرصنا* – букв. «Порвалось время». В русском языке ему соответствует выражение «время истекло». В арабской фразе время уподобляется предмету, а в русской предстает в форме жидкости. В арабской культуре метафора занимает видное место.

Об этом свидетельствует частое использование метафор в Коране, стихах, художественной и политической литературе. Следует отметить, что речи президентов, высокопоставленных лиц и всех, кто связан с данной сферой, насыщены множеством метафорических образов.

Нельзя не упомянуть такие примеры метафор для носителей русского языка – «время проходит», «время бежит». Для представителей арабских культур соответственно – *يضيء وقتك*. Также понятие «быстро», соотносимое с понятием времени, носители русского языка связывают с отрезком времени от одной секунды до часа, а арабы – от пяти минут до суток.

Употребляя в речи выражения «Подождите, минутку» представители обеих культур имеют в виду примерно равный промежуток времени от нескольких секунд до пяти минут. Более яркие различия появились в понимании понятия «долго» – для носителей русского языка долго – это все то, что длится более часа. В то же время в арабской культуре наблюдается более широкий разброс – примерно от одного часа до четырех.

Таким образом, можно сделать вывод, что у представителей арабской культуры существуют менее жесткие критерии и рамки во времени, чем у носителей русского языка. В этом наблюдении может состоять причина непонимания и даже конфликта, возникающего в процессе межкультурной коммуникации. Ведь говоря, например, о понятии «недолго», представители различных культур ориентируются на собственные несхожие представления о так называемом идеальном варианте понятия недолго (т.е. для представителя русскоязычной культуры это может быть час, а для араба промежуток времени 69 до трех дней). Поэтому для эффективного диалога между странами надо принимать во внимание нюансы значений, вкладываемые в те или иные понятия представителями различных культур.

Список источников:

1. Мокрушина А.А. Субъективное восприятие временных и пространственных понятий представителями русской и арабской культур, 2008. С. 15.
2. Гестеланд Ричард Р. Кросс-культурное поведение в бизнесе. URL: <http://www.studmed.ru>.

ПЕРЕВОД ТЕРМИНОВ ОТРАСЛИ ЛОГИСТИКИ С АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА НА РУССКИЙ

Токбаева Назерке, Матвеева Алина (Казахстан)

Научный руководитель – к.ф.н., доцент Солтанбекова Г.А

Казахстанско-Немецкий Университет

Казахстан, Алматы

Логистика развилась в большей степени, чем когда-либо считалось возможным и это объясняется главным образом современными бизнес-предприятиями, которые сосредоточили внимание на ее развитии. Логистику можно определить как доставку товаров в нужное время, по правильной цене, в нужном месте и в нужном состоянии. В каждой отрасли есть свой собственный набор терминов, которые являются эксклюзивными для данного пространства. Постороннему человеку они могут показаться иностранным языком. Логистика не является исключением. Существуют сотни логистических терминов, которые составляют язык отрасли. Нужно учесть, что значительная часть терминов была придумана ранее на английском, только затем путём перевода перешла к нам. Популярность английского для логистов растет с каждым годом. Это подтверждается количеством новых электронных словарей, учебников, статей и исследований, посвященных данной тематике. Эта область связана со многими сферами деятельности, такими как менеджмент, право, маркетинг, международные экономические отношения, информатика, бухгалтерский учет и другими. Поэтому некоторые английские слова для логистов заимствованы из смежных областей знаний. Английский для логистов охватывает большое количество терминов, использующихся не только непосредственно в этом бизнесе, но и в других сферах. Поэтому, данная статья посвящена терминологии взятой с английского в сфере логистики. Раскрываются особенности терминов, также влияния различных факторов на становление и динамику терминологии. Актуальность изучения способов и проблем перевода терминов в области логистики обусловлена расширением

сотрудничества между зарубежными компаниями и растущим объемом коммуникации в этой профессиональной области. Как известно, любая специальная отрасль человеческой деятельности имеет свою собственную терминологию, которая находится в постоянном движении: с одной стороны, она пополняется новыми терминами за счёт внутриязыковых и межьязыковых заимствований, а с другой стороны, происходит детерминологизация и архаизация специальной лексики. В последние годы резко возрос интерес к терминологической лексикографии в целом, что объясняется процессом динамичного развития различных областей знания. Хотя развитие рабочей области идет по разным направлениям, все же остаются малоизученными терминологические науки, в частности проблема их становления. В частности, речь идет о формировании терминологии как новой области знаний, а описание терминов любой сферы деятельности является существенным аспектом их развития. Актуальность данного исследования также обусловлена рядом причин. Научный прогресс, информационная открытость, развитие межкультурной коммуникации, профессиональная и терминологическая разобщенность обостряют проблему эффективности бизнеса и сотрудничества. Такое положение объясняется тем, что стремительные темпы развития любой сферы деятельности приводят к расширению ее терминологии, когда новые термины заимствованы у близких по предметным областям знаний или термины введены впервые. Для формирования собственной терминологии новая сфера деятельности часто использует уже существующие слова из смежных областей знаний, их понятия в контексте новой части, а иногда и существенно различаются, что иногда затрудняет понимание общающихся. Исходя из этого, мы считаем важным, следить за процессом формирования новой терминологии для изучения потенциальных проблем.

В данной работе, следуя точке зрения ведущих отечественных специалистов по логистике, мы рассматриваем ее как новую сферу деятельности, постепенно приобретающую самостоятельность. Во-вторых, терминология логистики включает в себя термины из многих смежных

дисциплин, таких как менеджмент, транспорт, торговля, что составляет отдельную проблему формирования ее терминологии. В-третьих, логистика является наиболее развивающейся областью экономики, и ее недавно сформировавшаяся терминология нуждается в научном осмыслении. Более того, мы хотим понять тенденцию образования слов в этой сфере в Казахстане (на основе русского языка). Формирование русскоязычной терминологии логистики является на сегодняшний день актуальной задачей. Исследование проблем формирования англоязычной терминологии логистики как новой науки имеет особое значения для оптимизации русскоязычной терминологии логистики. Существует несколько общелингвистических и частнолингвистических классификаций терминов. Прежде всего, это классификация по формальной структуре термина. В соответствии с морфемной структурой слова выделяются непроеводные, проиеводные, сложные термины-слова и аббревиатуры. Применив эту классификацию к терминам логистики, различаем: односложные термины: «layout» (планировка склада), «production» (производство), «scheduling» (диспетчирование); сложные («functional layout» (функциональная планировка склада), «group layout» (разбивка склада на предметно-специализированные участки), «line production» (поточное производство), «mass production» (массовое производство), «back scheduling» (календарное планирование по дате окончания работ), «forward scheduling» (календарное планирование по дате начала работ).

В свою очередь сложные термины подразделяются на следующие типы терминологических конструкций:

- **двухкомпонентные** («activity planning» (планирование деятельности), «buffer stock» (резервный запас);
- **трехкомпонентные** «intermediate bulk container» (промежуточный контейнер для насыпных грузов), «manufacturing control system» (производственная система управления), «procurement order registration» (регистрация поставок);

- **многокомпонентные** «automated guided vehicle system» (складская система автоматических самоходных тележек), «good flow control system» (система управления товародвижением).

Большинство англоязычных терминов логистики являются сложными двухкомпонентными терминами, состоящими из двух именных основ при раздельном их написании (нестойкое сложное слово). Когда в русский язык входит заимствованный термин из английского языка, а в русском языке уже есть слово, означающее то же понятие, то его можно использовать в качестве эквивалента английскому слову. Это правило применимо к слову «provider», так как данный термин с недавнего времени стал активно использоваться в лексике логистики и в русскоязычной литературе переводится как «провайдер» (например, «провайдер транспортных услуг», «логистический провайдер»). Но в русском языке уже существуют понятия «оператор» и «посредник». На основании этого ведущие специалисты по логистике считают, что вместо «провайдера» лучше использовать слово «оператор», так как оно является полным эквивалентом английского слова. В англоязычной терминологии логистики встречаются: параллельно заимствованные в английский язык термины и их английские аналоги, например, франц. voyage – англ. trip (рейс); франц. barge – англ. lighter (баржа); франц. vendor - англ. supplier (поставщик); франц. consignment – англ. shipment (отправка); англ. loss – франц. damage (ущерб). Равноправные полные и краткие термины: ABCperiodplanning – ABCplanning (планирование ABC); forkliftpockets – forkpockets (углубление в контейнере под вилку автопогрузчика); harmonizedcommoditydescriptionandcodingsystem – harmonizedsystem (гармонизированная система); productloadprofile – loadprofile (профиль продукции); businesslogistics - logistics (логистика); productconfiguration - configuration (конфигурация); rollon/rolloff - ro-ro (ролкерные перевозки); fulltruckload – truckload (машинная отправка), grossprofitmargin – grossmargin (размер прибыли); freightbill-of-lading – freightbill (грузовая накладная). термины, которые отличаются лишь порядком слов: capacity

buying – buying capacity (покупательская способность); depth of penetration of the customer order – penetration depth of the customer order (степень внедрения заказа потребителя); depth of penetration of the design – penetration depth of the design (степень внедрения дизайна товара); service level - level of service (уровень обслуживания); terms of delivery - delivery terms (условия поставки).

Глобализация, а именно расширение торговых связей и международных отношений, способствовала распространению английской терминологии логистики по всему миру и ее изучению, заимствованию и переводу на национальные языки. Вследствие глобализации англоязычная терминология является неотъемлемой частью предпринимательской деятельности по всему миру. Современный деловой мир ставит новые задачи для казахстанских логистов в использовании английского языка как глобального средства коммуникации специалистов. Отечественные логисты имеют объективную мотивацию грамотно общаться на английском языке благодаря международному характеру данной сферы деятельности. Постоянные контакты с иностранными партнерами демонстрируют важную роль английского языка для приобретения конкурентного преимущества на международном рынке. Логистическим компаниям следует позиционировать себя как глобальных поставщиков логистических услуг и поощрять своих сотрудников поддерживать сотрудничество с иностранными коллегами на английском языке. Рассмотренные характеристики терминологии логистики на английском языке свидетельствуют о том, что анализируемая терминосистема является сложным образованием. В ходе работы было доказано, что логистика как новая область знания, постепенно приобретающая самостоятельность, имеет свой специфический объект, предмет, функции, методы исследования и терминологическую систему. Характер заимствования терминов показывает, что терминологическая система логистики образовалась в результате перестройки терминологии на основе объединения понятий широкого спектра экономических, технических, математических и юридических наук без существенного изменения содержания. Ввиду структурных различий

английской и русской терминосистемы логистики при переводе терминов были использованы лексико-грамматические трансформации.

Список источников:

1. Перевод фрагмента книги «Logistic Core Operations with SAP. Inventory Management, Warehousing, Transportation, and Compliance» by Jens Kappauf, Bernd Lauterbach, Matthias Koch, 2012 г.
2. «Логистические термины краткий англо-русский словарь» Т.Н. Фомина, 2015 г.

MOROCCAN LITERATURE

Yahya el Mouttaki (Morocco)

Науковий керівник – ст. викладач Михайлюк Н.В.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Україна, Харків

Over the years, Moroccan literature has grown and flourished. The books and poems that are part of the Moroccan literature have amazed, shocked and filled residents. They also illuminate with talents that are not yet available or have not yet been opened. Some Moroccan literature is written in Arabic, French, Berber and even English. The diversity of Moroccan texts is truly astonishing, as are the writers who wrote these masterpieces.

Moroccan literature has been the subject of stereotypes and stereotypes for centuries. Al Karaouine University, for example, was founded in 859. The university can still be visited in the city of Fez today and has played an important role in the development of literature in Morocco for centuries. It has a proud history of nurtured talents such as Ibn Harazim, Ibn Khaldoun and Ibn Wazzan. But the concept of a lot of and highly respected literature and the Moroccan portrait Ibn Battuta. He published his story entitled «Rihla», meaning «Foreigners», in 1356 after traveling from Mali to India and visiting China.

Poems and books also entered the royal family, where Ahmed al-Mansour was widely known as the «King of Poets». This remarkable Saadian ruler ruled from 1578 to 1603 and was one of the largest contributors to the Taroudant library. Another important library in Morocco is the Moroccan National Library, founded in 1920. It was built in Rabat and still serves as a leading library. The University Library in the city of Fez and the Casablanca Library are also among the most important literary institutions in Morocco.

Morocco became a literary center during the 1950's and 1960's. Well-known writers such as William S. Burroughs, Paul Bowles and Tennessee Williams flocked to Morocco to find inspiration and enjoy the country's freedom of writing. Many

Moroccans have also flourished during this time, including Driss El Khorï, Mohamed Choukri and Driss Chraïbi. Authors such as Mohamed Zefzaf and Abdellah Laroui are known for their Arabic writing. Driss Chraïbi made a significant contribution to Moroccan society through his French novel «Le Passé Simple», or «The Past Tense», published in 1954. He went on to write «Naissance à l'aube» in 1986, which was later translated into English in 1990.

Moroccan literature is a quilt woven into complex novels, poems, essays, texts, biographies, history, science and natural sciences. It covers a wide variety of topics, shocking revelations and successful writers and novelist.

Moroccan texts have undergone many changes during the 12 centuries of Moroccan history as a nation. From the 11th century polymaths like Qadi Ayyad and Ibn Bâjja to modern writers like Laila Alami, the writing culture has changed dramatically over a long period of time. From the time when books were a special field for men and went through a thousand years of political social turmoil that finally culminated in the literary scene we see today.

One of the remarkable Moroccan great writers is Ahmed Sefrioui (1915-2004) who was a novelist and pioneer of Moroccan literature in French. He was born in Fes in 1915 to Berber's parents. Sefrioui was the founder of the Al Batha Museum in Fes, a city that exists in almost all of his writings. After the Qur'an school and the schools of Fes Sefrioui made French his own. As a young journalist for the «Action du Peuple» and as a historian and curator of the «Addoha» museum he was fluent in the language. After 1938 he worked in the government departments of culture, education and tourism in Rabat. He died in 2004. Some of his remarkable works *Le chapelet d'ambre* (1949): His first novel focusing on Fez (in this novel he finds «Le grand prix littéraire du Maroc»), *La Boîte à merveilles* (1954): the city of Fez, as seen by the eyes of young Mohammed. This novel about urban culture and life was a milestone in Moroccan literature. «*La maison de servitude*» (1973) «*Le jardin des sortilèges ou le parfum des lénages*» (1989). Sefrioui's writings were noted for their integration of myths and traditional themes into superstition and other cultures that were rare in the Fez community.

One of Sefrioui's novels, one of my favorites, the book that all Moroccans knows and adore is the «La boîte à merveilles» which means «The Box Wonders» part of the works programmed for the first year of the baccalaureate and which are the subject of the regional examination at the end of the year this book is an autobiographical novel by, published in 1954, belongs to the Moroccan literature of French expression.

The narrator is Sidi Mohammed (6 years old), a boy with some amazing insights and a current language register. The novel consists of 12 chapters and acts as a family theme and loneliness.

Summary of the wonderful box chapter by chapter :

Ahmed Sefrioui, or Sidi Mohammed, traces his childhood to the ancient Medina of Fes, recounting his days in Msid, a memory. of Moor Bath, Achoura's refinement, and his adherence to his amazing box

The story of the novel is a true testament to the experience of the entourage of Sidi Mohammed, a shy and dreamy 6-year-old kid, his family, neighbors, their habits and their problems. a father who left home to work after losing all of his capital.

In the novel, Ahmed Sefrioui describes his suffering and loneliness after the incident and the sad days he spent with his mother visiting the mausoleums until the return of his father. The box of wonders, in all of these cases, gave the child comfort and represented a way of forgetting problems and being deceived by his words.

Characters the box wonders: The narrator: Sidi Mohammed, main character of the novel, characterized by his solitude and his imagination. The box wonders, his only companion, contains heterogeneous objects that he considers his true friends, and Lalla Zoubida is his the mother.

The story of the novel «box of wonders» was told by a 22-year-old woman who once behaved like an old woman, claiming to be part of the prophet's seed and strongly believes in superstition. Abdeslem : Sidi Mohammed's father is in his 40's. This mountaineer, whom his son loves so much, is a weaver. Chouafa : Aunt Kenza, lives on the ground floor and appears in the novel «the box wonders» known locally for her clairvoyant work. Driss El Aouad's family: Driss is a plow manufacturer,

Rahma's husband and 7-year-old Zineb's father and is hated by Sidi Mohammed. Fatma Bziouya's family: Fatma Bziouya and her husband Allal, a gardener, live on the 2nd floor with the family of the narrator.

«The Box of Wonders» revolves around the memories of the narrator. He remembers his lonely childhood and his relationships with his family and his neighbors. The novel shows the kind of passion, love and drama of life at that time in Morocco, the details of the traditions, ceremonies (feast of Achoura for example), also the «M'sid» and that how they called the school back then, the secrets of the families in his entourage...

Literature in Morocco is a product of a centuries-old tradition. Socio-political factors have played the biggest part in shaping the Moroccan literary tradition throughout the history of Morocco. Spanning from the Almoravid dynasty in the 11th century to the newest literary works of the 21st is a long and rich history.

Список джерел:

1. Ahmed Sefrioui. La boîte à merveilles. Éditions du Seuil, Paris, 1954.
2. Moroccan literature - a treasure trove of written arts, URL: <https://www.morocco.com/culture/literature/> visited 15/02/2022.
3. Zakaria Boukhriss. The Development of Moroccan Literature. Submitted in partial fulfillment of the requirements for The M.A degree in Women's and Gender Studies, Faculty of Letters Dhar Mehraz, The English Department Féz, Sidi Mohammed Ben Abdellah University, 2014/2015.

USING INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN LEARNING FOREIGN LANGUAGES

Yerzhan Zhake (People's Republic of China)

Scientific supervisor – doctor of Philology Sadenova A.E.

Al-Farabi Kazakh National University,

Kazakhstan, Almaty

Education is a light that shows the mankind the right direction to search. The purpose of education is not just to make a student literate but to add rational thinking, knowledgeable and self sufficiency. When there is a willingness to change, there is a hope for progress in any field. Creativity can be developed and innovation benefits of both students and teachers too.

In today's world of competition everyone is in confusion about their future and career. You cannot guarantee that the condition in a particular field will remain the same continuously and it is not fixed that you will get the job in the same field after completing your education. To get another advantage to your profile or resume, to know any of the foreign languages is very important. Now I will explain the importance of learning foreign languages and career opportunities available in foreign languages.

I had some tasks for myself: to collect as much information as possible about the importance of foreign languages in the life of modern man and to awaken the interest of the younger generation to the study of foreign languages and to explore the educational possibilities of using innovative technologies in foreign language teaching.

Learning a foreign language in the modern world is one of the most important components of a modern, successful person. Knowledge at least of one foreign languages expands the horizon, allows you to learn the culture and customs of other people. It is generally accepted to learn English as the international equivalent of communication. But this does not diminish the importance of studying other foreign

languages. Perhaps someone will be indignant, and say that not everyone is able to learn a foreign language.

The human language is closely connected with the life of the society. People have always lived and live collectively. The social life and the collective work of people cause the need to communicate constantly, to establish contact with each other and to influence on each other. This communication is carried out with the help of speech. Through speech, people exchange ideas and knowledge, talk about their feelings, experiences, intentions.

The 21st century, often called the information age, is bringing changes to the traditional teaching of language. The use of computer technology in teaching nowadays is one of the great importances, thanks to its new possibilities. The introduction of new information and communication technology expands access to education, forming an open education system, and changes the idea of the qualifications needed by modern graduate students.

These advantages allow us to conclude that multimedia learning has great potential for teaching oral speech in other languages. Through the optimal combination of a number technology (language laboratory, video, television, radio, newspapers, magazines, books, bibliographies, and phones) and having additional features (interactivity, graphics capabilities, etc.), multimedia learning provides almost limitless opportunities for teaching and learning.

Last year's there is a big issue of using innovative technologies in foreign language teaching at schools. Innovative technologies are not only new technical means but also new forms and methods of teaching, the new approach to the process of teaching.

There are four main innovative methods of teaching that have been tested in several countries. They are:

- ❖ Model technology
- ❖ Rating system
- ❖ Technology of developing training
- ❖ Critical thinking

Teaching by innovative technology performs such functions as:

- Formation of reading skills;
- Replenishment of your vocabulary in the studied language;
- Improvement of writing skills, for example, when writing responses to their communication partners;
- Improvement of listening on the basis of original sound texts of the Internet;

By solving these problems real conditions which are created for students to expand their horizons, self-education, the ability to organize independent research work.

As a result of the research on the topic: Innovative technologies in learning foreign language, we studied and systematized the material relating to the study of foreign languages. We have proved that the knowledge of foreign languages is really important in the modern world. The goals and tasks that we faced when writing research work - implemented. The relevance of the research of this work allows us to conclude that in the modern world, the knowledge of foreign languages is simply necessary for full and competent work (where the most common type of activity is working on the Internet): communication, on-line conferences, and foreign partnerships. Knowledge of a foreign language allows you to make foreign acquaintances, which subsequently lead to cooperation and business ties, that is, the expansion and strengthening of international relations in general.

This work on finding and collecting new facts concerning the study of various foreign languages, we will develop and continue to explore at a more ambitious level.

DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE IN 2010-2020

Fateh Issam (Morocco)

Scientific director – Associate Professor, PhD (Pedagogy) Prykhodko S.O.

Kharkiv National Automobile and Highway University

Ukraine, Kharkov

The problem with this topic is that the system of higher education in Ukraine does not contribute to the growth of the country's competitiveness in the international arena, since it faces many problems that require quick solutions. The relevance of the research is reflected in the current critical state of the higher education system, which needs to be updated. This process is influenced by the fact that the country suffers from economic and political crises. Therefore, the purpose of this study is to find solutions to problems in higher education. The subject of the article is the system of higher education in Ukraine, and the subject of the research is the actual problems of the system of higher education in Ukraine and the ways to solve them. The objectives of the article are to study the trends in the modern system of higher education in Ukraine, identify current problems and identify ways to solve them and ensure the further development of the system. The article is based on the results of a public opinion survey, scientific literature, media reviews and official reports. All materials provide an opportunity to observe the topic from different points of view. Research methods include qualitative, opinion-based, observational, as well as analysis.

Ukraine's education system has always been ranked on the par with large European Union countries. The score for the higher education index puts Ukraine in the 33rd place of 138 according to the World Economic Forum Global Competitiveness Report [5, p. 350].

Unfortunately, Ukraine has achieved this status only due to the basis inherited from the Soviet period of our history. Modern education system in the era of independence faces a lot of problems which should be taken into account by the government to enable further sustained development of Ukraine. What do these problems consist in? Firstly, the online survey of 2011 revealed that 26% of

Ukrainians considered teaching methods to be outdated [3]. Obviously, these poor methods are influenced by the use of materials which have lost their relevance and don't fit with achievements of technological and scientific progress. For instance, writing down long notes takes students' time and doesn't guarantee understanding of the material. Teachers can reduce the amount of notes given to students if they collect copies of notes with the use of a storage device and let students put these copies into their personal laptops.

Nowadays the teaching methods are getting more and more diverse to provide better understanding of a particular topic. Such approaches as brainstorming and case method are aimed at this purpose. The internet should also be used as a source of the most relevant information. It can help students to broaden their horizons and gain more knowledge on various topics. And other significant problem consists in the fact the quality of education in Ukraine doesn't meet the needs of the business and modern competitive labor market. Universities don't provide students with thorough training and don't develop skills important for further efficient work, that's why workers and executives can't successfully handle all the challenges of a market economy.

The solution of this issue involves improving case studies in the learning process. Students should have an opportunity to gain practical skills in the area of knowledge by preparing some projects and conducting surveys to deal with different situations and make their knowledge applicable in the workplace. Students also face such a problem in universities as unqualified teachers. They use poor teaching methods and experience the lack of constant professional development through seminars, workshops and refresher courses. Lack of motivation by teachers also causes great harm to students because these teachers don't care about the intellectual feelings of students and they just teach reluctantly. As a result, students don't receive proper training and they have to deepen their knowledge practicing self-education. The solution to this problem consists in constant teacher improvement which implies attending refresher courses, implementing new teaching approaches to learning process and maintaining friendly atmosphere in a classroom. In this way students

won't get frustrated at the subjects been taught and they will stay inspired to carry on studying.

The position of the free higher education has been also seriously shattered by the growing corruption in admission, learning process and graduation. Ukraine was put among the three most corrupted nations of the world together with Colombia and Brazil. In 2015 48,7% of students claimed a bribe had ever been requested of them or their family members [4, p. 42]. Teachers and professors in Ukraine have low salaries in comparison with other professions, so they have to take bribes to make their living. Students in their turn have to navigate a complicated and unfair education system to get good grades, so they are ready to do it by all means. For example, students are required to pass a large variety of subjects to proceed from one academic year to the next. If a teacher needs money, he will make sure students not to pass the exam, that's why the latter are obliged to pay.

So, bribery sets negative standards and norms that influence the behavior of young generation. «Corruption in education hinders economic and social development by affecting access to and quality of education... Societies with high levels of corruption have low-quality education and poor educational results of students –funds for education are stolen, teachers and students are not well prepared, and schools are built with low-quality materials» [1, p. 111].

However, the government can give a boost to this process by toughening anticorruption legislation, increasing teachers' salaries and making the education system more transparent. Moreover, students should be interested in the learning process in order to get good grades by fair means. Overall Ukraine has poor quality control for its education system. «The Ministry of Education, universities and schools are assessed using quantity rather than quality factors. Educational institutions get funding based on the number of enrolled students rather than on the quality of provided knowledge and skills» [2, p. 29]. Unfortunately, these funds are used inefficiently. Universities spend this money on paying salaries and utility bills and have little opportunity to invest in scientific activities and equipment quality. That's why an important aspect of improving the education management system is making

management decisions considering the data from the education quality monitoring. This will allow to optimize the government expenses for education and find the most efficient ways of improving the quality of given training.

Further development of Ukraine as a European state isn't possible without improving the quality of higher education based on European standards, so Ukraine needs to solve many urgent problems in the system of higher education. They are caused by poor teaching methods and staff training, corruption and lack of practical skills which leads to alumni's non-competitiveness on the labor market. That's why such proposed changes as using modern technologies and innovative education approaches, paying more attention to practical application of received knowledge and taking up strict measures to fight with corruption can make Ukraine move to a higher level of its development on the global stage.

References:

1. Duchak O. (2015) Corruption in Higher Education of Ukraine. *International Letters of Social and Humanistic Sciences* (Volume 51), 111-114.
2. Foundation for Effective Governance (2011). Ukraine's higher education system: quantity does not always lead to quality. Foundation for Effective Governance, pp. 27-31. Available at: http://www.feg.org.ua/docs/sistema_en.pdf
3. Gazeta —Delo (2011). Onlajn-opros —Top-10 problem ukrainskogo vysshego obrazovanija [Online survey —Top 10 problems of the Ukrainian higher education]. The Newspaper —Delo. — Available at: https://delo.ua/opinions/polls/id/693/?supdated_new=15129325084.
4. Kiev International Institute of Sociology (2015). Corruption in Ukraine: comparative analysis of national surveys: 2007, 2009, 2011, and 2015. Kyiv: Kiev International Institute of Sociology. 68 p.
5. Schwab K. (ed.) (2017) The Global Competitiveness Report 2016-2017. World Economic Forum. Available at: http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf.

ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТИ В КАМЕРУНІ

Хомбого Серге Арсене (Камерун)

Науковий керівник – ст. викладач Скрипник Л.В.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Україна, Харків

Республіка Камерун є країною, розташованою між Західною та Центральною Африкою. Її площа становить 183 569 квадратних миль. Іноді Камерун ідентифікують як західноафриканську, а іноді як центральноафриканську країну через його розташування на перехресті між Західною і Центральною Африкою.

Офіційними мовами Камеруну є англійська та французька. Цю країну часто називають «Африкою в мініатюрі» через геологічну та культурну різноманітність. Камерун має безліч природних особливостей. У південно-західному регіоні гора Камерун є найвищою точкою Камеруну на висоті майже 4100 метрів. Найбільш населеними містами країни є Дуала (його економічна столиця і головний морський порт), Яунде (його політична столиця) і Гаруа. Камерун добре відомий своїми місцевими музичними стилями, а також своєю популярною Національною футбольною командою. Одними з перших груп, що оселилися в Камеруні, були носії мови банту, за якими пішли мусульмани фулані. З 1884 року Німеччина домінувала в країні аж до закінчення Першої світової війни, коли французи захопили більше 80%, а англійці - 20%. Після Другої світової війни Камеруну було надано самоврядування, і в 1972 році була утворена Республіка.

До 1976 року в Камеруні існувало дві окремі системи освіти: система східного Камеруну була заснована на французькій моделі, система західного Камеруну – на британській моделі. Основною мовою навчання на даний час є англійська. Місцеві мови майже не викладаються, тому що їх занадто багато, і необхідність вибирати між ними створить додаткові проблеми.

Школи християнської місії зіграли важливу роль у навчанні дітей Камеруну. Але, по-перше, лише заможні батьки можуть собі дозволити навчання дітей у таких школах (а їх меншість); більшість змушені обирати державні школи. З 2000 року початкові школи можна відвідувати безкоштовно, але, на жаль, вони дуже переповнені, і батькам доводиться платити за шкільну форму, підручники, а іноді навіть за профілактику малярії. Школу відвідують більше хлопчиків, ніж дівчат: основними причинами цього є ранні шлюби, вагітність, домашні клопоти і традиційні упередження. Середні технічні школи в Камеруні коштують дорого, що робить їх недоступними для багатьох сімей. У Камеруні є як приватні, так і державні училища, коледжі та університети, проте спостерігається зростаюча тенденція до того, що більш заможні та освічені студенти навчаються і живуть за кордоном.

Система освіти в Камеруні включає початкову, середню школу, технічні школи (училища та коледжі) і університети. Початкова школа є єдиним обов'язковим елементом системи освіти Камеруну і навчання там триває перші шість років. Початкова шкільна освіта є обов'язковою до 12 років. У південних районах країни майже всі діти молодшого шкільного віку записані в класи. Однак на півночі рівень реєстрації невеликий. Більшість учнів не виходять за рамки початкової школи.

Середня школа охоплює наступні п'ять років, а училища та коледжі - два роки і сім років відповідно. Навчальний рік триває з вересня по червень, і в кінці року завжди проводяться письмові іспити. Учні, які закінчили середню школу, повинні скласти іспити на звичайний рівень GCE, а учні, які закінчили училища та коледжі, здають іспити на просунутий рівень GCE. Просунутий рівень GCE і ступінь бакалавра (французький еквівалент) є двома основними кваліфікаціями для вступу до вищих навчальних закладів Камеруну.

У Камеруні є вісім державних університетів, вони знаходяться в Буеа, Баменді, Дуалі, Дшанге, Маруа і Нгаундері, а також два в Яунде. Є кілька успішних приватних університетів, наприклад, Університет науки і техніки Баменда, Вищий інститут підвищення кваліфікації та професійної підготовки

Баменда, Міжнародний Університет Баменда і Університет Фоцо Віктор в західній провінції. У Камеруні є один університет, де викладання ведеться англійською мовою, а в Університеті Баменди викладання є двомовним. Решта державних університетів Камеруну працюють за французькою моделлю, хоча і вважаються двомовними навчальними закладами. Центральний уряд керує університетами Камеруну, а проректори та ректори призначаються указом президента. Ректором всіх державних університетів Камеруну є міністр вищої освіти. У порівнянні з сусідніми країнами, Камерун в основному користується стабільними академічними календарями. Вища освіта в країні в значній мірі була успішною з моменту здобуття незалежності, і тисячі випускників вступають на роботу в національну державну службу. Однак з 1990-х років посилюється тривожна тенденція до того, що випускники університетів виїжджають в західні країни. Ці студенти їдуть і застосовують свої набутки в розвинених країнах, а уряд практично нічого не робить, щоб зупинити це.

Ряд приватних вищих технічних навчальних закладів починають змінювати загальний стиль навчання, який вже більше тридцяти років головує в Камеруні. Прикладами таких інститутів є: американський інститут АІС, університет Начо, Бізнес-школа Маарон і Політехнічний інститут Фонаб.

Дефіцит вчителів та прогули вчителів – дві головні причини, які, як вважається, негативно позначаються на низькому рівні освіти в країні. Крім того, викладачі як англійської, так і французької підсистем працюють, як окремі підрозділи в системі освіти, що заважає розвивати спільну академічну професійну методику.

У 1995 році Національний форум з освіти рішуче схвалив включення місцевих знань і практики в шкільну програму, це повинно було зробити систему освіти більш актуальною для учнів. Після цієї рекомендації інститут сільської прикладної педагогіки (IRAP) змінив програми та інтегрував навчання, об'єднавши загальні знання з практикою роботи у сільському господарстві, тваринництві, птахівництві, кладки цегли та в теслярській справі. Однак система ще не збалансована. Традиційні предмети, такі як математика,

природничі науки та мови, гарно розвинені, а нові предмети - ні. Цей проект не був повним провалом, і деякі ініціативи були цікавими і довели, що підхід був частково правильним, але його необхідно було б більш ретельно вивчити та розвинути.

Камерунська система освіти поділена на дві різні системи. І хоча офіційно вони були об'єднані більше 40 років тому, відмінності в підходах вчителів більш ніж очевидні. Це велика проблема, і вона впливає на потенціал реформування більш конкурентоспроможної і ефективної системи. Ще однією проблемою є повна відсутність навчальної програми для включення рідних мов в систему освіти. Основними причинами цього є відсутність державної підтримки ідеї та реальна нездійсненність частини пропозицій, оскільки в Камеруні налічується понад 270 мов корінних народів. Випадковий вибір мови для викладання по всій країні породив би політичне почуття переваги, яке може поставити під загрозу національну гармонію. Існують деякі програми з викладання місцевих мов в школах та інших установах, але до них ставляться по-різному. Можливо, на них камерунці найчастіше говорять в звичайному житті, але як і раніше існує «соціальна стигматизація» по відношенню до тих, хто може говорити тільки на рідній мові.

Разом з тим камерунська освіта вважається однією з кращих в Африці. Країна домоглася великих успіхів у ліквідації неписьменності, досягла високого рівня розвитку вищої освіти, стала регіональним центром навчання з ряду дисциплін, приймаючи студентів не тільки з франкомовних, а й з англомовних країн континенту. Існуюча в системі освіти двомовність, а також збереження і відтворення двох моделей навчання складають для Камеруну, з одного боку, гуманітарну, соціальну, економічну і політичну складність, а з іншого боку, є його перевагою в конкурентній боротьбі на регіональному ринку освітніх послуг.

WAYS TO DEAL WITH LOCAL PEOPLE WITHOUT SPEAKING

Huseyin Uzun (Turkey), Aziza Bahadurova (Turkmenistan),

Naziyoma Balinda Riphine (Congo)

Scientific supervisor – Senior Lecturer, Cand. Sc. Philology Hanna V. Diadchenko

Sumy State University

Ukraine, Sumy

Sumy is a city in the Eastern North of Ukraine. Some people speak Ukrainian and some of them speak Russian here. For foreigners knowing Russian a little but don't know Ukrainian at all Ukrainian language is quite difficult. It differs from Russian and especially from the Turkish and Turkmen language. For example, in grammar it's difficult to memorize the different endings of the adjectives and pronouns of masculine, feminine and neutral genders. So, you can understand people's speech but sometimes can't answer them. It's important to improve yourself to speak Russian better if you live in Sumy. And it's also very important to learn the Ukrainian language. So, it's important to know both Russian and Ukrainian languages in Ukraine nowadays.

In addition, it's very difficult to communicate with the local people for foreigners if they don't know Ukrainian or Russian language. Then they try to find some places like a bank, a shop or a restaurant where people may know English a little. Foreigners don't find a lot of problems there because they understand each other as well as local people.

Foreign students studying at the Preparatory Department of Sumy State University live in Ukraine for six months. According to the program they study English at once and they begin with the Ukrainian language several months later. Luckily, the students don't have much issues with speaking and communicating. They note that the Ukrainian people mispronounce some words sometimes, but English-speaking people can understand them anyway. Ukrainian waitresses and cashiers understand English very well, but they have one-horse vocabulary. Young people speak and understand English more than the elderly ones. This maybe something that

the new generation obtained. It would be wrong to say that all the elderly people don't know foreign languages at all. In brief, their English can sometimes be insufficient in communication, and sometimes it's OK.

In some situations, it's easier to use the so-called body language to deal with people. Body language is a form of communication that consists of body posture, facial expressions or eye movements and supports all these formations with mental and physical activities. This non-verbal form of speech may be the characteristic feature of the person expressing himself. In a sense, we talk not only with our words but also with our body language during communication. Have you ever noticed that people who use body language effectively are also skilled in conversation skills? Some people can get along very well with body language even if they don't know many words. Of course, we don't mean the hands or arms that are thrown to use body language, which is already unnatural, which is immediately evident. While living in Ukraine, foreign students use body language a lot to mix with people speaking Ukrainian or Russian. For example, foreigners sometimes ask a salesman in the market if any product is in stock. In our opinion, foreigners use body language here because even if they know some Ukrainian or Russian words or phrases, their gestures supply the verbal messages. To sum up, body language is of great importance for foreigner if he doesn't know local language well.

There is also another means of communication such as translation applications (apps). Foreign students studying at the Preparatory Department said they don't use translation apps much because they don't remember the terms and words used in that conversation at the moment. Listening carefully to people ensure both the pronunciation and keeping it in mind. Translation goes to the short-term memory part of our brain because it's easy. Since we don't make a lot of effort into it, it goes to the short-term memory so we shouldn't use translate apps too often, to our opinion.

However, there are some situations when translation applications are necessary and useful. For example, while asking an address or talking to the pharmacist foreigners sometimes use the translation apps. In the chemist's they use the translator because they may confuse some words. It's very important to buy a necessary

medicine, that is why they prefer the translators. Some students from Turkmenistan, Azerbaijan or any other former Soviet republic know the Russian language rather well. They may use the translation apps when they go to the market for shopping because everything is written in Ukrainian.

In spite of all the difficulties, we are sure that living abroad and talking to people is one of the most effective ways to learn foreign languages. The main point is not to be afraid to make mistakes when communicating with local people. It's also important to speak foreign language as often as possible and be brave to start experiencing that language . If you do those, you'll learn it successfully.

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Чаїб Марієм (Марокко)

Науковий керівник – ст. викл. Бєлікова О.В.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Україна, Харків

Сучасна соціально-економічна ситуація в усьому світі вимагає появи серед молоді справжніх лідерів. Більша частина студентства в недалекому майбутньому крім завдань, які визначаються специфікою професії, буде залучена до виконання функцій управління різними організаціями та підприємствами. Студентське середовище найбільш сприятливе для прояву лідерських якостей, причому не тільки у студентів, що володіють ними зі школи, а й у тих, хто раніше не виявляв такої активності. Тому студентська група надає всім рівні стартові можливості у майбутній «боротьбі» за лідерство. Це, у свою чергу, обумовлює необхідність формування в особистості системи лідерських якостей, завдяки яким вона може приймати своєчасні самостійні рішення, переконувати у правильності своєї позиції, вести їх за собою на шляху досягнення поставлених цілей, ефективно взаємодіяти з оточуючими людьми.

Випускники закладів вищої освіти повинні бути компетентними, конкурентоспроможними, комунікативними і активними професіоналами, здатними самостійно приймати рішення, готові брати на себе відповідальність за їх здійснення, працювати в команді та досягати успіху у своїй професійній діяльності [7, с. 290]. Тому сучасна освіта повинна, окрім іншого, орієнтуватися на формування лідера, творчої, духовно-моральної особистості.

Метою даного дослідження є теоретичне і методичне обґрунтування та аналіз формування лідерських якостей як умови успішної професійної підготовки іноземних здобувачів вищої освіти, також розробка практичних рекомендацій щодо його вдосконалення.

Існує багато визначень поняття «лідер». Згідно з довідниковими виданнями лідер (від англ. leader – ведучий) – це особистість, яка користується найбільшим авторитетом, впливом у будь-якому колективі [2, с. 154]; особа, яка посідає провідне місце серед інших, подібних [3; 4].

У сучасній теорії лідерства виділяють три основні стилі:

- авторитарний стиль лідерства передбачає жорсткі методи управління, припинення ініціативи, відсутність можливості обговорення прийнятих рішень. Думка підлеглих не враховується, лідер не враховує пропозиції колективу і тих подій, які відбуваються в ньому;
- демократичний стиль. В основі лежить колегіальність прийняття рішень. Лідер позначає свою позицію, намагається переконати в ній своїх підлеглих, приймає їх ідеї та рекомендації;
- ліберальний стиль лідерства можна позначити як «сім'я на роботі». Підлеглі самі визначають, що їм робити.

Науковець А.В. Батаршев, в свою чергу, розглядає два поняття керівництво і лідерство та розмежовує ці поняття. «Керівник – це особа, на яку офіційно покладено функції управління колективом і організацією. Керівник несе юридичну відповідальність за функціонування колективу. Лідер виділяється з групи як найбільш референтна особа. Лідер може бути керівником групи, але може і не бути ним. Якщо керівник призначається офіційно, то лідер висувається стихійно» [2, с. 202]. Можна погодитися з цим поглядом, однак, студент-лідер повинен вміти керувати своєю командою, вміти швидко організувати членів своєї групи в потрібний час і в конкретній ситуації для вирішення своїх завдань і досягнення мети.

У зарубіжній теорії дослідження лідерства виділяють три основні підходи: теорія особистісних рис, поведінковий підхід і ситуаційні теорії лідерства. Теорія особистісних рис лідера виникла під впливом досліджень англійського психолога Ф. Гальтона, який намагався пояснити лідерство на основі спадковості. Пізніше, в 40-х рр. XX ст. вчені вважали, що лідером може стати тільки та людина, яка володіє певним набором особистісних якостей.

Вперше список з 79 особистісних «лідерських» рис склав американський психолог К. Берд.

Згідно з біхевіористським підходом, ефективність лідерства визначається манерою поведінки лідера. К. Левін вважав, що при авторитарному стилі лідер може домогтися більшого результату діяльності групи, ніж при демократичному стилі.

Ситуаційна лідерська теорія була розроблена Полом Херші та ґрунтується на припущенні, що «лідерська поведінка повинна бути різною в різних ситуаціях. Ситуаційний підхід не заперечує вплив особистих якостей і поведінки керівника на ступінь ефективності лідерства, але визнає, що вирішальну роль грають ситуаційні фактори» [1, с.308]. Саме вона найбільш повно розкриває проблему лідерства. Адже можливі різні ситуації соціокультурної діяльності студента, які можуть вплинути на формування лідерства. Ситуацій може бути безліч і в кожній з них успішний лідер зобов'язаний знайти вірне рішення і залучити, зацікавити своїх учасників групи.

За дослідженням У. Бенніса виділяють чотири групи лідерських якостей:

- 1) управління увагою – здатність лідера уявити бажаний результат діяльності таким чином, щоб це було привабливим для інших;
- 2) управління значенням – здатність лідера так передати значення будь-якої ідеї, щоб вона була зрозуміла і прийнята людьми;
- 3) управління довірою – здатність лідера побудувати свою діяльність так, щоб отримати повну довіру оточуючих;
- 4) управління собою – здатність лідера знати і вчасно визнавати свої сильні і слабкі сторони діяльності, вміння залучати для посилення слабких сторін ресурси інших людей [1, с.307].

Достатньо повно обґрунтував перелік лідерських якостей М. Рожков: спроможність управляти собою, повною мірою використовувати свій час, енергію, вміння долати труднощі, виходити зі стресових ситуацій тощо; наявність чітких цілей, розуміння реальності поставлених цілей та оцінка просування до них; вміння вирішувати проблеми, виокремлювати головне та

другорядне, оцінювати варіанти, прогнозувати наслідки, оцінювати і розподіляти ресурси; творчий підхід до вирішення управлінських задач, вміння генерувати ідеї, готовність до нововведень; знання особливостей організаторської та організаційної діяльності, вміння управляти людьми, мотивувати і стимулювати їх до роботи, вміння працювати з групою, наявність специфічних організаторських якостей особистості [8].

Науковець Н. Астахова виділила такі основні лідерські якості: фізіологічні, психологічні, інтелектуальні та ділові. Можна вважати, що саме в соціально-культурному середовищі розвиваються лідерські якості та формуються успішні лідери в своїй професійній діяльності. Для цього створені всі соціальні, культурні, психологічні та педагогічні умови для проведення соціалізації у закладах вищої освіти. А. Юдіна розглядає поняття «соціокультурне середовище», яке сьогодні стає ключовим поняттям сучасного суспільства, найбільш точно характеризує його культурну і духовну складову. У зв'язку з цим формування і розвиток соціокультурного середовища стає найважливішою умовою соціалізації особистості, особливо у віковий період життя людини, коли відбувається становлення, визначення життєвих планів [1, с.196]. Можна погодитися з цією думкою, дійсно, необхідно формувати соціокультурне середовище для успішної самореалізації студента і розвитку у нього лідерських якостей.

Сучасні дослідження проблеми лідерства підтверджують, що приблизно 20% осіб мають лідерські здібності від народження, ще 20% природжені виконавці, 60% можуть розвинути лідерські якості за сприятливих обставин [6].

Таким чином, існують різні концепції лідерства: теорія особистісних рис, поведінковий підхід і ситуаційні теорії лідерства. Серед них ситуативний підхід, на наш погляд, є найбільш глибоким і системним, що дозволяє розглядати лідерство не як вірогідний особистісний феномен, а як стабільну якість, що дозволяє гнучко реагувати і реалізовувати лідерські стратегії в різних ситуаціях. Студентство найбільш сприятливе для прояву лідерських якостей, що обумовлює необхідність формування в особистості системи

лідерських якостей, завдяки яким вона може приймати своєчасні самостійні рішення, переконувати у правильності своєї позиції, вести їх за собою на шляху досягнення поставлених цілей, ефективно взаємодіяти з оточуючими людьми.

Список джерел:

1. Астахова Н.И. Теория управления / Н.И. Астахова, Г.И. Москвитина. М. : Юрайт, 2013. 375 с.
2. Батаршев А.В. Психология управления персоналом / А.В. Батаршев, А.О. Лукьянов. М. : Психотерапия, 2007. 627 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [укл. і гол. ред. В.Т. Бусел]. К., Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. 1440 с.
4. Загнітко А. П. Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова від А до Я / А.П. Загнітко, І.А. Щукіна. Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – 704 с.
5. Колосков И.А. Современные подходы к теории лидерства / И.А. Колосков // Вестник. 2015. № 3. С. 51-57.
6. Молодіжне лідерство та захист прав дитини / упоряд. М.Д. Городюк та ін., Житомир. обл. центр молодіжних ініціатив. Житомир, 2003. 98 с.
7. Мухтарова А.Р. Гендерный подход к проблеме лидерства / А.Р. Мухтарова, З.Ш. Мухтарова // Современная Российская элита: материалы III Элитологических чтений г. Астрахань, 23-24 апр. 2010 г. / Рос. акад. образования, Коордиц. Совет по педагогике и психологии; Астрахан. гос. ун-т; Моск. психолого-соц. ин-т Астрахань : Астрахан. ун-т, 2010. 99 с.
8. Рожков М.И. Теория и практика развития самоуправления в ученических коллективах / М.И. Рожков. М., 1990. 144 с.

ПОРІВНЯННЯ УКРАЇНСЬКИХ ТА АЗЕРБАЙДЖАНСЬКИХ ПРИСЛІВ'ІВ

Шабанов Аллахверди (Азербайджан)

Науковий керівник – к. пед. наук, доцент Семененко І.Є.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Україна, Харків

Сприйняття світу, притаманне тому чи іншому етносу, його характер неодмінно знаходить своє відображення в особливостях його мови – як лексичних, так і синтаксичних, створюючи унікальну, неповторну для кожного народу мовну картину світу.

Прислів'я та приказки – це жанр усної народної творчості, що супроводжує людину з дня її народження і протягом усього життя. Вже в найдавніших своїх зразках прислів'я і приказки слугують виявом етнопсихологічних особливостей народу, його духовності, світогляду, способу мислення, ціннісних орієнтацій, історико-культурного та господарського досвіду. У прислів'ях і приказках віддзеркалюються спостережливість, допитливість, дотепність і творча сила народу, зафіксовані мовними засобами або у вигляді лаконічних настанов (**«Як дбаєш, так і маєш»**, **«Вік живи – вік учись»**), або образно, метафорично (**«Яке коріння, таке й насіння»**, **«Бур'ян росте й без поливу»**).

Ознайомлюючись з прислів'ями та приказками інших народів, людина не тільки розширює свій кругозір, але й немовби стає учасником діалогу культур, оскільки має можливість порівняти їх з прислів'ями свого рідного народу і визначити як спільні, так і відмінні риси менталітету різних етносів.

Аналізуючи зміст і сенс прислів'їв і приказок (на прикладі української та азербайджанської мов), ми маємо змогу побачити багато спільних рис у філософському розумінні людського життя, у моральних орієнтирах і оцінках таких різних народів: це, перш за все, усвідомлення того, що життя є швидкоплинним, а час – незворотним. **«Літа плывуть, як вода»**, **«Час не чекає»**, – кажуть нам українські прислів'я. Немовби відлунням озиваються

азербайджанські: «День, що минув, більше не повернеться» (**Keçən gün ələ düşməz**); «Сонце не торкнеться дня, що минає» (**Ötən günə gün çatmaz**).

Цікаво порівняти ставлення цих народів, сконцентроване в прислів'ях та приказках, до одвічних сфер людського буття – життя і смерті. Перш за все, тут чітко простежується віра в долю, в її неминучість, переконання в тому, що в житті все визначено наперед і людина неспроможна щось змінити. «Розраховуєш на щось – зважай на долю» (**Sən saydığını say, gör fəlak nə sayır**), «З того, що має відбутися, виходу нема» (**Olacağa çarə yoxdur**), «Таким є наказ долі» (**Fələyin əmri belədir**), – відзначають азербайджанці. «Що судилося, того не об'їдеш», – так сприймаються події в житті українців. Українці, до того ж, не позбавлені почуття гумору: «Якби знав, де впадеш, то й сіна підклав би».

У свідомості українського народу життєвий шлях уявляється як страждання й випробування: «Гіркий світ, а треба жити», «Живу і світу не бачу», «Життя так вчить, що на тілі синці лишаються»; В азербайджанських прислів'ях передусім наголошується на нерозривному зв'язку життєвого шляху кожної людини з її родиною, оточенням: «Ніхто в світі не живе своїм власним життям» (**Dünyada heç kim təkcə öz ömrünü yaşamır**), що є характерною рисою колективістської культури. А прислів'я «У серці кожного відкриваються двері в минуле й майбутнє» (**Hər birimizin ürəyində keçmişə və gələcəyə açılan bir qapı vardır**) є ілюстрацією крізьвікових стосунків між поколіннями, які змінюють одне одного, але назавжди залишаються серед нащадків зі своїми незабутніми словами й заповідями, почуттями й роздумами, пам'яттю і святинями.

Завершення життєвого шляху також уявляється різними народами дещо по-різному. Можна сказати, що українцям притаманне безпристрасне ставлення до смерті («Помер ти сьогодні, а я завтра», «Жалістю не допоможеш, коли смерть прийшла»), і навіть насмішкувато-іронічне: «Пішов на дно раків годувати», «Не вмер Данило – болячка задавила». Усвідомлення невідворотності смерті простежується і в азербайджанських: «Мертвий не оживе» (**Ölən adam dirilməz**), «Людина вмирає лише один раз» (**Adam bir dəfə**

ölər), «Кожного покладуть у свою могилу» (**Hər kəsi öz qəbrinə qoyacaqlar**). Крім того, про людину, яка вмерла, кажуть, що вона змінила свій світ (**dünyasını dəyişib**), тобто відійшла в потойбічний світ, у існування якого неодмінно повинен вірити кожний мусульманин.

Придивімося трохи ближче до груп прислів'їв, присвячених таким важливим темам, як дружні, родинні та добросусідські стосунки, праця й достаток. Колективізм, товариськість, гостинність азербайджанців, усвідомлення цінності дружби і взаємодопомоги знаходять свій вияв у численних прислів'ях про товаришів, родичів, сусідів, гостей: «Вірний друг ніколи не стане чужим, навіть якщо не бачитиме тебе сто років» (**Vəfalı dost yad olmaz, görməsə yüz il səni**); «Заради друга не зважають ні на сніг, ні на хуртовину» (**Dost yolunda boran olar, qar olar**); «Справжній друг пізнається у скрутні часи» (**Əsl dost yaman gündə tanınar**); «Друзів і тисячі замало, ворога й одного багато» (**Dost min isə azdır, düşmən bir isə çoxdur**); «Будь-яка річ краща, коли нова, а друг – коли старий» (**Hər şeyin təzəsi, dostun köhnəsi**); «Хата без гостей – все одно що млин без води» (**Qonaqsız ev susuz dəyirman kimidir**); «Гість – світло оселі» (**Qonaq evin nurudur**); «Нехай зруйнується (впаде) той дім, в якому не буває гостей» (**Qonağı gəlməyən qara evlər yıxılsa yey**); «Якщо сусід хороший, то нащо паркан в саду?» (**Qonşu qonşu olsa, bağ çəpəri neylər?**); «Краще добрий сусіда, ніж поганий родич» (**Yaxşı qonşu pis qohumdan yaxşıdır**). В азербайджанських прислів'ях є й такі судження про сусідів та родичів, які не знайдеш у інших народів. Зокрема, турботливість, яка іноді може бути надмірною, обіграється у напівжартівливій формі: «Якщо сусід добрий, то й сліпа дівчина вийде заміж» (**Qonşu qonşu olsa, kor qız ərə gedər**), «Навіть якщо родич їстиме твоє м'ясо, він ніколи не викине твоїх кісток» (**Qohum sənin ətini yesə də, sümüyünü atmaz**) – тобто родичі можуть бути дуже надокучливими, але вони ніколи не полишать людину наодинці з її бідой. Особливості такого світосприйняття слід шукати не лише у побуті, звичаях і традиціях азербайджанців, а й у релігії, яку вони сповідують. Іслам приділяє особливу увагу міцним родинним зв'язкам, добрим стосункам між сусідами і

родичами. «Робіть добро батькам, родичам, сиротам, біднякам, сусідам із числа ваших родичів і сусідам, які не є вашими родичами...», – промовляє Священний Коран (сура «ен-Ніса» – «Жінки», аят 36). Багато змістових паралелей про цінність дружби є і в українській мові: **«Над друга старого нема в світі нікого», «Як прийде туга – пізнаєш друга».**

Проте щира дружба несумісна з багатством. Гроші впливають на товариські стосунки, про що каже азербайджанська приказка: «Росли абрикоси в саду, і були привітання. Немає більше абрикосів, і де ж привітання?» (**Bağda ərik var idi – salam əleyk var idi. Bağda ərik qurtardı – salam əleyk qurtardı.**)

Взагалі-то, характеристики багатих і багатства помітно відрізняються у різних культурах. В українській народній мові багаті люди наділені, як правило, негативними рисами, оскільки християнське віровчення осуджує багатство (згадаймо відомий вислів: «Легше верблюду пройти крізь вушко голки, ніж багатому увійти в Царство Боже»). Простежується також і заздрість до більш забезпечених людей: **«Сусід спати не дає – добре живе».**

В азербайджанських прислів'ях не помітиш настільки неприхованих заздрощів до багатих, як у слов'янських народів. Зокрема, вислів «У багатого щодня свято» (**Varlıya hər gün bayramdır**) радше вказує на спосіб життя заможної людини. Водночас у цій культурі увага звертається на те, що багатство не є головним у житті людини, адже життя минає швидко: «Ніхто не візьме з собою багатства на той світ» (**Heç kəs o dünyaya özü ilə mal-dövlət aparmır**). Негативно оцінюється скупість, жадоба до грошей: «Гроші – корінь усіх поганих вчинків» (**Bütün bəd əməllərin kökü puldur**). Осуджується нечесно нажити: «Що приходить із шахрайством, піде з вітром» (**Kələklə gələn, küləklə gedər**).

Щодо ставлення до праці слід зазначити, що українці ж частіше дивляться на працю як на джерело свого матеріального добробуту, успіху: **«Хто дбає, той і має», «Щоб лиха не знати, треба своїм плугом на своїй ниві орати», «Хто хоче їсти, мусить з печі злізти».** В азербайджанських прислів'ях висміюється ледарство: «Не місив, не ліпив, а готового коржика знайшов» (**Nə**

yoğurdum, nə yərdim, hazırca kökə tapdım), несправність: «У невмілого робітника інструменти винні» (**Pis işçi aləti təqsirkar görər**); шанується професіоналізм: «Майстра видно по роботі» (**Usta işindən bəllidir**), «Будь-яка робота легка в руках майстра» (**Hər iş öz ustasının əlində asandır**). Подібні вислови є і в українській мові: «Діло майстра величає».

Ледарство, крутість оцінюються вкрай негативно, а працьовитість, наполегливість вважаються найвищими чеснотами людини: **«Злий набуток не йде на пожиток», «Хто хоче їсти, мусить з печі злізти».**

Порівняльний аналіз прислів'їв і приказок різних народів дає змогу отримати чіткішу картину про риси національного характеру і менталітет різних народів.

Список джерел:

1. Прислів'я та приказки шістьма мовами: близько 2200 одиниць / Уклад Г. Бігун. 2-е вид., випр. і доп. К.: Тандем, 2003. 320 с. Укр., лат., нім., рос., англ., пол.
2. Quranı-Kərimin Azərbaycan dilinə olan tərcüməsi. ərəb dilindən Azərbaycan dilinə tərcümə edənlər Z.M. Bünyadov və V.M. Məmmədəliyev.

СХОДСТВО ЯПОНСКОГО СВАДЕБНОГО КИМОНО «СИРОМУКУ» С КАЗАХСКИМ СВАДЕБНЫМ ПЛАТЬЕМ

Эмика Кавамата (Япония)

Научный руководитель – к.филол.н., ст.преподаватель Казмагамбетова А. С.

Казахский национальный университет им.аль-Фараби

Казахстан, Алматы

Ключевые слова: японское свадебное платье, кимоно, традиционный костюм, сиромуку. В данной статье рассматриваются история свадебного кимоно *сиромуку* и его сходство с казахским свадебным платьем. Обращение к данной теме обусловлено, прежде всего, тем, чтобы расширить круг знаний слушателей-иностранцев о культуре и традициях Японии. Особое место уделяется описанию японского свадебного костюма *сиромуку*, между тем впервые даётся сходство *сиромуку* с казахским свадебным платьем.

1. История *сиромуку*

В раннее средневековье в Японии не было общего свадебного женского костюма. Однако в периоде Муромати(1336-1573), когда шла феодальная система, появился общий брачный костюм женщин. При правителе Японии (сёгунат) Асикага была установлена формальная одежда невест наряду с этикетом свадьбы. В основном этот костюм был белого цвета, поэтому его позже стали называть «сиро (белый) – муку (невинность)».

Следует отметить, что в период Муромати сиромуку надевали только дочери самураев, то есть, очень богатые девушки. В начале периода Эдо (1603-1868) обычай одевать сиромуку при браке распространился и на горожан. Но горожане занимали меньше 10% всех японцев, а крестьяне, занимавшие примерно 80% японцев, не надевали его. А только в периоде Мэйдзи (1868-1912), после того как система статусов была отменена при революции Мэйдзи, сиромуку стали надевать многие женщины.

2. Детали *сиромуку*

2.1. Основной стиль

Детали этого костюма немного отличаются по эпохе, по временам года и по социальному положению, однако есть общие правила одевания. Сиромуку состоит как минимум из 2-ух кимоно: *какесита* и *утикаке*. Слово *какесита* – дословно переводится на русский как «изнутри утикаке», то есть *какесита* нужно надеть перед тем, как надеть *утикаке*. *Какесита* – это почти то- же самое, что и обычное кимоно: платье из шелка, достаточно длинное чтобы скрывать лодыжки, и у него есть длинные широкие рукава. Ее необходимо подвязывать широким поясом кимоно – *оби*, как обычно. Но она всегда должна быть белого цвета (в периоде Эдо появились и *какесита* красного цвета), что отличается от кимоно будничного. А *утикаке* переводится как «накидка». Форма *утикаке* похожа на *какесита*, однако есть одна разница: подол *утикаке* набит ватой, чтобы форма выглядела правильной и красивой. *Утикаке* тоже должно быть белого цвета, однако оно не подвязывается поясом как обычно, а накидывается на плечи, как платок.

2.2. Цвет костюма

В костюме белый цвет имеет смысловую нагрузку. Белый цвет в Японии обозначает «естественность» и «возрождение», наряду с тем костюм белого цвета также надевали на мертвых при похоронах. В данном брачном костюме этот цвет символизирует возрождение, потому что невесты начнут свою новую жизнь. Еще белый цвет в сиромуку считается, что означает невинность невесты и способность привыкнуть к новому образу жизни в другом статусе.

2.3. Вышивка на кимоно

На *какесита* и *утикаке* также имеется вышивка, которая тоже несёт важное смысловое значение. Мотивы вышивки разные, хотя они все наполнены одной смысловой нагрузкой, чтобы невеста была здорова и жила дольше. Мотивами могут быть сосны, журавли, черепахи и другие. Эта вышивка шита золотой или серебристой ниткой.

3. Сходство с казахским свадебным платьем

3.1. Казахский наряд невест

В старину в Казахстане каждый род имел своеобразный свадебный наряд.

Основной стиль костюма был похож друг на друга, а цвета этого наряда разные: красный, зеленый, синий, черный и т.д. Однако в 20-м веке постепенно цвет костюма стал объединяться в белый цвет. Возможно, это было связано с тем, что правительство СССР заставило казахов стать оседлыми, и, несомненно есть влияние Запада.

Говорят, что в 21-м веке почти все невесты одеваются в костюм белого цвета. Однако в современном свадебном костюме хорошо сохраняются детали костюма в старые времена: платья с оборками(называется *косетек*), *камзол*–жилетка с вышивкой иконусный головной убор *саукеле*.

3.2. Сравнение казахского костюма с *сиромуку*

В данных деталях есть несколько сходств с японским свадебным костюмом *сиромуку*. Ниже перечислены некоторые сходства:

- Белый цвет: выше об этом упоминалось.
- Вышивка с золотой или серебристой ниткой: на казахской жилетке *камзол* тоже используются для вышивки нитки этих цветов. Часто употребляются растительные или зооморфные(напр.бараньи рога) орнаменты.
- Головной убор: высокий головной убор *саукеле* считалось, что демонстрирует уважения невесты к новому дому, так как с таким убором нужно глубоко наклоняться при входе в традиционный дом юрту. А в Японии вместе с *сиромуку* часто носится белый головной убор *цуно-какуси*, переводится как «утаивание рогов». Рога символизируют эмоцию гнева, поэтому убор обозначает, что жена готова быть кроткой, покорной мужу женщиной.
- Широкие рукава костюма: японское платье кимоно всегда имеет длинные широкие рукава. Также на казахском платье *косетек* часто имеются широкие рукава с оборками.

Можно сказать, что свадебные костюмы Казахстана и Японии похожи в некоторых отношениях, хотя иные черты являются на свадебных платьях многих регионов мира.

4. Заключение

Таким образом, японский костюм невест сиромуку впервые надевали дочери из имущей семьи, и потом в конце 19 века распространилось на людей разных статусов. Сиромуку состоит из 2-ух частей: какесита и утикаке, и в них белый цвет означает возрождение невесты. Исследование показало, что имеются определённые сходства между японским и казахским свадебными костюмами.

Список источников:

1. Ёсико Масуда, Нихон Фукусёку Си. Костюм Савараги. История Сиромуку. Токио-до, 2013, 201-203с.(<https://wedding-sawaragi.com>)
2. Традиционный наряд казахской невесты (<https://www.asia-travel.uz/kazakhstan/kazakhs-traditional-clothing/traditional-kazakh-bride-dress/>)
3. Файзуллина Г.Ш. Традиционный казахский свадебный костюм в современном Казахстане. «Желек» (трудности перевода), Абай-Ақпарат, 25 августа 2010(<https://abai.kz/post/4588>)

ЗВЕРНЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА КИТАЙСЬКІЙ КОМУНІКАТИВНИХ КУЛЬТУРАХ

Ян Цзінхао (Китай)

Науковий керівник – доцент, к. психол. н. Моргунова Н.С.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Кожна національна культура має власну комунікативну культуру, під якою розуміється комунікативна поведінка народу. Комунікативна культура є формою прояву національної комунікативної свідомості, що формується під впливом національної дійсності. Однією з найважливіших категорій комунікативної свідомості, що регулює комунікативну поведінку народу, є категорія ввічливості; вона має інтегруючий характер і та об'єднує низку інших категорій (комунікативна толерантність, комунікативний тиск, комунікативна недоторканність та ін.).

Ввічливість – це національно-специфічна комунікативна категорія, змістом якої є система ритуалізованих стратегій комунікативної поведінки (мовної та немовної), спрямованих на гармонійне, безконфліктне спілкування та дотримання суспільно-прийнятих норм при інтеракційній комунікації (встановленні, підтримці та завершенні міжособистісного контакту). Так, встановлення контакту – звернення – у національній свідомості має різний зміст та різну спрямованість, що знаходить відображення у природі національних категорій. Звернемося до аналізу цих категорій у китайській та українській мовах.

Як в українській, так і в китайській мовах фонд звернень змінюється, оскільки звернення як важливий компонент мовного етикету є продуктом розвитку суспільства. Звернення тісно пов'язане з екстралінгвістичними факторами, зокрема, відносинами між людьми та соціальним статусом комунікантів.

Спостерігається велика різниця між тактиками звернення в українській та китайській комунікативних культурах. В українській культурі існують дві

основні форми звернення до співрозмовника: «на ти» і «на Ви». Звернення «на ти» свідчить про дещо ближчі, серцеві відносини, «на «Ви» звертаються до незнайомої або малознайомої, а також старшої за віком, навіть знайомої людини.

У Китаї (як і деяких інших країнах Сходу) складніші й диференційовані форми ввічливості, використання яких залежить від соціального статусу співрозмовника, його віку, статі, рівня культури та інших ознак.

У китайській мові на першому місці, без винятків, ставиться прізвище, а потім ім'я. За жодних умов не можна їх міняти місцями. Якщо в західних країнах під іменами «Майкл Сміт» і «Сміт Майкл», «Іваненко Іван» або «Іван Іваненко» буде одна й та сама людина, то в Китаї Джанг Лі або Лі Джанг будуть двома абсолютно різними не знайомими один одному людьми, які носять різні прізвища.

У китайському мовленнєвому етикеті звернення у сім'ї складніші й диференційовані. Кожен член у родині має своє звернення, яке не збігається з іншими. Наприклад, українському зверненню «дядько» у китайській комунікативній культурі відповідає 5 звернень: «брат матері», «старший брат батька», «молодший брат батька», «чоловік тітки», «чоловік сестри матері». Усі вони є етикетними та обов'язковими зверненнями в китайській мові. У Китаї обов'язково називати мамою та татом батьків чоловіка чи дружини після весілля. Для китайців це норма національного етикету. А в сучасному українському суспільстві це прийнято лише в деяких сім'ях, особливо у сільській місцевості.

Звернення до незнайомих людей в українській та китайській мовах мають багато спільного. Наприклад, звернення «товариш» було широковживаним як в Україні, так і в Китаї, але у зв'язку з соціально-політичними змінами, що сталися в обох країнах, ці звернення зараз використовуються дуже рідко, хоча неетикетними вони не стали, залишаючись здебільшого у сфері спілкування з аудиторією як звернення до присутніх.

Звернення «пане», «пані» у сучасному українському та китайському суспільстві після 90-х років активізувалися. Але різниця між ними є очевидною. У Китаї останнім часом звернення «містер» – найпопулярніше і ввічливе звернення до незнайомого чоловіка. В українській мові, хоча звернення «пане» у суспільстві й активізувалося, але загальноновживаним воно ще не стало. В Україні звернення «пане» використовують із прізвищем, назвою посади, а китайський варіант може вживатися як ізольоване звернення, без поєднання з назвою посади.

У китайській мові «дідусю» та «бабусю» є етикетними та поважними зверненнями не лише до батьків батька та матері, а й до незнайомих людей похилого віку. У Китаї з давніх-давен існує традиція поваги до старших, для китайців зі старістю пов'язані уявлення про досвід і мудрість, ось чому в Китаї питання про вік не є секретом, про це можна запитувати навіть у малознайомій жінки. Вік – це важливий елемент у процесі спілкування китайців. В Україні звернення «бабусю» або «дідусю» до незнайомих людей може бути сприйнято неадекватно.

В українському мовленнєвому етикеті звернення за професією, посадою чи соціальним статусом використовується дуже обмежено. Таке звернення найчастіше не вважається достатньо ввічливим. Звернення на ім'я та по батькові є етикетним та широковживаним (наприклад, Сергію Михайловичу, Тетяно Олександрівно тощо). Порівняльний аналіз звернення в українській та китайській мовах демонструє, що китайці зазвичай звертаються до співрозмовника за професією чи посадою. У Китаї назвати китайця на ім'я або прізвище є вкрай формальним і грубим. Ваш співрозмовник вас зрозуміє і не поправлятиме, але він також зрозуміє ваш «чудовий» рівень знань і ступінь поваги до його особистості та його культури. Для китайців людина є не просто особистістю, важливим є показник її досягнень та заслуг, певного статусу. Саме тому при зверненні до китайця потрібно показати, що ви поважаєте його і знаєте його статус.

Українським викладачам буває незрозуміло, коли китайський студент звертається до нього не за ім'ям та по батькові, а за професією – «викладачу», «вчителю», «декане» тощо, але ці звернення китайською є зверненнями, що виражають повагу. Якщо в Китаї студент звертається до викладача або начальника на ім'я та прізвище, то це вважається вкрай неввічливим.

У Китаї звернення за прізвищем та ім'ям підкреслює між знайомими неблизькі стосунки (особливо коли ім'я та прізвище знайомого складаються з 2 ієрогліфів), а звернення лише за ім'ям розцінюється як дещо фамільярне (особливо між чоловіками та жінками). Щоб уникнути складнощів у цьому випадку, китайці використовують звернення за професією та посадою замість імен, особливо у професійній сфері. Ось чому китайські слова «викладач», «лікар», «інженер» тощо використовуються як етикетні звернення і на роботі, й у повсякденному житті як між малознайомими, так і між близькими людьми. Наприклад: «Лікарю Лі, як ти відзначатимеш свій день народження?», «Викладаче Ване, завтра не хочеш піти у кіно?». В українському мовленнєвому етикеті звернення за посадою, професією, соціальним статусом використовується вкрай обмежено.

Отже, для спілкування в рамках китайської комунікативної культури при зверненні дуже важливо знати про професію, посаду та соціальний статус співрозмовника, оскільки ці фактори є релевантними для звернення. Категорія комунікативної ввічливості при зверненні у китайській мові, таким чином, є в мовному плані більш диференційованою, ніж в українській мові. Китайці традиційно надають величезного значення етикету, адже, на їхню думку, етикет є головною складовою їхньої поведінки. Доброзичливість, готовність допомогти ближньому, терпимість, стриманість, такт і чемність – весь цей «набір конфуціанських чеснот сприяє утвердженню гармонії в суспільстві і робить правильне «обличчя», це фетиш китайського мовлення, як усного, так і письмового» [2, с. 5].

Називайте китайця за посадою та прізвищем, поки він не попросить вас називати його на ім'я. Не називайте китайців товаришами. За традицією, у

китайців спочатку йде прізвище, а потім – ім'я, яке може складатися як з одного, так і з двох складів. Після прізвища використовуйте спеціальні звернення: «містер» – «сяньшен», «місіс» – «тайтай» або «фужень», «міс» – «сяоцзи». Звернення «містер» перед прізвищем говорить про особливу повагу. Китайці – народ товариський і дружелюбний. Вони можуть першими заговорити з вами у транспорті або на вулиці, і це не вважатиметься чимось винятковим. Під час зустрічі китайці вітають один одного легким кивком голови чи словами. Під час привітання не обов'язково вставати. На «Ви» звертаються рідко – лише до малознайомих чи літніх людей. Звертатися на ім'я прийнято лише з родичами та близькими друзями приблизно одного віку. Іноземців найчастіше вітають рукоштовнанням.

Національна специфіка ввічливості проявляється не тільки в особливостях етикетних формул та їх вживанні, а й у наявності національно-специфічних комунікативних стратегій, у перевазі та частотності їх використання.

Список джерел:

1. Сюй Сяо Бо, Лысакова И.П. Национальная специфика языковой объективации категории «вежливость» в русской и китайской коммуникативных культурах. *Коммуникативное поведение*. Вып.17. Вежливость как коммуникативная категория. / Научный ред. И.А.Стернин. Воронеж, изд-во «Истоки», 2003. С. 149-158.
2. Шляхов А. Китай и китайцы. Привычки. Загадки. Нюансы. Москва : Астрель, 2012.

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ПОДКУПА ГОЛОСОВ ИЗБИРАТЕЛЕЙ НА ПОСТСОВЕТСКОМ ПРОСТРАНСТВЕ: СРАВНЕНИЕ ПАТРОН-КЛИЕНТСКИХ ОТНОШЕНИЙ РЕГИОНОВ АРМЕНИИ И МОЛДОВЫ

Матвеевко Иосиф Владимирович (США)

Научный руководитель – профессор, док. ист. н. Кукеева Ф. Т.

Казахский национальный университет имени Аль-Фараби

Казахстан, Алматы

После распада СССР в бывших республиках возникла волна демократизации, благодаря которой проводились первые выборы независимых государств. Несмотря на то, что в некоторых постсоциалистических странах продолжалось доминирование единой партии/лидера, в Евразии начали развиваться гражданское общество, независимые средства массовой информации и другие демократические институты. Однако крупные бизнесмены-олигархи, выступая против интересов определенных лидеров-реформаторов, ставят под угрозу развитие демократии и проведение честных и свободных выборов в отдельных регионах своих стран. Коррупционные кланы используют собственные финансовые возможности для укрепления своего контроля над интересующими их административными районами. Выборы для этих кланов являются способом продемонстрировать свой авторитет и манипулировать избирательным процессом для того, чтобы кандидаты, поддерживаемые ими на местном и/или национальном уровнях, набрали максимально возможное количество голосов.

Политэкономисты, рассматривая проблему подкупа голосов, традиционно предполагают, что этот процесс является простым экономическим обменом. Представитель какой-либо партии или какого-либо кандидата «покупает» у избирателя его голос. Но эта сделка, даже если избиратель осознает свою обязанность проголосовать, не может считаться обменом в рамках рыночной системы. Во-первых, слово «покупать» подразумевает, что покупатель приобретает нечто, имеющее ценность, что иначе он бы не получил. Но неизвестно, проголосовал ли бы «продавец» (избиратель) за кандидата «покупателя», если бы его голос *не был* оплачен. Во-вторых, поскольку подкуп голосов является скрытым процессом, у покупателей голосов нет гарантий того, что избиратель действительно проголосует в соответствии со сделкой [1, с. 4–6].

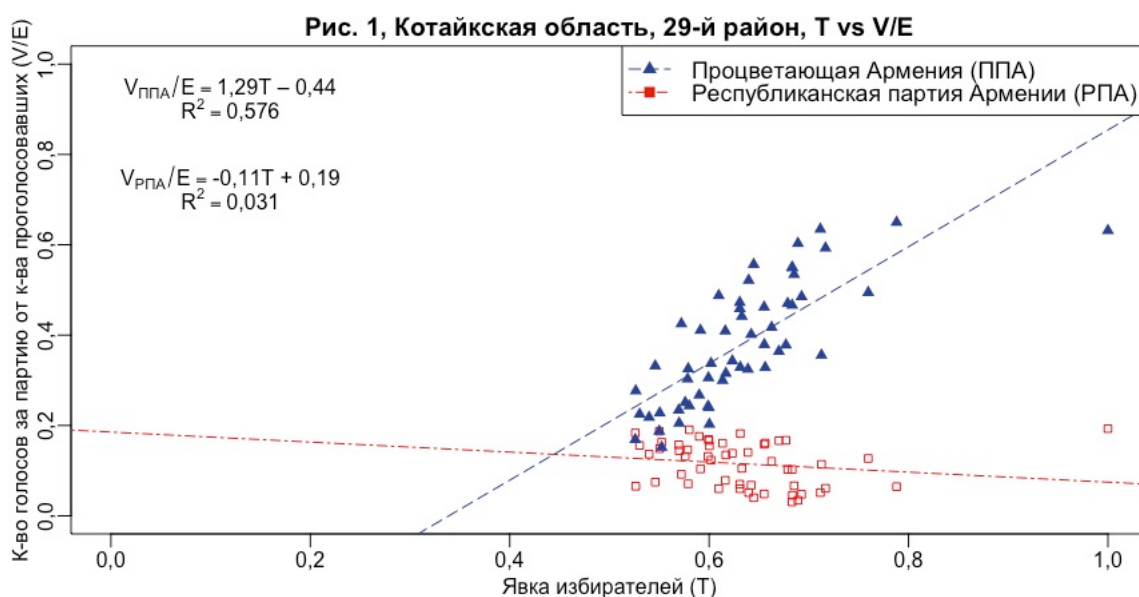
В связи с тем, что нормы свободного экономического обмена в таких случаях не действуют, нечистоплотные претенденты на голоса манипулируют существующими правилами социального поведения, имея в виду ответную благодарность за подарок или услугу. Не требуя явных действий со стороны избирателя, финансовые магнаты во время предвыборной кампании запускают программы социальной поддержки и дарят подарки жителям от имени кандидата/партии.

Данная ситуация рассматривается на примерах парламентских выборов в Республике Армения 2012 г. и Республике Молдова 2019 г. В Армении с начала 2000-х гг. доминировала Республиканская Партия (РПА). Олигарх Гагик Царукян, который считается одним из богатейших людей Армении, был избран депутатом Национального собрания в 2003 г. как член РПА. Параллельно с ростом своей предпринимательской деятельности он основал «Прорывающую Партию Армении» (ППА), политическая платформа которой была близка к РПА [2, с. 357].

В 2008 г. когда тогдашний президент Роберт Кочарян передал власть своему преемнику Сержу Саргсяну, ППА не выдвинула альтернативного кандидата. Однако в преддверии парламентских выборов 2012 г. Царукян

возглавил масштабное движение по продвижению избирательной кампании ППА. Статистические методы анализа показывают, что непосредственное вмешательство Царукяна в избирательный процесс не только укрепило позицию ППА в парламенте, но и отняло голоса у бывшего партнера – партии РПА.

Согласно существующей математической модели, разработанной М. Г. Мягковым, П. С. Ордешуком и Д. А. Шакиным для анализа результатов голосования на уровне избирательных участков, должна обнаруживаться зависимость между уровнем явки избирателей и количеством голосов, полученных партиями/кандидатами по избирательным участкам [3]. Если, например, на участке А проголосовало больше людей, чем на участке Б, то статистически ожидалось бы, что кандидат Х получил больше голосов на участке А, чем на участке Б. В случае, если корреляция между явкой избирателей и долей голосов за кандидата по избирательным участкам отражает меньшее количество голосов за кандидата при большем количестве проголосовавших, или, наоборот, количество голосов диспропорционально больше, тогда предполагается, что голоса искусственным путем отобрали у одного кандидата в пользу другого.



В Котайской области (рис. 1) коэффициент корреляции между явкой избирателей и количеством голосов за ППА значительно превышает предел,

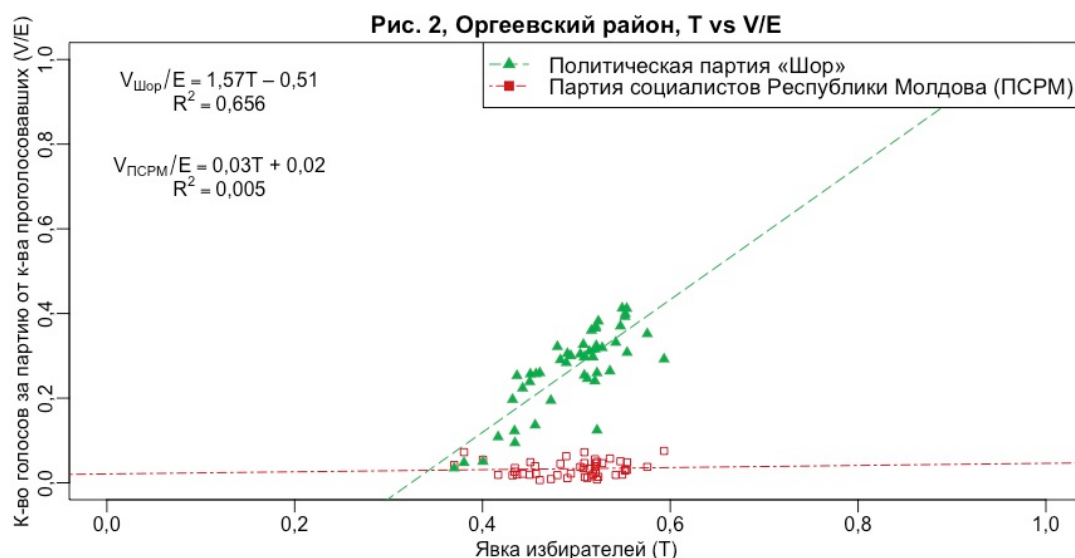
рассчитанный вышеупомянутыми авторами. В 29-ом административном районе, губернатор которого – зять Царукяна, ППА на каждые 10 дополнительных избирателей получала почти 13 голосов (на основании модели Мягкова – Ордешука – Шакина). А РПА получила меньшее количество голосов при большем количестве проголосовавших, что не соответствует концепции о проведении честных выборов.

Возможно, в этом районе, который, как многие считают, является полностью подконтрольным клану Царукяна, сотрудники избирательных комиссий сфальсифицировали результаты голосования или же представители ППА вбросили бюллетени в урны. Но аналогичные образцы манипуляции (рис. 1) присутствовали и во многих других районах, к тому же международные наблюдатели не зафиксировали нарушений такого масштаба [4]. Более вероятно, что эти статистические аномалии объясняются тем, что Царукян использовал современные методы подкупа голосов избирателей. Например, во время предвыборной кампании Царукян раздал более 500 тракторов, на которых были развешены пропагандистские лозунги [4, с. 12]. Важно отметить, что получатели тракторов и других возможных подарков и услуг со стороны Царукяна, не обязательно договорились о голосовании на выборах за определенного кандидата.

Аналогичная ситуация сложилась на парламентских выборах 2019 г. и в Республике Молдова. После политического кризиса 2009–2010 гг. большую часть 2010-х годов олигарх Владимир Плахотнюк, будучи председателем Демократической Партии Молдовы, неформально руководил страной [5].

Крупный бизнесмен Илан Шор, который считал себя соратником Плахотнюка, в 2015 г. был избран мэром г. Орхей и стал лидером партии, назвав ее своим именем.

Несмотря на тесные отношения между Шором и Плахотнюком, в Оргеевском районе (рис. 2) результаты голосования на выборах 2019 г. показывают, что партия Шора забрала значительное количество голосов у партии Плахотнюка



Шор, будучи мэром этого района, открыл сеть социальных магазинов под названием партии, которые во время предвыборной кампании предоставляли скидки всем, кто зарегистрировался и получил карту магазина партии «Шор» [6, с. 12]. Также независимые наблюдатели заявили о том, что представители партии «Шор» раздавали подарки избирателям на участках. Таким образом, Шор создал у жителей своего города моральный долг без озвученной договоренности.

Финансовые магнаты опираются на новые методы экономического давления, чтобы манипулировать политическими процессами.

Список источников:

1. Schaffer, Frederic Charles and Andreas Schedler. *What is Vote Buying? The Limits of the Market Model*. 2005. <https://polsci.umass.edu/file/904>.
2. Hale, Henry E. *Patronal Politics: Eurasian Regime Dynamics in Comparative Perspective*. Cambridge University, 2014.
3. Myagkov, Mikhail, Peter C. Ordeshook and Dmitry Shakin. *The Forensics of Election Fraud: Russia and Ukraine*. Cambridge University, 2009.
4. Organization for Security and Co-operation in Europe. *Armenia, Parliamentary Elections, 6 May 2012: Final Report*. 2012. <https://www.osce.org/odihr/elections/91643>.
5. Mavcenko, Maria. "Vlad Plahotniuc: Moldova's Man in the Shadows." OpenDemocracy, 2016. <https://www.opendemocracy.net/en/odr/vlad-plahotniuc-moldova-s-man-in-shadows/>
6. Organization for Security and Co-operation in Europe. *Moldova, Parliamentary Elections, 24 February 2019: Final Report*. 2019. <https://www.osce.org/odihr/elections/moldova/420452>

ВЛИЯНИЕ ФИНАНСИАЛИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ НА КАЧЕСТВО ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ КАЗАХСТАНА

Мукаев Амангельды (Казахстан)

Научный руководитель – д.э.н., профессор Доскеева Г.Ж.

Казахский Национальный Университет имени аль-Фараби

Казахстан, Алматы

В эпоху динамичного развития финансовой системы во всем мире появилось новое понятие как – финансовализация. Данный термин с недавних пор встречается всё чаще поскольку за последние годы заметно сильно увеличилось финансовые инструменты. Данное явление в Казахстане связано по многим параметрам, но нужно выделить то что с развитием цифровизации экономики насыщеннее идет финансовализация экономики. В данное время признак финансовализации имеет отличительную форму чем первые её формы которые были замечены в экономическом кризисе 2008 года. Актуальность данной направлений сейчас очень высока, поскольку финансовый рынок меняется и на нее оказываются различные внеэкономические влияний. Сейчас можем заметить то что материальный мир заменяет финансовый. В эпоху глобализации сформировалось понятие власть над подконтрольным ей экономикам, а во главе как известно была Америка, это означает то что США имела контроль и управляла инвестиционными потоками, мировой торговлей, движением денег, еще и все процессы происходили в валюте, то есть в долларе. Теперь понятие глобализации заменяет понятие финансовализация, то есть идет процесс превращения сырьевых и товарных рынков на финансовые. Все что имеет стоимость в валюте, а также подходит по контракту биржи, формировалась в финансовые инструменты. Финансовализация сформировала новую модель экономических отношений, если раньше по Карлу Марксу мы знали формулу «Д-Т-Д/», то сейчас к ним добавились деривативы. Существуют различные определения, акцентирующие внимание на конкретных аспектах и интерпретациях: Грета Криппнер из Мичиганского университета пишет, что

финансиализация относится к «модели накопления, при которой получение прибыли все чаще происходит через финансовые каналы, а не через торговлю и производство товаров». Во введении к книге 2005 года «Финансиализация и мировая экономика» редактор Джеральд А. Эпштейн писал, «что некоторые ученые настаивают на гораздо более узком использовании термина: преобладание акционерной стоимости как способа корпоративного управления или растущее доминирование финансовых систем рынка капитала над финансовыми системами, основанными на банках». Пьер-Ив Гомес и Гарри Корин в своей книге 2008 года "Предприниматели и демократия: политическая теория корпоративного управления" определили долгосрочную тенденцию в эволюции корпоративного управления крупных корпораций и показали, что финансиализация является одним из шагов в этом процессе. Томас Маруа, рассматривая крупные развивающиеся рынки, определяет «формирующийся финансовый капитализм» как текущую фазу накопления, характеризующуюся «слиянием интересов отечественного и иностранного финансового капитала в государственном аппарате в качестве институционализированных приоритетов и всеобъемлющей социальной логики, направляющей действия государственных менеджеров и правительственных элит, часто в ущерб рабочей силе».[6] По словам Джеральда А. Эпштейна, «Финансиализация относится к возрастающей важности финансовых рынков, финансовых мотивов, финансовых институтов и финансовых элит в функционировании экономики и ее управляющих институтов, как на национальном, так и на международном уровнях».[2] Исторически финансиализация происходило одновременно с ростом неолиберализма и доктринами свободного рынка Милтона Фридмана и Чикагской школы экономики в конце двадцатого века. В статье 1998 года Майкл Хадсон обсуждал предыдущих экономистов, которые видели проблемы, возникающие в результате финансиализации.[3] Резюмируя все понятия можно сказать что финансиализация форма функционирования экономики в котором преобладает финансовые сделки, а также подчинение реального сектора то есть производства и услуги финансовому сектору.

В условиях цифровой трансформации в Казахстане финансиализация находится на пике своей развитой формы, то есть на финансовом рынке Казахстана существует новейшие финансовые инструменты пользующийся во всем мире. Цель данной исследовательской работы раскрыть влияние финансиализации на качество жизни населения, поэтому следует рассматривать вопрос в контексте влияния этих современных финансовых инструментов на качество жизни. Для начало следует определиться что входит в современные трендовые финансовые инструменты, к ним можно отнести: акции, облигации, фьючерсы, криптовалюты и т.д. Самым актуальным является криптовалюты. По последним данным ВВС Казахстан занимает второе место по добычи криптовалюты, с помощью майнинговых ферм. Суть заключатся в том, что с помощью мощных процессоров идет решение сложных математических задач и за счет этого идет добыча криптовалюты. Нужно учесть, что сейчас оборот криптовалюты все больше увеличивается, идут торговые сделки с помощью криптовалюты. В ноябре прошлого года рынок криптовалюты достиг отметки 3 трлн долларов. Если посмотреть о возможностях для рынка Казахстана в первую очередь нужно отметить большие инвестиций. Например, в Екибастузе находится крупнейшая в мире майнинговая ферма с оборудованием свыше 300 млн долларов. Данные предприятия создают рабочие места с высокой заработной платой, развивают близлежащую инфраструктуру. Но нужно отметить, что на данный момент недостатков много для страны в целом. В первую очередь нужно отметить тот факт, что такие фермы в Казахстане появились после запрета на законодательном уровне всех майнинговых ферм в Китае, майнеры в свою очередь переехали в Казахстан и перевезли все многомиллионное оборудование. На законодательном уровне в Казахстане нет никаких запретов, поэтому наш рынок оказался экономически самым выгодным. Также многие страны видят в криптовалюте признаки финансовой пирамиды, что свою очередь может привести к массовому банкротству, социальному напряжению. Также данные фермы потребляют много электроэнергии, что негативно сказывается не только экологически, но и

исчерпывают ресурс страны. По данным исследованием BBC «индустрия майнинга потребляет 1,8 гигаватта электроэнергии — это 8% всей энергии, производимой Казахстаном».[8] Это приводит к дефициту электроэнергии всей страны. По оценкам, майнинг криптовалюты во всем мире потребляет около 120 тераватт часов в год, это больше чем Аргентина, в которой живет более 45 млн человек. В начале года правительство ввела дополнительный налог на цифровой майнинг. Сумма платы исчисляется исходя из фактических объемов электрической энергии, ставка платы определяется в размере 1 тенге за 1 киловатт-час электрической энергии (количество кВт/час*1тенге).[9] Главной возможной проблемой данного рынка может стать падение стоимости криптовалюты, что в свою очередь приведет к большому кризису, данный рынок является большим мыльным пузырем, который может в любой момент лопнуть. Все настоящие финансовые инструменты, виртуальный капитал, акции имеют свойство сильно зависеть от действий, имиджа основного держателя или владельца акции, то есть могут быть привлечены лоббисты. Также нужно отметить, что большинство инвесторами данных крипто ферм являются иностранцы, поэтому большая часть прибылей уходит за границу, то есть не идет освоение на местном уровне. Отвечая на вопрос какие должны приниматься меры по данным фермам, в первую очередь на законодательном уровне разработать механизм налогообложения на прибыль с цифрового майнинга, также поднять стоимость за электроэнергию на добычу цифровой валюты. Также найти альтернативу использования тепла выделенных от процессоров, например, найти применение в агрокультуре, растениеводстве и т.д. Резюмируя можно сказать, что данное направление имеет свои риски, так как может быть спекулятивным и может меняться под влиянием лоббистов. Но при дальнейшем росте и сохранения статуса на мировом рынке имеет большой потенциал быть в обороте наравне с традиционными финансовыми инструментами.

Если затронуть тему о преимуществах финансиализации экономики, то нужно выделить финансиализацию жилищного рынка. По данным аналитического центра Первого кредитного бюро, на 3 квартал 2021 года в Казахстане было оформлено более 97,2 тысяч контрактов на кредитование на общую сумму около 1,2 трлн тенге. Это значительно больше, чем годом ранее: количество выданных кредитов выросло на 62%, а их объем – более, чем в 2 раза. Причиной увеличения числа контрактов стало возможность использовать часть своих пенсионных накоплений. За 7 месяцев (с февраля по август 2021г. включительно) из ЕНПФ на счета получателей для улучшения жилищных условий было переведено 1,76 трлн тенге. [12] Объем строительных работ в 2019 году увеличился на 14%, что позволило строительным компаниям получить рекордную за последние 10 лет прибыль– 983,4 млрд тенге. Вклад строительства в формирование ВВП достиг 5,6%. При этом инвестиционная активность страны, которая в последнее время значительно укрепилась за счет созданной инфраструктуры, может обеспечить вклад сферы в рост экономики на уровне 6,2%. [1] Данная положительная динамика роста строительства жилья указывает на то, что идет обеспечения жильем социально уязвимые слои населения по низким процентным ставкам субсидируемые государством.

Подводя итоги, чрезмерная капитализация финансового рынка может отрицательно сказаться на экономику страны, может привести к росту числа безработных, так как не создаются новые рабочие места, что может привести подрыву социальной стабильности. Финансиализация рынка недвижимости показала положительную динамику роста строительства, а также роста ВВП, что не может показать рынок виртуальных финансов. Для поддержания и дальнейшего развития с реального сектора необходимо поднять налоги на рентные финансовые доходы. Развитие реального сектора экономики является основой устойчивого развития экономики страны в целом, также путем чего достигается социальная стабильность, рост реального дохода населения.

Список источников:

1. FinReview (2020) Строительный сектор может обеспечить рост ВВП на уровне 4,5% в 2020 году. Извлечено из <http://finreview.info/ru/review/stroitelnyj-sektor-mozhet-obespechit-rost-vvp-na-urovne-4-5-v-2020-godu/>
2. Gerald Epstein Financialization, Rentier Interests, and Central Bank Policy. December, 2001.
3. Hudson, Michael (September 1998). Financial Capitalism v. Industrial Capitalism (Contribution to The Other Canon Conference on Production Capitalism vs. Financial Capitalism Oslo, September 3-4, 1998). Retrieved March 12, 2009.
4. Kapital.kz (2021) Как развивался фондовый рынок Казахстана. Извлечено из <https://kapital.kz/finance/100228/kak-razvivalsya-fondovyy-rynok-kazakhstana.html>
5. Liashenko, O. I. (2013). Solow-Swan model of economic growth with neutral, capital intensive and labor intensive technological progress. *Efektivna ekonomika*, Извлечено из <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2123>
6. Marois, Thomas (2012). States, Banks and Crisis: Emerging Finance Capitalism in Mexico and Turkey. Edward Elgar Publishing.
7. Malik, K. (2015). Impact of foreign direct investment on economic growth of Pakistan. *American Journal of Business and Management*, 4(4), 190-202.
8. Newtimes.kz (2022) BBC снял документальный фильм о майнинговых фермах в Казахстане. Извлечено из <https://newtimes.kz/obshchestvo/143902-bbc-snialo-dokumentalnyy-film-o-mainingovykh-fermakh-v-kazakhstane>
9. Newtimes.kz (2022) Сколько и кому должны платить майнеры в Казахстане. Извлечено из <https://newtimes.kz/obshchestvo/143835-skolko-i-komu-dolzhny-platit-mainery-v-kazakhstane>
10. Svilokos, T., & Burin, I. (2017). Financialization and its impact on process of deindustrialization in the EU. *Zbornik Radova Ekonomskog Fakultet au Rijeci*, 35(2), 583-610. <https://doi.org/10.18045/zbefri.2017.2.583>
11. Thomas I. Palley (2007) Financialization: What It Is and Why It Matters. The Levy Economics Institute and Economics for Democratic and Open Societies Washington, D.C.
12. Первое Кредитное Бюро (2021) Выдачи ипотечных кредитов в 2021 году увеличились вдвое. Извлечено из <https://www.1cb.kz/news/mortgage-fcb>

О РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА НА ПРОТЯЖЕНИИ 30 ЛЕТ

Такуму Санно (Япония)

Научный руководитель – к.филол.н., ст. преподаватель Казмагамбетова А.С.

Казахский национальный университет им.аль-Фараби

Казахстан, Алматы

В данной статье рассматриваются пути развития экономики Казахстана на протяжении последних 30 лет, экономические проблемы и перспективы развития.

30 летняя история экономики Казахстана представляет собой исследовательский интерес к изучению, прежде всего тем, что Казахстан сумел построить рыночную экономику после распада, преодолеть трудности, пережить годы глобальных кризисов и добиться определённых успехов.

Цель работы состоит в описании механизмов и способов путей экономического развития на протяжении 30 лет, проблемы и перспективы развития.

Для достижения этой цели в работе были рассмотрены и разделены 30 лет на три десятилетия.

1. Первые 10 лет (1991-2001)

После распада Советского Союза экономический рост Казахстана был отрицательным из-за демонтажа государственных предприятий. Нужно было с нуля выстроить новую систему рыночных отношений. Одним из таких программ была масштабная приватизация, наряду с этим проводились реформы в финансовой сфере по либерализации внешнеэкономической деятельности и т.д.

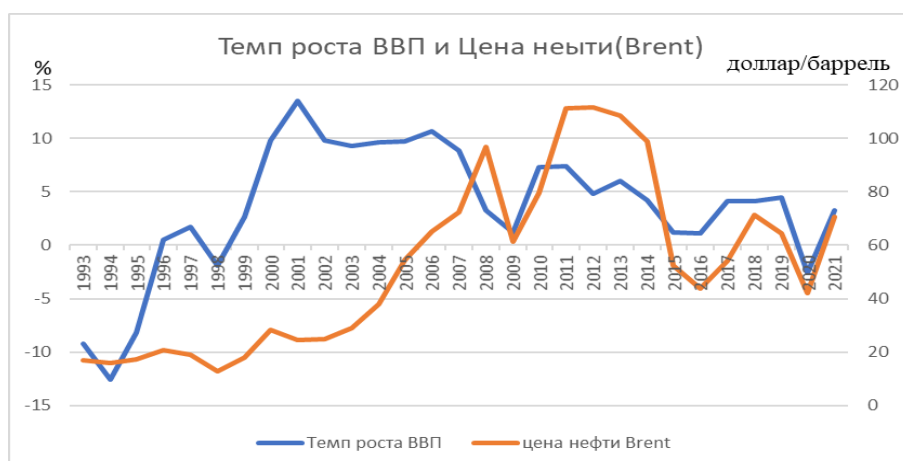
Эти процессы дали активный толчок к рыночному строительству и привлечению иностранных инвестиций. В 1994 году был принят Закон об иностранных инвестициях, что гарантировало обеспечение защиты прав и интересов инвесторов. Стабильность законодательства в отношении инвесторов

обеспечило активный приход иностранных инвесторов в добывающие отрасли экономики РК.

Бывший Советский Союз поставил перед Казахстаном задачу стать страной с рыночной экономикой. В Казахстане впервые была создана рыночная экономика. Казахстан сделал выбор в пользу радикальной маркетизации.

Это одна из самых демократических стран в Центральной Азии, обладающая большим количеством природных ресурсов и сумевшая привлечь больше иностранных инвестиций, чем другие страны Центральной Азии, благодаря быстрому переходу к рыночной экономике после обретения независимости. Когда цена на нефть растет, иностранные инвестиции увеличиваются; когда цена на нефть падает, иностранные инвестиции уменьшаются. В 1996 году экономический рост впервые стал положительным, достигнув 0,5 и в 1998 году после российского валютного кризиса экономический рост страны составил -1,9. В 2000-х годах рост развивающихся экономик мира и рост спроса на нефть привели к резкому повышению цен на нефть и бум продолжился, и экономика Казахстана продолжала бурно развиваться. Ниже даны таблицы №1 и №2, отражающие темп роста ВВП, цена нефти и зарубежные инвестиции по Среднеазиатскому региону.

Таблица 1.



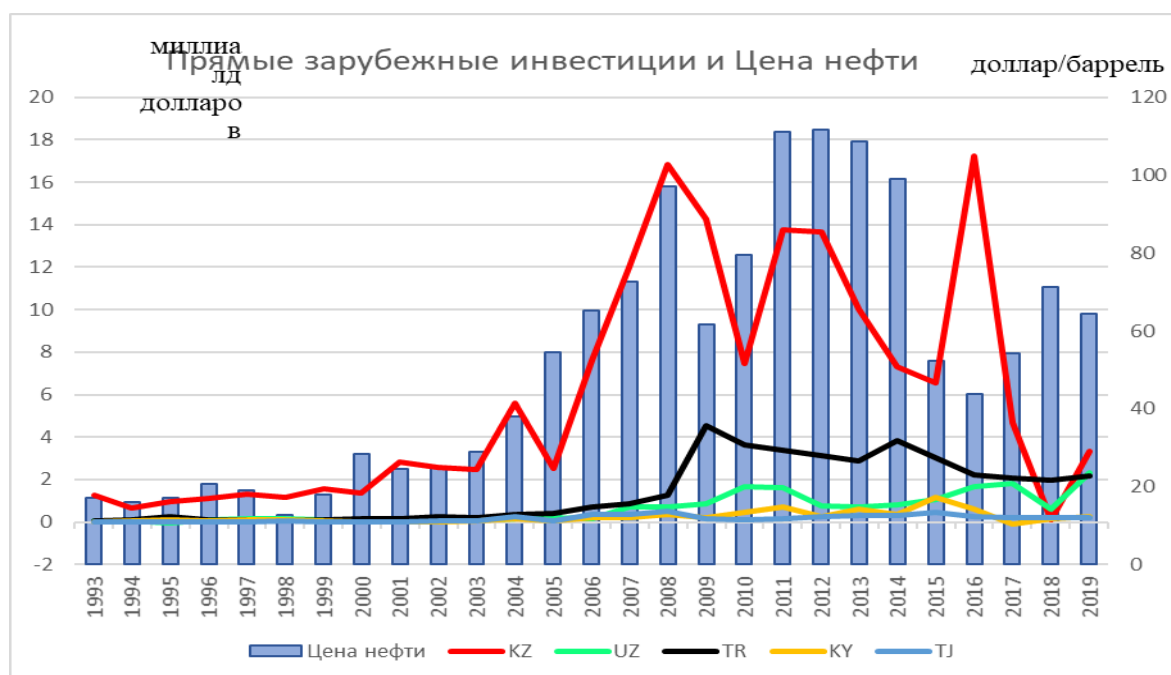
Темп роста ВВП из IMF

(https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/KAZ?year=)

Цена нефти Brent из Statista

(<https://www.statista.com/statistics/262860/uk-brent-crude-oil-price-changes-since-1976/>)

Таблица 2.



Таким образом, после распада Советского Союза Казахстан стал страной с рыночной экономикой быстрее, чем другие страны Центральной Азии, и преуспел в привлечении иностранных инвестиций к своим ресурсам.

2. Вторые 10 лет (2002-2012)

Экономическая структура, зависящая от сырья, может привести к "ресурсному проклятию". "Ресурсное проклятие", также известное как "голландская болезнь", возникает, когда богатые ресурсами страны не могут диверсифицировать свои отрасли из-за повышения курса своих валют в результате экспорта ресурсов, и когда экспорт в другие отрасли стагнирует, что приводит к росту безработицы и замедлению экономического роста.

В связи с зависимостью экономической структуры от сырья, на внутреннюю экономику Казахстана влияет международная цена на природные ресурсы, поэтому диверсификация промышленности также является актуальной проблемой.

«Стратегия индустриально-инновационного развития Республики Казахстана на 2003-2015 годы», опубликованная в октябре 2003 года, призывает

к усилиям по диверсификации экономики под руководством государства, чтобы уйти от зависимости от природных ресурсов. Для достижения этой цели необходимо обеспечить финансовые ресурсы. В целях обеспечения финансовых ресурсов правительство решило усилить государственный контроль над нефтегазовым сектором, который в настоящее время является основной отраслью промышленности. Министерства, связанные с нефтегазовым сектором, были объединены в одно министерство - Министерство энергетики и минеральных ресурсов. Было создано Министерство энергетики и минеральных ресурсов, а также единая государственная нефтяная компания "Казмунайгаз". В 2003 году был принят закон, который отменил льготный режим для иностранных инвестиций в нефтегазовый сектор. В 2003 году правительство приняло закон, отменяющий льготный режим для иностранных инвестиций в нефтегазовый сектор, что свидетельствует о стремлении к государственному контролю над сектором.

Таким образом, в связи с зависимостью экономической структуры от сырья на внутреннюю экономику Казахстана влияет международная цена на природные ресурсы, поэтому диверсификация промышленности также является актуальной проблемой. Казахстан изменил закон инвестирования и укрепил отрасль нефти, чтобы обеспечить деньги для диверсификации экономики.

3. Третьи 10 лет (2013-2022)

Последствия шока Лемана способствовали ускорению промышленного и инновационного развития. Новая политика в этот период была направлена не на важные стимулы и поддержку инвестиционных проектов, а, например, на повышение производительности труда.

Однако с 2014 года экономический рост замедлился, поскольку мировые цены на нефть резко упали из-за глобального нефтяного перенасыщения. Это замедление снизилось к 2017 году и экономический рост увеличился, но росту помешала пандемия коронавируса.

Необходимо срочно отказаться от ресурсозависимой экономики и диверсифицировать отрасли, но статус страны, не имеющей выхода к морю, и

небольшое население затрудняют эту задачу.

Таким образом, после ущерба, нанесенного крахом Lehman Brothers, Казахстан приступил к ускоренному индустриальному и инновационному развитию. Однако страна еще не отошла от ресурсозависимой экономики, и существует острая необходимость в диверсификации промышленности.

Заключение

После распада Советского Союза Казахстан перешел к рыночной экономике быстрее, чем любая другая страна Центральной Азии. Это привело к увеличению иностранных инвестиций в сектор ресурсов, что в сочетании с растущими ценами на нефть привело к высокому росту в начале 2000-х годов. Однако экономическая структура по-прежнему зависит от сырья, а внутренняя экономика серьезно пострадала от финансового кризиса в соседних странах и мирового экономического кризиса. Для стабилизации экономики страны срочно необходима диверсификация промышленности.

Список источников:

1. https://www.murc.jp/wp-content/uploads/2017/09/report_170928.pdf
2. https://oilgas-info.jogmec.go.jp/_res/projects/default_project/_project_/pdf/1/1667/200703_027a.pdf
3. https://www.jica.go.jp/jica-ri/IFIC_and_JBICI-Studies/jica-ri/publication/archives/jbic/report/review/pdf/23_05.pdf
4. <https://jp-tr.org/wp/wp-content/uploads/2020/12/publication20.pdf>
5. <https://strategy2050.kz/ru/news/30-letie-nezavisimosti-kazakhstanskiy-put-ekonomicheskikh-preobrazovaniy/>

LABOUR LAW IN NIGERIA

Umeh Caleb (Nigeria)

Науковий керівник – ст. викладач Михайлюк Н.В.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Україна, Харків

The Global technological advancements and shifts in the labour market has consistently initiated reviews of business models, ideals and working conditions in the business and professional space. The goal is to structure institutions for long term purposes, provide individuals the enabling environment to grow and comply with available laws and regulations.

The Nigerian Labour Act is the primary legislation which addresses the rights, working conditions, minimum wage, termination clauses, and many other rules set by the Government of Nigeria as affecting employers and employees. This Act covers employees engaged under a contract of manual labour or clerical work in private and public sector.

Broadly, there are two categories in the Labour Law Conversation. Firstly, labour law defines the tripartite relationship between employee, employer and union. Secondly, labour law focuses on employees' rights at work and through the contract work term. Building or expanding a business in Nigeria comes with ease when there's an understanding of culture, Ideology and the Legal compliance required in the employer-employee relationship. The laws and regulations are not burdensome but serve as guides to sustaining a healthy and equitable employment environment.

This paper addresses focal areas under the Nigerian Labour Law and legislations that foreign companies and investors must develop interest in, strategize with competent professionals before recruitment, to avoid legal liabilities in the course of business.

The basic conditions of employment in Nigeria

All employees must have a written contract

The Labour Law states that All employers must give their employees a written agreement within three months of the commencement of the employment, adequately

stating the particulars of the employer and the employee, the position, nature of employment, duration, wages, terms and conditions of the contract and any special conditions of Service. This is fundamental, ensuring the employee understands what is expected of him and is adequately protected. This explains further that if there are new terms of service, such must be reduced into writing and made known to the employee within a month after the changes are effected, and any amendments in the contract of employment require an agreement between the employer and the employee.

This Condition is basic in a Country abiding to the Global best practice in Service rights and fairness in its institutions.

Forced labour

Every Nigerian has the right to be free from forced labour, and this is enshrined and guaranteed under the 1999 constitution. This is also provided in the Labour Act. This two legislations clearly reveals the criminal undertone of forced labour either directly or indirectly so long the service is required from one against his will. In the event of this situation, a formal complaint should be made to the Police for immediate intervention and prosecution of the offender. However, the Labour Act gives the government the ability to requisition people to work during an emergency, and this will not bear the weight of 'Forced Labour'.

Payment of wages

There is a mandated minimum wage of NGN 30, 000 (USD 72.14) per month and workers in Nigeria should not be paid less than this stipulated amount. However, this is not inclusive of bonuses and benefits in the course of business.

Any contract where the whole or part of the worker's wages is made payable in any other manner apart from legal tender shall be illegal. Therefore, it is illegal for an employer to pay an employee with things other than money.

It's illegal for any contract to be for the payment of wages at intervals exceeding one month except with the written consent of the state authority. This means that in the event an employer makes an employment contract where the employee is to be paid every 5 weeks, such contract is illegal. No employer can impose any restrictions as to

the place and manner in which the employee can spend his/her wages. Employers are also not allowed to provide an advance of wages in excess of a month wages.

Average hours and overtime

The Labour Act regulates hours of work and overtime. It states that normal hours of work shall be those fixed by mutual agreement, collective bargaining within the organization or industry concerned, or by an industrial wages board. It states further that any other hour of work in excess of those agreed to by mutual agreement, collective bargaining or by an Industrial Wages Board shall constitute overtime.

The Labour Act does not expressly state the hours of work for workers. However, it explicitly provides that where a worker works for six (6) hours or more a day, they shall be entitled to one or more 'suitably spaced' rest-intervals not less than one-hour on the aggregate. This provision has given rise to the norm of giving employees an hour for lunch every day in Nigeria. Lunch can be taken in the Company's cafeteria or employees can exit the premises for their one-hour lunch break. A workday in Nigeria is a standard 8 hours shift and 40 hours a week, with all workers entitled to a minimum of six working days paid annual leave and overtime pay where applicable.

Holidays, leaves, and rest hours

Employees are entitled to 12 days sick leave per annum for a temporary illness that must be certified by a medical practitioner. In every period of 7 days' work, employees are entitled to at least a day off under the employment law in Nigeria. Also, if an employee works for more than 6 hours a day, s/he must be given 1 hour of interval on that day.

Employees after 12 months of continuous service are entitled to a holiday with full pay of at least six working days (this is exclusive of all public holidays)

Maternity and paternity leave

Female employees are entitled to a minimum of 12 weeks maternity leave with full pay. Paternity leave is optional as the Nigerian Labour Act does not recognise paternity leave and makes no such provisions. However, in the Lagos state, civil

servants are entitled to 10 days paternity leave within the first 2 months of the birth of the Child.

Pension contribution

Employers and employees are required to make a statutory minimum contribution of 10% and 8% respectively of the employee's monthly emoluments.

Health insurance

Provision of Medical Insurance for employees by employers is provided for and regulated by the National Health Insurance Scheme (NHIS) Act. The NHIS Act provides that an employer shall make contributions to the Scheme. This contribution shall be a negotiated sum deducted from an employee's wages and paid for this purpose.

The NHIS Act requires an employer to register itself and its employees under the Scheme. The provision of health insurance for employees is common in Nigeria but is not mandatory. Private businesses provide health insurance benefits to their employees provided by accredited Health Maintenance Organizations (HMO) in the country.

Transfer of employment

For the propriety of a transfer of employment to be established, An employee must consent to his/her transfer from one employer to the other which must be endorsed by an authorised Labour officer. For instance, If Company A buys over Company B, the employment of Company A employee into Company B will not be automatic without the consent of the employee. This is established with a letter of employment or confirmation which must be signed by the employee.

Termination of employment

The Labour Act Provides:

Where an employee has been in employment for three months or less, either party may terminate the contract with a minimum of 1-day notice.

Where an employee has been in employment for three months but less than two years, either party may terminate the contract with a minimum of 1-week notice.

Where an employee has been in employment for two years but less than five years, either party may terminate the contract with a minimum of 2 weeks' notice.

Where an employee has been in employment for five years or more, either party may terminate the contract with a minimum of 1-month notice.

An employer may terminate an employee's contract when there is a fundamental breach of the employment contract without compensation.

Compliance officials

This is not a basic condition to employment in Nigeria but a basic requirement to building a successful riskfree enterprise. Every Company needs compliance officials to thrive.

Foreign companies expanding into Nigeria that are not familiar with the Labour Law are at risk of non-compliance that can lead to adverse legal consequences; this is why companies looking to expand into new markets are increasingly partnering with Professional Employer Organizations (PEO) and corporate legal professionals to help reduce risks with labour related compliance and liability issues. Rules, regulations and global best practices beg for the presence of corporate professional Individuals and Associations for the efficient business coverage.

Conclusion

Nigeria has a diverse cultural heritage with individuals passionate about their dreams regardless of surrounding limitations. There is a spread of outsourcing companies across Europe and this can be replicated in Africa. Nigeria is a fertile ground for expansion where Foreign companies can engage professionals for qualitative and exceptional service at no extra cost.

Therefore, the knowledge of the Nigeria Labour conditions for employers-employees is sine qua non (fundamental) to a long lasting, equitable and productive partnership [1].

Список джерел:

1. Rights every Nigerian should know about. URL:<https://lawpadi.com/11-rights-every-nigerian-should-know-about/>

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕМОВ В СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЯХ

Ягмурова Сельби Овезгельдыевна (Туркменистан)

Научный руководитель – ст. преподаватель Мишонкова Н.А.

Гродненский государственный медицинский университет

Беларусь, Гродно

Целью данного исследования является анализ связи между мемами и социальными изменениями. Вы, наверное, каждый день видите в соцсетях «Демотиваторы» (например, «Никогда не сдавайся!») или картинки кота с забавными надписями; возможно, вы даже делитесь такими изображениями с другими. Это примеры мемов — разные изображений со словами, которые высмеивают культурные или социальные нормы и которые могут многократно менять значение в результате дальнейших изменений. При этом они могут и не изменить мир, но воздействуют на разные сферы деятельности и общества.

Объект исследования. Сегодня мы используем мемы в самых разных обстоятельствах. Они помогают нам наладить контакт друг с другом, могут послужить началом разговора и даже помочь сгладить конфликт или высказать точку зрения.

Мемы также помогают нам расслабиться, когда мы стараемся отвлечься от стрессовых ситуаций. Это бесплатная форма развлечения, которую всегда можно использовать, даже если у вас нет времени на более трудоемкие увлечения. Более того, сделать их достаточно просто, чтобы они проникли в самые разные круги общества, являясь такими идеальными «кусочками» культуры и юмора, что они смешиваются вместе, чтобы создать «вирусный» контент.

Также мемы могут влиять на то, как мы взаимодействуем с другими людьми. Некоторые части культуры мемов вызвали волнения за пределами Интернета. В конце концов, за каждым мемом стоит создатель с намерением опубликовать вирусное сообщение, будь то для развлечения или убеждения.

Как мемы влияют на общество и как социальные изменения влияют на эволюцию мемов?

1. Мемы охватывают различные среды и жанры

По мере того, как культура мемов становится все более распространенной, она также становится более сложной. До Интернета мемы развивались из стихов, крылатых фраз и мультфильмов. Сегодня мемы относятся к различным частям культуры и используются во многих различных средах.

2. Мемы легко понять

Каждый мем отражает определенный культурный контекст и, как правило, основан на некотором знании или мнении о мире. Некоторые мемы возникают как реакция на книги, музыкальные альбомы или культурные события, такие как Оскар. Существующие мемы также могут стать прочной основой для создания новых мемов.

При этом важно отметить то, что нет предварительного требования для создания вирусного мема. Любой человек может стать создателем мемов несколькими нажатиями кнопки, поэтому это хобби очень популярно.

3. Юмор помогает справляться со стрессовыми ситуациями

Хотя большинство мемов содержат некоторую долю сюрреализма, они часто относятся к реальным жизненным ситуациям. Проблемы в отношениях, конфликты между родителями и детьми и бедность — популярные темы мемов. Есть мемы, описывающие стресс в старшей школе и академических кругах, есть мемы об усталости на рабочем месте. Культура мемов также берет на себя ответственность и беспокойство за состояние мира. Они дают людям простой способ рассказать о шокирующих событиях.

Мемы дают нам способ выразить трудные мысли. Есть и элемент сообщества. Обмен мемами может дать людям ощущение, что они не одиноки в своей борьбе.

Но мемы могут и навредить... Важно учитывать, что мемы могут использоваться как для травли, так и для разжигания ненависти и дезинформации различных социальных групп.

Мемы могут стать пропагандой

Мемы все чаще используются в политике. Что делает мемы эффективным инструментом пропаганды. Эксперты говорят, что простота мемов делает их эффективным способом распространения политических идей. Это верно для различных идеологий и групп по всему политическому спектру.

Мемы можно использовать для предоставления простых ответов на сложные вопросы, которые могут быть восприняты положительно.

Кроме того, мемы вызывают эмоциональную реакцию, особенно когда в них используется шокирующий юмор. Это одна из причин, почему они особенно привлекательны для групп ненависти. Мемы часто используются для распространения агрессивных сообщений. И снова мемы могут показаться ироничными, но ущерб, который они наносят, реальный.

Вывод. Как и многие другие аспекты онлайн-культуры, мемы могут неправильно восприниматься теми, кто не использует их регулярно. Кто-то считает их совершенно неуместными. Другие считают, что мемы опасны и вредны для нашего общения.

Мемы — это инструмент коммуникации, и их можно использовать для самых разных целей. Они могут способствовать положительным социальным изменениям, но их также можно использовать во вред другим. Важно разработать реалистичное представление о силе мемов как средства коммуникации сейчас и в будущем.

Список источников:

1. University of Westminster. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://www.westminster.ac.uk/about-us/our-university/outreach-for-schools-and-colleges/extended-project-qualification-epq-support/known-meme-known-you-how-memes-influence-our-society>. - Дата доступа: 16.03.2022.
2. РБК тренды. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://trends.rbc.ru/trends/social/620b57ba9a7947576dea5b06>. - Дата доступа: 17.03.2022.
3. Creative online. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://btw.by/pro-obzor/14296-uchenye-vyyasnili-chto-memy-mogut-nanesti-vred-zdorovyu-lyudej.html>. - Дата доступа: 17.03.2022.

4. Veme. [Электронный ресурс]. Режим доступа. <https://medium.com/@VEMEapp/the-relationship-between-memes-and-social-change-dbf168520eb>. - Дата доступа: 17.03.2022.

Секція 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕХНІЧНИХ НАУК

СОВРЕМЕННАЯ ВЕБ-РАЗРАБОТКА

Аркинов Абылай (Казахстан)

Научный руководитель – ст.преп. Ахмедова А.К.

Казахский национальный университет им. аль-Фараби,

Алматинский университет энергетики и связи им. Гумарбека Даукеева

Республика Казахстан, Алматы

Появление интернета в 1990-м году создало необходимость заполнения его информацией. Одним из первых решением данной проблемы занялся британский ученый Тимоти Джон Бернерс-Ли. Именно он разработал важные и по сей день технологии URL, протокол HTTP и язык гипертекстовой разметки (HTML). 6 августа 1991 года вниманию пользователей был представлен первый сайт **info.cern.ch**, который создал вышеупомянутый ученый. По современным меркам сайт был примитивным, но в то время это считалось прорывом и положило начало развития новой отрасли в IT сфере – веб-разработке.

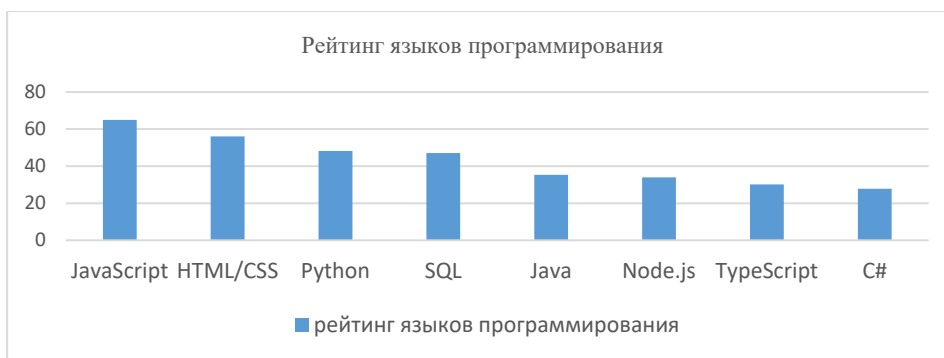


Рисунок 1 – популярность языков программирования в 2021 (%)

Веб-разработка одна из самых быстрорастущих сфер в IT мире. Каждый день появляются новые технологии для разработки веб-приложений. Растет количество вакансий в данной сфере и различных ресурсов для изучения. На популярном среди IT-разработчиков сайте Stack Overflow (рис. 1) составили

рейтинг языков программирования. В 2021 году было опрошено более 65 000 разработчиков, в результате лидером стал язык JavaScript, после него расположился HTML/CSS. Интерес к веб-разработке постоянно растет и программисты активно осваивают IT сферу. Любой успешной компании необходимо наличие интернет ресурса. Это дает возможность развиваться и выйти за пределы географического расположения компании. Сайт позволяет клиентам мгновенно заказать услугу или товар, а также могут узнать свежую информацию через интернет-ресурс. На сегодняшний день существуют разные виды сайтов от простых одностраничных до многостраничных с использованием передовых технологий. Самыми популярными и востребованными являются сайты интернет магазинов, корпоративные сайты, лендинги и порталы. По мере развития технологий усложнялось и создание интернет-страниц. Если раньше сайты содержали обычный информативный текст и этого было достаточно, то сегодня добавилось визуальное оформление ресурса, а также подключение сложных функций. Поэтому для создания качественного интернет-продукта необходимо придерживаться определенных этапов разработки. Предлагаю рассмотреть основные, на мой взгляд, необходимые этапы разработки веб-сайта:

Сбор информации. Большинство игнорируют этот важный этап в разработке. Чтобы убедиться, что создание сайта идет в правильном направлении, жизненно необходимо собрать информацию о бизнесе, о котором будет информировать проект; понять цели ведения этого бизнеса и какова целевая аудитория; какие товары или услуги предоставляются; какой сайт необходим, интернет-магазин или корпоративный? Все организационные вопросы прорабатываются на этом этапе.

Планирование технического задания. Техническое задание или ТЗ – документ, где утверждаются все данные, собранные на 1 этапе. Составляется документ вместе с заказчиком, куда входят технические характеристики, требования и возможности, а также сроки сдачи проекта. Благодаря ТЗ в несколько раз упрощается разработка и увеличивается эффективность создания.

Создание дизайна. Дизайном сайта занимается веб-дизайнер. Веб-дизайнер, опираясь на техническое задание, рисует баннеры и кнопки, подбирает цвета, находит место для размещения видео или картинки и т.д. Также создается несколько видов сайта для различных устройств (смартфонов, планшетов, компьютеров). Качественный дизайн сайта вызывает интерес посетителя и позволяет выделить его среди остальных конкурентов.

Верстка и программирование. Программисты подразделяются на frond-end и back-end в зависимости от функционала веб-приложения (клиентская или серверная соответственно). Frond-end разработчик делает “интерфейс сайта”, то есть занимается версткой, добавление клиентского функционала с которым будет работать пользователь. Back-end специалист занимается программно-административной частью веб-приложения, внутренним содержанием системы, серверными технологиями — базой данных, архитектурой, программной логикой.

Ниже приведена UML диаграмма для описания процесса разработки сайта (рис.2)

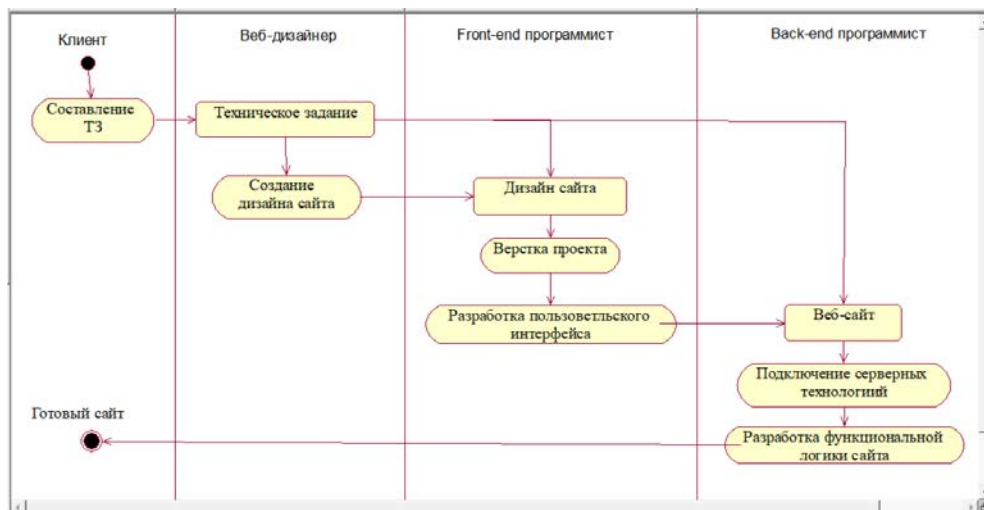


Рисунок 2– процесс разработки сайта (%)

Далее рассмотрим технологии, используемые в процессе разработки. Для Front-end части существуют 3 основных технологии, без которых нельзя представить современную веб разработку и интернет в целом:

- HTML - стандартизированный язык разметки документов для просмотра веб-страниц в браузере. Веб-браузеры получают HTML документ от сервера по

протоколам HTTP/HTTPS или открывают с локального диска, далее интерпретируют код в интерфейс, который будет отображаться на экране монитора.

- CSS - (с англ. Cascading Style Sheets «каскадные таблицы стилей») – формальный язык описания внешнего вида документа (веб-страницы), написанного с использованием языка разметки (чаще всего HTML или XHTML). Также может применяться к любым XML-документам, например, к SVG или XUL.

- JavaScript– язык программирования, который дает возможность создавать динамический контент, взаимодействовать с мультимедиа, добавлять анимацию. Все взаимодействия с сайтом пользователь происходит с помощью JavaScript. Без JavaScript сайт был бы статичным, а потому неинтересным.

В Back-end части программирования необходимо знать:

- знание языков программирования – PHP, Python, Ruby, Java, Go и/или другие;
- знание принципов работы и системы управления базами данных MySQL;
- знание алгоритмов работы.

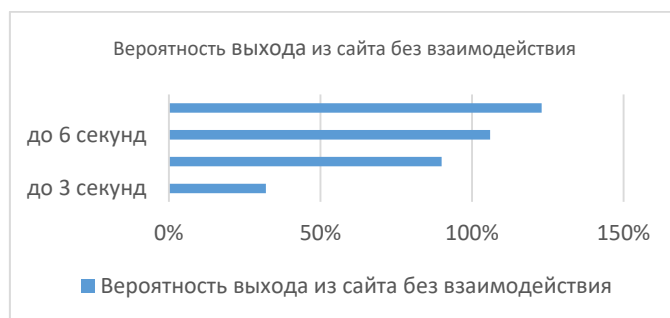


Рис. 3 – выход со страницы без взаимодействия (по данным Google)

После создания сайта нужно проверить скорость его загрузки. Пользователи будут посещать интернет ресурс с разных устройств и с разной скоростью интернета, поэтому необходимо оптимизировать продукт. В настоящее время существует множество сервисов, которые помогают проанализировать скорость работы сайта, помогая создавать все более и более удобные для использования образцы.

- 1с - 3с - вероятность ухода пользователя с сайта увеличивается на 32%,
- 1 с - 5 с - вероятность ухода пользователя с сайта увеличивается на 90%,
- 1с - 6с - вероятность ухода пользователя с сайта увеличивается на 106%,
- 1с - 10с - вероятность ухода пользователя с сайта увеличивается на 123%,

Цифры показывают нам, чем медленнее работает сайт, тем больше пользователей выйдет из него. А это означает потерю потенциального покупателя или читателя. Если следовать всем современным этапам создания, также использовать передовые технологии, то сайт будет отличным катализатором развития бизнеса. Ведь после создания сайта нужно продвигать его в интернете. С хорошо структурированным сайтом SEO продвижение будет эффективнее. Соответственно охват предполагаемой аудитории будет шире. С привлекательным дизайном и надежным функционалом, веб-сайт даст гарантию успешного старта, а также развитию бизнеса на несколько лет вперед.

Список источников:

1. <https://insights.stackoverflow.com/survey/2021#technology>
2. https://pagespeed.web.dev/?utm_source=psi&utm_medium=redirect
3. <https://marketreading.com/ru/how-to-compete-with-amazon.html>
4. "HTML, JavaScript, PHP и MySQL. Джентельменский набор Web-мастера - 5-е издание., переработана и доп. / Н. А. Прохоренко, В. А. Дронов –СПб.: БХВ-Петербург, 2020. —912 с.: ил. – (Профессиональное программирование)
5. Веб-дизайн: книга Якоба Нильсена – Пер. с англ. – СПб: Символ-Плюс, 2001 – 512 с
6. Вандшнайдер, М. Основы разработки веб-приложений с помощью PHP и MySQL: пер. с англ. / М. Вандшнайдер. – М.: ЭКОМ Паблишерз, 2008. - 832 с.: ил. - (Полное руководство). + CD-ROM.
7. Вейтман В. «Программирование для web», М., ИД «Вильямс», 2000 г., 368 стр.
8. Веб - приложения на JavaScript: практическое руководство / А. Маккоу; пер. Н. Вильчинский. – СПб.: ПИТЕР, 2012. – 288 с.: ил.

ГАЛЬМА ТА ГАЛЬМІВНІ СИСТЕМИ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Бурзік Амін (Марокко)

Науковий керівник – доцент, к. пед. н. Приходько С.О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Одним з найбільш відповідальних вузлів, що визначають надійність та безпеку експлуатації машин та механізмів, є гальмівні пристрої, що входять до складу більшості машин. Гальмівна система є однією з основних частин автомобіля, що впливають на його продуктивність. Вона відповідає за безпеку руху. Найменші проблеми з роботою гальм є смертельно небезпечними. За статистичними даними близько 48% ДТП стається через несправності гальмівної системи [1]. Експлуатація будь-якого автомобіля допускається в тому випадку, якщо він має справну гальмівну систему. Гальмівна система необхідна на автомобілі для зниження його швидкості, зупинки й утримання на місці.

Гальмівна сила виникає між колесом і дорогою у напрямку, що перешкоджає обертанню колеса. Максимальне значення гальмівної сили на колесі залежить від можливостей механізму, що створює силу гальмування, від навантаження, що припадає на колесо, і від коефіцієнта зчеплення з дорогою. При рівності всіх умов, що визначають силу гальмування, ефективність гальмівної системи залежатиме насамперед від особливостей конструкції механізмів, які здійснюють гальмування автомобіля.

Перші гальмівні системи були досить примітивними. Вони застосовувалися ще на гужовому транспорті. Кінь розганяв візок до відносно великих швидкостей і сам не справлявся з його зупинкою. Перші механізми гальмували саме колесо за допомогою ручного важеля або системи важелів. Дерев'яна колодка притискала до обода колеса та загальмовувала його (рис.1). У сиру погоду це було малоефективним.



Рис. 1 Гальмівна система на гужовому транспорті

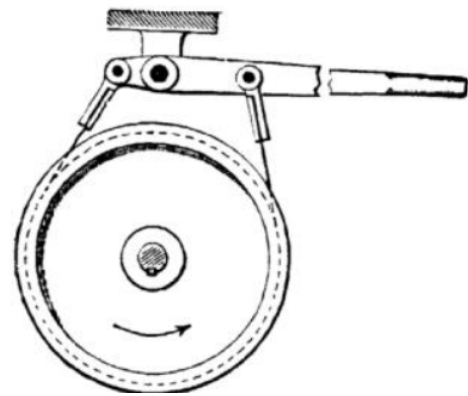


Рисунок 2 – Стрічкове гальмо

З появою автомобіля та збільшенням швидкостей транспортних засобів такого пристрою вже було не досить. І на зміну важелям прийшли стрічкові гальма (рис. 2). Їхній принцип роботи полягає в наступному. На вихідному валу коробки передач установлюється барабан, який охоплює сталева стрічка, зі збільшенням кута обхвату підвищується момент тертя. Зусиль для роботи таких механізмів було потрібно менше, і довгий важіль замінили педаллю. Незважаючи на те, що в автомобілебудуванні від такого типу гальмових механізмів згодом відмовилися, вони й сьогодні знаходять успішне застосування в механізмах підйому, пересування й повороту підйомно-транспортних машин.

У 1902 році Луї Рено винайшов барабанні гальмівні механізми. Від стрічкових їх відрізняло те, що барабани були порожніми, а колодка розташовувалася усередині них. Згодом їх стало дві. Колодки розходилися в різні сторони усередині барабана, що обертався разом із колесом, і створювали тертя, тим самим, знижуючи швидкість автомобіля. У тому ж році Фредерік Ланчестер запатентував проект дискового гальмівного механізму. Такі гальма стали встановлювати на автомобілях його розробки, що носили ім'я винахідника – Lanchester. Однак установлювали такі гальма лише з 1906 по 1914 р. Головною їхньою проблемою був жакхливий скрип, що виникав при

контакті мідних гальмівних колодок з гальмовим диском. По цій, а також іншим причинам, на зорі автомобілебудування найбільше поширення одержали не дискові, а барабанні гальмівні механізми. У тому ж 1902 році Ренсом Олдс застосував на гоночному «Олдсмобілі» стрічкові гальма власної конструкції на задніх колесах із приводом від педалі в підлозі. Вже через пару років цю конструкцію перейняло більшість американських автомобілебудівників.

Проте, в експлуатації стрічкові гальма виявилися менш зручними. Тому вже в 1910-х роках більшість автомобілів стало використовувати барабанні гальма, колодки яких були надійно закриті усередині барабанів, не проковзували й могли служити вже тоді до 1-2 тисяч кілометрів пробігу. Це були перші по-справжньому ефективні гальмівні механізми, принцип дії яких мало змінився до наших днів. Спочатку колодки були чавунними, але потім на них стали робити накладки з більш зносостійкого матеріалу на основі азбесту. Барабанні гальмові механізми в практично незмінному виді проіснували аж до 40-50 рр. XX століття у якості основного й практично єдиного типу гальмівних механізмів на автотранспорті. Однак, за цей час істотно змінилися системи приводу гальм.

На початку XX-го століття автомобілі мали гальмівні механізми, розташовані винятково на задній осі. Керовані колеса отримали гальмівні механізми лише з появою гідравліки. Гідравлічна гальмівна система запатентована в США Малкольмом Локхідом. У системі з гідроприводом гальмівні механізми приводилися в дію через довгі системи трубок, заповнених гідравлічною рідиною, що виготовлялася на основі рослинного масла. Переваги такої системи були очевидні. Під дією тиску рідина не стискується, а виходить, здатна передавати зусилля до усіх точок системи. ККД гідравлічної системи становить 95%. До того ж прокласти гідравлічні магістралі набагато простіше, ніж троси, тяги й важелі. Першим автомобілем з подібною системою став Chrysler 70 1924 року.

Значною мірою вдосконалив систему гідроприводів М. Локхіда Уолтер П. Крайслер. Він замінив постійно протікаючі шкіряні ущільнюючі манжети

гідроциліндрів на гумові, і, заручившись дозволом самого Локхіда, в 1924 році почав ставити їх на свої машини (система Локхід-Крайслер). Ця система без радикальних змін проіснувала на автомобілях корпорації «Крайслер» до початку 60-х років. Автомобілі General Motors остаточно перейшли на використання гідравлічних гальм лише до середини 30-х років, а Ford зважився на такий перехід лише в 1938 році. Приблизно в ті ж роки з'являються й перші системи сервоприводів, зменшуючих зусилля на педалі гальма. Першим серійним автомобілем з вакуумним підсилювачем гальм був Pierce-Arrow 1928 року. До початку 30-х, їх використовували такі виробники люксових автомобілів, як Lincoln, Cadillac, Duesenberg, Stutz й Mercedes-Benz. Масове їхнє поширення відбулося лише у 60-і рр.

Крім впровадження в гальмівні системи всіляких підсилювачів (як правило, або гідровакуумних, у яких розрідження у впускному колекторі за допомогою спеціального механізму впливало на гальмівну рідину, підвищуючи ефективність гальмування, або вакуумних, де розрідження у впускному трубопроводі двигуна безпосередньо впливало на пов'язаний з педаллю шток; також існували гідропідсилювачі гальм, що використовували не розрідження, а тиск, створюваний насосом підсилювача рульового керування), стали вдосконалюватися й самі гальмівні механізми.



Рисунок 3 – Дуплексний гальмівний механізм



Рисунок 4 – Ексцентрик гальмівної колодки

Першим істотним поліпшенням у конструкції барабанного гальма стала поява в 40-х роках механізму з двома роздільними гідроциліндрами й двома привідними колодками (дуплексного) (рис. 3). До цього гідроциліндр був один і розсовував він відразу обидві колодки, що було істотно менш ефективним.

В процесі роботи гальмівні колодки зношуються й починають слабкіше притискатися до поверхні барабана, що істотно знижує ефективність гальмування. Для запобігання цього ефекту в барабанних гальмах були передбачені механізми (ексцентрики), що дозволяють у процесі регулювання небагато змістити гальмові колодки назовні, відновивши їхній контакт із поверхнею барабана при гальмуванні («підвести» гальма) (рис. 4). Однак такі механізми вимагали постійного регулювання, причому домогтися рівномірного гальмування всіма чотирма колісьми при цьому було складно. Рішенням проблеми стало впровадження гідроциліндрів з особливою конструкцією, що забезпечувала «самопідведення» гальмівних механізмів. Уперше вони з'явилися на «Студебекері» в 1946 році. Це не тільки позбавило власника від досить частого регулювання гальм автомобіля, але й істотно підвищило безпеку, тому що при справному механізмі виключалася можливість неправильного регулювання або зневаги їй.

Про дискові гальмівні механізми першими згадали авіаційні інженери. Ними стали оснащувати шасі літаків під час Другої світової війни. На автомобілях «диски» з'явилися в 1952 році. Спочатку їх установлювали тільки на спортивні машини. В 1958 році на передній осі Citroen DS19 уперше були встановлені дискові гальмівні механізми. Другим важливим удосконаленням стало масове поширення двоконтурних гальмівних систем, у яких передбачався поділ гідроприводу на два незалежних контури. При виході з ладу або зниженні ефективності дії одного з них, другий забезпечував достатню ефективність гальмування для того, щоб добратися до найближчого місця ремонту. Наприкінці 60-х років з'являється ще одне важливе вдосконалення — антиблокувальна система гальм – ABS (Anti-lock Braking System). ABS робить практично неможливим блокування за рахунок керованого електронним блоком

зниження тиску в контурах коліс, підданих у цей момент блокуванню, у такий спосіб підтримуючи їх «на грані» блокування – гальмування в цей момент є найбільш ефективним.

У зв'язку з тим, що останнім часом набирають популярність електромобілі і автомобілі з гібридними силовими установками, все частіше використовується рекуперативне гальмування, де енергія, що виробляється при гальмуванні, перетворюється на електричну і підзаряджає акумулятори. Наприклад, в Toyota Prius гальмівні колодки використовуються для утримання автомобіля на місці й для екстреного гальмування, а основну роль у гальмуванні грають мотор-генератори, тому гальмові колодки в гібридних автомобілів служать у кілька разів довше, ніж у звичайних [2].

Сучасні автомобілі обладнуються кількома гальмівними системами, що мають різне призначення. Робоча гальмівна система призначена для зниження швидкості руху автомобіля аж до повної його зупинки. Вона є найбільш ефективною із всіх гальмівних систем, діє на всі колеса автомобіля й використовується для службового й екстреного (аварійного) гальмування автомобіля. Робочу гальмову систему часто називають ножною, тому що вона приводиться в дію від гальмівної педалі ногою водія. Стоянкова гальмівна система служить для утримання на місці нерухомого автомобіля. Вона впливає тільки на задні колеса автомобіля або на вал трансмісії. Приводиться в дію від важеля рукою водія, і тому стоянкову гальмівну систему часто називають ручною. Запасна гальмівна система є резервною й призначена для зупинки автомобіля при виході з ладу робочої гальмівної системи. Допоміжна гальмівна система служить для обмеження швидкості руху автомобіля на довгих і затяжних спусках. Причіпна гальмівна система призначена для зниження швидкості руху, зупинки й утримання на місці причепа, а також автоматичної його зупинки при відриві від автомобіля-тягача.

Робочою, стоянковою і запасною гальмівною системою обладнуються всі автомобілі, допоміжною гальмівною системою тільки вантажні автомобілі великої вантажопідйомності, а причіпною гальмівною системою обладнуються

причепи, що працюють у складі автопоїздів. Сукупність всіх гальмівних систем називається гальмівним управлінням автомобіля.

У наш час відбувається безперервне вдосконалення гальмових систем автомобілів, що поєднують у собі механічну та електронну стихію, результатом якого стає подальший ріст активної безпеки. Однак найбільш важливим фактором безпеки, як і за всіх часів, залишається поведінка водія.

Список використаних джерел:

1. Волков В.П. Теорія експлуатаційних властивостей автомобіля: Навчальний посібник. Харків: ХНАДУ. 2003. 292 с.
2. Сирота В.І., Сахно В.П. Автомобілі. Основи конструкції, теорія: Навчальний посібник. Київ: Арістей, 2007. 288 с.

АВТОМОБІЛІ УКРАЇНСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Муден Камал (Марокко)

Науковий керівник – старший викладач Авдєєнко Ю.І.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Україна Харків

Автомобільна промисловість України охоплює широкий спектр компаній та організацій в історії української держави, що беруть участь у проектуванні, розробці, виробництві, маркетингу та продажу легкових автомобілів, легкових комерційних автомобілів, вантажних автомобілів і автобусів, причепів, мотоциклів, мопедів, спеціальної та військової автомобільної техніки, запчастин та комплектуючих для автомобілів мотоциклів та мопедів.

Автомобілебудування в Україні представлено виробництвом вантажних, легкових автомобілів і автобусів. До 1991 р. до автомобілебудівного комплексу входило 4 автомобільних заводи: для виготовлення легкових автомобілів – Запорізький і Луцький, для виробництва вантажівок – Кременчуцький автозавод, для виробництва автобусів – Львівський автобусний завод.

Наприкінці 1990-х та початку 2000-х років з'явилися нові заводи з виробництва автомобілів. У Черкасах налагоджено складання мікроавтобусів «Богдан», в Сімферополі і Лубнах – «Газель». Виробництво мікроавтобусів налагоджено й у Борисполі Київської області та Чернігові. Складання автомобілів «Волга» налагоджено в Ілчіївську. В Ужгороді побудований завод з випуску автомобілів марок Шкода та Ауді.

У сучасній Україні виробництво автомобілів значно скоротилося. Найбільше автомобільне виробництво розташовано у Запоріжжі. Запоріжський автомобілебудівний завод проводить різні технічні маніпуляції:

- Повний цикл виробництва авто
- Виробничні потужності, які дозволяють випускати 150000 автомобілів у рік

- Сучасні роботизовані лінії з мінімальним втручанням людини у процес виробництва
- Налагоджене виробництво легкового пасажирського та комерційного автотранспорту, а також автобусів
- Лінії з виробництва двигунів, запасних частин та інших комплектуючих
- Контроль якості на усіх етапах виробництва

Серед партнерів запорізького автомобілебудівного заводу – лідери світового автопрома. Їх досвід дозволяє створювати якісні авто для комфорту користувачів та їх безпеки.

Також виробництво легкових автомобілів в Україні представлено корпорацією «Богдан». Ця корпорація займається крупновузловим і дрібновузловим складанням легкових автомобілів та є однією з найбільших динамічних за розвитком компаній в Україні, об'єднує в собі потужності для виробництва автобусів і тролейбусів, легкових автомобілів, вантажної та комерційної техніки, а також має власну розгалужену торгівельно-сервісну мережу (представлена – Українським автомобільним холдингом, який має 37 філій у всій країні). Усі виробничі процеси максимально автоматизовані.

ЗАТ «Єврокар» - крупновузлове і дрібновузлове складання легкових автомобілів. Він розташований у селі Соломоново Ужгородського району Закарпатської області. Це дрібновузлове виробництво, при якому монтаж автомобілів здійснюється на конвеєрній лінії з використанням технологічного процесу, аналогічного головному заводу Шкода Авто.

ТОВ «ВО «Кременчуцький автоскладальний завод» (або ТОВ «КрАСЗ») – крупновузлове складання легкових автомобілів. Це підприємство було створено, як спільне українсько-російське підприємство «Кременчук-АвтоГАЗ». Підприємство спеціалізується на крупновузловому складанні автомобілів, виконанні передпродажної підготовки, гарантійного і післягарантійного обслуговування автомобілів.

ТОВ «Автомобільний завод «Віпос» - крупновузлове складання легкових автомобілів. В структуру «Віпос» входить група компаній: «Віпкар» - офіційний дилер Бентли и Спикер в Україні. «Редкар» - офіційний імпортер Ферарри в Україні. «Автомобільний завод «Віпос» - виробниче підприємство крупновузлового складання автомобілів. Побудований в місті Херсон. Будівництво заводу, його оснащення, підбір устаткування, дизайн приміщення, налагодження всіх виробничих процесів і створення виробничих програм здійснювалося під керівництвом Ауді.

Україна посідає 7 місце в світовому рейтингу по виплавці сталі, проте в країні відсутнє виробництво автомобільного листа і потреба в ньому в повній мірі покривається імпортом.

Основним споживачем легкових автомобілів, вироблених в Україні (понад 50% від загального виробництва), є внутрішній ринок та інші країни близького зарубіжжя. Експорт легкових автомобілів в деякі країни носить разовий характер: Азербайжан (2,5%), Сирія (0,7%), Казахстан (0,4%), Білорусь (0,3%).

Станом на 2012 рік державна система підготувала спеціалістів для автомобілебудування включає 40 професійних технічних училищ, 10 технікумів і технічних ліцеїв, 5 вищив навчальних закладів. Вартість робочої сили в Україні тотожна з азійськими країнами та нижча, ніж в європейських країнах.

У 2021 році виробництво автомобілів в Україні збільшилося порівнянно з показниками 2020 році.

На сьогоднішній день у світі набирають обертів ідеї щодо збереження навколишньої середовища та піклування про екологію, тому перспективним напрямом в автобудуванні постає виробництво електромобілів, які будуть їздити лише на електриці без використання бензину, тим самим зберігаючи навколишнє середовище. Україна має значний потенціал для виробництва електромобілів, принаймні сировинний. Львівський «Електрон», одесько-дніпровське підприємство «Татра-Юг», запорізький ЗАЗ, луцький «Богдан», закарпатський «Єврокар», чернігівський «Еталон» та інші брали участь в

обговоренні питань щодо можливості виробництва електромобілів та деталей до них в Україні. Досвіду із випуском електрокарів в українських підприємств поки не було, однак потенційно цим можуть зайнятися виробники автобусів.

Виробництво електромобілів в Україні – перспективний напрям, і ті українські виробники, які наразі зберегли виробництво, можуть в майбутньому налагодити випуск такої техніки.

Історія виробництва автомобілів в Україні велика, починається ще й з 20-х років минулого століття. Автомобілебудування в Україні було у різних станах, спадало й зростало, але воно продовжує розвиватися та має перспективи у майбутньому.

Список джерел:

1. <http://ukrexport.gov.ua/ukr/prom/ukr/29.html>
2. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

КОЛИЧЕСТВЕННОЕ ПЦР-ДЕТЕКТИРОВАНИЕ В РЕАЛЬНОМ ВРЕМЕНИ (CTENOPHARYNGODON IDELLA) ДЛЯ ТЕСТИРОВАНИЯ И НОРМАЛИЗАЦИИ ГЕНА TLR3 У БЕЛОГО АМУРА

Тленишева Аршын (Казахстан)

Научный руководитель – д.б.н., профессор Шалахметова Т.М.

Казахский национальный университет имени аль-Фараби

Казахстан, Алматы

Белый амур (*Stenopharyngodon idella*) является важным объектом аквакультуры. Устойчивое развитие белого амурса требует исследований механизмов роста, репродукции и иммунитета.

Генетическое разведение аквакультурных видов рыб в основном зависит от обнаружения природных мутантов с высокой производительностью, а затем улучшенные штаммы могут быть получены с помощью генетического отбора, гибридизации или методов селекции с использованием маркеров [1, с. 423]. Огромные экономические потери часто вызывают реовирус белого амурса [2, с. 50]. На сегодняшний день предотвратить это инфекционное заболевание все еще сложно. То выбор штамма, устойчивого к GCRV, является потенциальным решением этой проблемы. Однако традиционные методы селекции требуют много времени и средств, не могут удовлетворить насущные потребности.

Ген TLR3 необходим в врожденная иммунная система, иницируя и направляя иммунную реакцию на патогены, включая вирусы, бактерии, грибы и простейших и контролировать активацию адаптивных иммунных реакций [2, с. 50]. Следовательно, TLR3 выбраны в качестве генов-кандидатов для молекулярного маркерами во многих исследованиях, а полиморфизмы TLR3 связаны с устойчивостью к болезням у многих видов. В то время как селекция с помощью маркеров в аквакультуре все еще находится на начальном этапе для ограниченного числа молекулярных маркеров.

Исследование этого гена относится к биотехнологии и рыбоводству, в частности к проведению молекулярно-генетического анализа рыб.

Молекулярно-генетические исследования в ихтиологии и рыбоводстве проводятся в многих лет для дифференцировки природных популяций рыб, идентификации и паспортизации пород и линий.

У рыб наилучшим материалом для выделения ДНК, который можно взять прижизненно без причинения серьезных повреждений, являются фрагменты плавников и кровь. В данной статье будет предлагается способ выделения ДНК из плавника белого амура, а также ПЦР анализ на гена TRL3, который отвечает реакции на патогены и к реавирусу. Успешное применение молекулярно-генетических методов анализа, самый эффективный из которых - полимеразная цепная реакция (ПЦР), в значительной степени зависит от получения достаточного количества высокомолекулярной ДНК с ненарушенной структурой, пригодной для постановки ПЦР.

Материалы и методы.

Сбор материалов. Для исследования были собраны образцы плавники у 20 отобранных рыб из 3 популяций верблюдов разводимых в Алматинской области. Образцы были собраны в пробирки на 96% спирте. Образцы хранились в морозильной камере (1-2 день) до использования для выделения ДНК.

Выделение геномной ДНК. Выделение геномной ДНК из образцов плавников было проведено с использованием набора для выделения ДНК из тканей «QIAamp DNA Tissue Kit» по рекомендованной производителем методике. Выделенные образцы ДНК хранились в морозильнике при температуре -200С.

Определение качества и концентрации ДНК. Для определения качества и концентрации ДНК были использованы ДНК-фотометр (Biofotometer Plus, Eppendorf, Германия) и метод агарозного гель-электрофореза. Изучение качества ДНК и проверка на присутствие РНК проводилось в 0,8% агарозном гель-электрофорезе при окрашивании бромистым этидием. Анализ молекул

ДНК проводился под ультрафиолетовыми лучами при помощи геле-документирующего оборудования (Quantum-ST5-1100 Vilber Lourmat, Франция).

PCR - анализ. Амплификация гена TRL3 (TF1) , длина которой составляет 500 п.н. для определения анализа проводилась с использованием Mastercycler (Eppendorf, Thermo Fisher Scientific, США) в следующих условиях: 95°C (4 мин), 35 циклов при 95°C (60 с), отжиг при 50°C (30 с), 72°C (90 с) и 72°C (10 мин). Типичная смесь для реакции ПЦР (20 µl) состояла из PCR Master Mix (Thermo Fisher Scientific, США) и следующей парой праймеров, синтезированных на базе лаборатории молекулярной биологии Института генетики и физиологии: forward 5'- AACACTTGACCTCGCTGTCTG -3' и reverse 5'- GCCCTCCACTCTTTACCAT -3'. Продукты ПЦР проверялись в 1,5% агарозном геле-электрофорезе, для окрашивания использовался бромистый этидий.

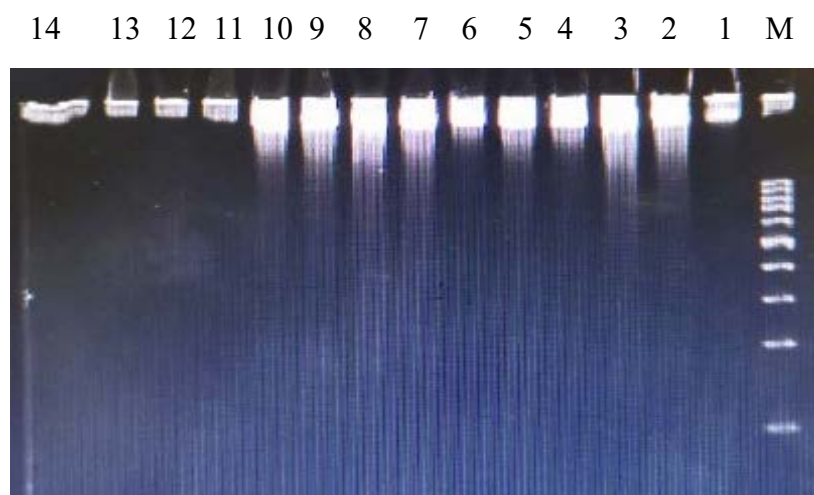


Рисунок 1 – ДНК белого амура

20 19 18 17 16 15 M

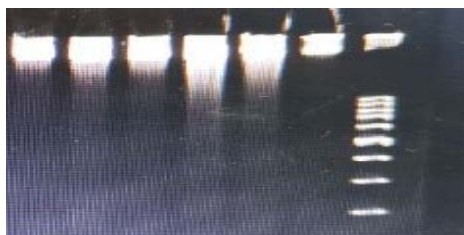


Рисунок 2 – ДНК белого амура

№	ng/μL	A260/280	A260/230
1	114.7	1.78	0.46
2	36.8	2.15	0.24
3	238.4	1.89	0.94
4	271.3	1.87	0.22
5	251.0	1.85	0.26
6	245.3	1.88	0.81
7	153.5	1.91	0.70
8	223.5	1.87	0.68
9	157.3	1.89	0.53
10	236.4	1.89	0.92
11	307.7	1.90	0.98
12	56.7	1.90	0.81
13	101.0	1.87	0.70
14	112.3	1.78	0.54
15	68.3	1.82	0.83
16	103.1	1.82	0.73
17	78.5	1.89	0.95
18	66.9	1.85	0.92
19	128.4	1.79	0.47
20	102.3	1.80	0.75

Таблица 1 – Концентрация выделенного ДНК

В настоящее время существует огромное количество вариантов протоколов для выделения и очистки ДНК. Концентрация ДНК и чистоты даный в таблице 1. Для молекулярной диагностики сделанный ПЦР-анализом, мы определяли что ген TRL3 (TF1) вышло в 500п.н. Эти результаты для борьбы с вирусными инфекциями, вопросы массовой доставки, вопросы стоимости, экологические проблемы и последствия для общественного здравоохранения ограничить использование химиотерапевтических средств для борьбы с вирусными инфекциями в пищевые животные. Селекционная селекция устойчивых к болезням штаммов считается одним из перспективных решений в борьбе с болезнями. Молекулярно-генетические исследование будут использоваться для дальнейших анализов облегчения в секции селекция, битехнология и т.д. По сделанным работам дальнейшим будет продолжаться исследование из взятых результатов.

Список источников:

1. Xing Ye. *Biotechnol Lett* / Validation of reference genes of grass carp *Ctenopharyngodon idellus* for the normalization of quantitative real-time PCR, 2010. – 423p.
2. Jianfu Heng, Jianguo Su* / The polymorphism and haplotype of TLR3 gene in grass carp (*Ctenopharyngodon idella*) and their associations with susceptibility/resistance to grass carp reovirus, *Fish & Shellfish Immunology*, 2011. – 50p.

ЗМІСТ

Секція 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГУМАНІТАРНИХ НАУК

Adebisi Victor Adeseye (Nigeria), к.соц.ком. Зайцева С.С., СумДУ (Україна, Суми) <i>Intercultural communication: studying the ukrainian language by foreign students, its importance for intercultural relations.....</i>	3
Азизе Бадре-Эддине (Марокко), Доракис Асси Жустин Фериэлл (Кот-д'Ивуар), к. психол. н., доцент Моргунова Н.С., ХНАДУ (Украина, Харьков) <i>Красный цвет: три ракурса восприятия в мировых культурах</i>	5
Амеснау Валид (Марокко), к. пед. н., доцент Приходько С.А., ХНАДУ (Украина, Харьков) <i>Психология цвета в аспекте деятельности</i>	11
Анри Исии (Япония), ст. преп. Курманова Т.В., КазНУ им. аль-Фараби (Казахстан, Алматы) <i>Русский язык в Японии: первые словари и учебники</i>	16
Арутюнян Аліна (Туркменістан), ст.викл. Бессонова Н.М., ХНУБА (Украина, Харьков) <i>Комунікативні бар'єри у професійному спілкуванні</i>	21
Ахмед Магди Мохамед Ахмед (Египет), к. психол. н., доцент Моргунова Н.С., ХНАДУ (Украина, Харьков) <i>Специфика функционирования женских имен в арабской культуре</i>	26
Бататхуруге Сасанди (Шри-Ланка), ст. преп. Мишонкова Н.А., ГГМУ (Беларусь, Гродно) <i>Культура Шри-Ланки: традиционные танцы</i>	29
Баяр-Білег Ореодол (Монголія), ст. викладач Кісіль Л.М., ХНАДУ (Украина, Харьков) <i>Традиції і звичаї як основа національного монгольського мистецтва</i>	32
Бенсбаа Бадр Еддін (Марокко), ст. викл. Авдєєнко Ю.І., ХНАДУ (Україна, Харків) <i>Термінологічна система української мови</i>	37
Буо Куассі (Кот-д'Ивуар), к.филол.н., доцент Божко Н.М., ХНАДУ (Украина, Харьков) <i>Сучасні проблеми моєї батьківщини Кот-д'Ивуару</i>	41
Бурзик Амин (Марокко), к.психол.н., доцент Моргунова Н.С., ХНАДУ (Украина, Харьков) <i>Сопоставительный анализ концепта «семья» во фразеологизмах разных языков</i>	44

Гудко Тетяна (Україна), к. іст. н., доцент Свинаренко Н.О., ХНЕУ ім. С. Кузнеця, (Україна, Харків) <i>Доля жінок та дітей у німецьких концентраційних таборах</i>	48
Daulet Zhainar (Kazakhstan), doctor of Philology Sadenova A.E., Al-Farabi KazNU, (Kazakhstan, Almaty) <i>Beliefs and superstitions in english and kazakh.....</i>	53
Дашзевег Баярчімег (Монголія), к. пед. наук, доцент Семененко І.Є., ХНАДУ (Україна, Харків) <i>Таємниця монгольського імені</i>	58
Джабоні Маруа (Марокко), к.пед.наук, доцент Уварова Т.Ю., ХНАДУ (Україна, Харків) <i>Основні вимоги до іміджу викладача української мови як іноземної, як важливий фактор успішного навчання іноземних студентів.....</i>	62
Дилиєр Дилинар (КНР), доцент, к. филол. н. Игнатова Е.Р., КазНУ им. аль-Фараби, (Казахстан, Алматы) <i>Роман М. Ауэзова «Путь Абая» – энциклопедия жизни казахского народа</i>	65
Жидик-Будько Роман (Україна), доцент, к. іст. н. Свинаренко Н. О., ХНЕУ ім. С. Кузнеця, (Україна, Харків) <i>Становлення та розвиток української грошової одиниці</i>	68
Kaminskaya Alissa (Kazakhstan), senior lecturer Kurmanova T.V., Zhejiang University, (China, Hangzhou) <i>Distance learning and foreign language teaching: the new possibilities and disadvantages</i>	71
Кассіф Аюб (Марокко), доцент, к. пед. н. Долгопол О. О., ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, (Україна, Харків) <i>Порівняльний аналіз мовної політики України та Марокко</i>	76
Лайсан Уи Уссама (Марокко), к. філол. наук, доцент Рязанцева Д. В., ХНАДУ (Україна, Харків) <i>Чинники впливу на організацію самостійної роботи іноземних студентів у вивченні текстів за професійним спрямуванням.....</i>	78
Ламдаїні Абделлатіф (Марокко), ст. викл. Кісіль Л.М., ХНАДУ (Україна, Харків) <i>Зв'язок комунікативної толерантності з ціннісними орієнтаціями особистості</i>	84
Меруахі Алаа (Марокко), ст. викладач Кісіль Л.М., ХНАДУ (Україна, Харків) <i>Функціонування французьких термінів-неологізмів автомобільної галузі</i>	89
Мистранжело Шарлін (Франція), преподаватель Косило А.Ф., ГГМУ (Беларусь, Гродно) <i>Французский язык и его регистры.....</i>	95

Нго Чі Дат (В'єтнам), к. пед. наук, доцент Семененко І.Є., ХНАДУ (Украина, Харьков) <i>Проектна діяльність у процесі формування іношомовної комунікативної компетенції іноземних студентів</i>	98
Райымбекова Сабина (Казахстан), Өмирзак Алина (Казахстан), м.п.н. Джубанова Г.Д., Алматы Менеджмент Университет, (Казахстан, Алматы) <i>Особенности псевдонимов современных писателей: цели и причины их использования.....</i>	103
Саммар Маджд (Палестина), ст. викладач Бурнос Є.Ю., СумДУ (Україна, Суми) <i>Національно-культурна специфіка жіночого імені в арабському світі</i>	108
Сахілі Закарія (Марокко), к.пед.наук, доцент Уварова Т.Ю., ХНАДУ (Украина, Харьков) <i>Порівняльний аналіз народних вірувань і прикмет в українській та мароканській культурі</i>	112
Olga Solovyova (Ukraine), PhD, assistant professor, Zaporizhzhia state medical university, (Ukraine, Zaporizhzhia) <i>Current trends in the development of distance learning</i>	116
Суссан Мустафа (Марокко), к.психол.н., доцент Моргунова Н.С., ХНАДУ (Украина, Харьков) <i>Особенности восприятия времени в арабской и славянской культуре.....</i>	119
Токбаева Назерке, Матвеева Алина (Казахстан), к.ф.н., доцент Солтанбекова Г.А., Казахстанско-Немецкий Университет (Казахстан, Алматы) <i>Перевод терминов отрасли логистики с английского языка на русский.....</i>	123
Yahya el Mouttaki (Morocco), ст. викладач Михайлюк Н.В., ХНЕУ ім. С. Кузнеця, (Украина, Харьков) <i>Moroccan literature</i>	129
Yerzhan Zhake (People's Republic of China), doctor of Philology Sadenova A.E. Al-Farabi KazNU, (Kazakhstan, Almaty) <i>Using innovative technologies in learning foreign languages.....</i>	133
Fateh Issam (Morocco), Associate Professor, PhD (Pedagogy) Prykhodko S.O., KNAHU (Ukraine, Kharkov) <i>Development of higher education in Ukraine in 2010-2020.....</i>	136
Хомбого Серге Арсене (Камерун), ст. викладач Скрипник Л.В., ХНУБА (Україна, Харків) <i>Особливості освіти в Камеруні</i>	140
Huseyin Uzun (Turkey), Aziza Bahadurova (Turkmenistan), Naziyoma Balinda Riphine (Congo), Senior Lecturer, Cand. Sc. Philology Hanna V. Diadchenko, SumSU (Ukraine, Sumy) <i>Ways to deal with local people without speaking</i>	144

Чаїб Марієм (Марокко), ст. викл. Бєлікова О.В., ХНУБА (Україна, Харків) <i>Формування лідерських якостей іноземних здобувачів вищої освіти</i>	147
Шабанов Аллахверди (Азербайджан), к. пед. наук, доцент Семененко І.Є., ХНАДУ (Україна, Харків) <i>Порівняння українських та азербайджанських прислів'їв</i>	152
Эмика Кавамата (Япония), к.филол.н., ст. преподаватель Казмагамбетова А.С., КазНУ им. аль-Фараби (Казахстан, Алматы) <i>Сходство японского свадебного кимоно «сиромуку» с казахским свадебным платьем</i>	157
Ян Цзінхао (Китай), к.психол.н., доцент Моргунова Н.С., ХНАДУ (Україна, Харків) <i>Звернення в українській та китайській комунікативних культурах</i>	161

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

Матвєєнко Іосиф Владимирович (США), профессор, док. ист. н. Кукєєва Ф.Т., КазНУ им. аль-Фараби (Казахстан, Алматы) <i>Экономическое моделирование подкупа голосов избирателей на постсоветском пространстве: сравнение патрон-клиентских отношений регионов Армении и Молдовы.....</i>	166
Мукаєв Амангельды (Казахстан), д.э.н., профессор Доскєєва Г.Ж., КазНУ им. аль-Фараби (Казахстан, Алматы) <i>Влияние финансовализации экономики на качество жизни населения Казахстана</i>	171
Такуму Санно (Япония), к.филол.н., ст. преподаватель Казмагамбетова А.С., КазНУ им. аль-Фараби (Казахстан, Алматы) <i>О развитии экономики Казахстана на протяжении 30 лет.....</i>	177
Umeh Caleb (Nigeria), ст. викладач Михайлюк Н.В., ХНЕУ ім. С. Кузнеця, (Україна, Харків) <i>Labour law in Nigeria</i>	182
Ягмурова Сельби Овєзгельдыевна (Туркменистан), ст. преподаватель Мишонкова Н.А., ГГМУ (Беларусь, Гродно) <i>Использование мемов в социальных сетях</i>	187

Секція 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕХНІЧНИХ НАУК

Аркинов Абылай (Казахстан), ст.преп. Ахмедова А.К., КазНУ им. аль-Фараби, АУЭС им. Гумарбека Даукеева, (Республика Казахстан, Алматы) <i>Современная веб-разработка</i>	191
Бурзік Амін (Мароко), к.пед.наук, доцент Приходько С.О., ХНАДУ (Украина, Харьков) <i>Гальма та гальмівні системи: історія та сучасність</i>	112
Муден Камал (Марокко), старший викладач Авдєєнко Ю.І., ХНАДУ (Україна, Харків) <i>Автомобілі українського виробництва</i>	203
Тленшиева Аршын (Казахстан), д.б.н., профессор Шалахметова Т.М., КазНУ им. аль-Фараби (Казахстан, Алматы) <i>Количественное ПЦР-детектирование в реальном времени (stenopharyngodon idella) для тестирования и нормализации гена trl3 у белого амурского осетра</i>	207

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти та молодих учених
«НАУКОВА ІНІЦІАТИВА ІНОЗЕМНИХ
СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ»**

Відповідальний за випуск Моргунова Н.С.

В авторській редакції

Підп. до друку 10.03.2022. Формат 60х84/16. Гарнітура Таймс. Друк цифровий.
Ум. друк. арк. – 16,6. Наклад 100 пр. Зам. № 06-03.

Видавництво та друк
ФОП Іванченко І.С.

пр. Тракторобудівників, 89-а/62, м. Харків, 61135.
Тел.: +38-057-756-09-25, +38-050-40-243-50.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК №4388 від 15.08.2012 р.
www.monograf.com.ua